

ŠTEVILKA 6 december 2025

SeM@FoR

SEKCIJA ZA MLADINSKO KNJIŽNICHARSTVO

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Helena Brulc
Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

Maja Dretnik
Koroška osrednja knjižnica
dr. Franca Sušnika

Lea Hedl
Mariborska knjižnica

Polona Palčič
Goriška knjižnica Franceta Bevka
Nova Gorica

Maja Kenda
Mestna knjižnica Kranj

Primož Potočnik
Knjižnica Ivana Potrča Ptuj

Lavra Tinta
Mestna knjižnica Ljubljana
predsednica Sekcije
za mladinsko knjižničarstvo

* *

* Dragi mladinske knjižničarke in knjižničarji,

z veseljem vam predstavljamo novo številko našega glasila, ki tudi letos prinaša prostor povezovanja in izmenjave izkušenj.

Naj vas spodbudi k razmisleku, vam ponudi strokovna izhodišča in vas poveže z idejami kolegic in kolegov, ki vsak po svoje bogatijo našo skupnost.

Želimo vam leto, polno toplih srečanj – takšnih, kjer si lahko podarimo besedo, zgodbo, nasmeh in navdih.

Naj živi bibliopedagogika! *

* Želja Polone Palčič ob zaključku letošnjega SeM@FoRjevega utipa, 13. 11. 2025.

LEA HEDL

Čestitamo!

**PREJEMNICA PRIZNANJA
SLOVENSKE SEKCIJE IBBY 2025**

Lea Hedl že dvajset let z izjemno predanostjo deluje na področju promocije mladinske književnosti in spodbujanja bralne kulture med otroki in mladostniki.

V Mariborski knjižnici vodi in razvija širok nabor programov za otroke, mladostnike in odrasle – pravljíčne ure, informacijsko opismenjevanje, srečanja z avtorji in raznovrstne bibliopedagoške aktivnosti. Sodeluje pri načrtovanju programov, vodi skupino izvajalcev dejavnosti za mlade ter koordinira Pikino bralno značko. Pomembno vlogo ima tudi pri pripravi razstav ilustracij ob Mednarodnem dnevu knjig za otroke ter pri večjih knjižničnih prireditvah.

Kot vodja projekta Pravljični večeri za odrasle je ustvarila enega najvidnejših slovenskih pripovedovalskih programov, ki je postal vseslovenska in čezmejna platforma za ohranjanje pripovedne tradicije.

Aktivno povezuje knjižnico z drugimi kulturnimi ustanovami, med njimi z RTV Slovenija, kjer vodi projekt Radijske pravljice.

Na nacionalni ravni prispeva k razvoju mladinskega knjižničarstva kot članica izvršnega odbora Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS, kot sourednica strokovnih monografij krepi teorijo in prakso pripovedovanja.

Svoje bogato strokovno znanje in dolgoletne izkušnje nesebično prenaša na mlajše kolegice in kolege ter tudi tako pomembno prispeva k razvoju stroke.

Njeno delo odlikujeta strokovnost in srčnost, s katerima pomembno prispeva k razvoju mladinskega knjižničarstva, umetnosti pripovedovanja in spodbujanju bralne kulture pri nas.

Utemeljitev komisije

VABILO K PISANJU PRISPEVKOV

Vabimo vas, da s svojimi izkušnjami, idejami in zgodbami obogatite vsebino našega glasila, ki je namenjeno izmenjavi znanja, navdiha in dobrih praks med mladinskimi knjižničarji.

Ali ste v knjižnici izvedli zanimiv projekt za otroke ali mlade? Ste zasnovali inovativne bralne aktivnosti, ki jih želite deliti? Želite deliti razmišljanja o aktualnih temah, povezanih z mladinsko knjižničarsko stroko?

Kaj lahko prispevate?

- Opise projektov in dogodkov, ki ste jih organizirali.
- Predloge za delo z mladimi bralci.
- Razmišljanja, eseje in članke o izzivih in priložnostih v našem poklicu.
- Ustvarjalne vsebine, povezane z mladinskim knjižničarstvom (npr. zgodbe, ilustracije ...).

Navodila za oddajo prispevkov:

- Dolžina prispevka: do 1000 besed (po potrebi lahko tudi daljše).
- Rok za oddajo: 30. 4. 2026
- Prispevke pošljite na: mladinske@zbdz-zveza.si

Vabljeni k sodelovanju in hvala vsem, ki ste že pomagali soustvariti glasilo.

Kazalo vsebine

Uvodni nagovor / Breda Podbrežnik Vukmir	<u>8</u>
Ko se čarovnija zgodi v 45 minutah / Silva Kos	<u>11</u>
Razmisleki o bibliopedagoškem delu na mladinskih oddelkih splošnih knjižnic / Zdenka Gajser	<u>14</u>
Ure pravljic med tradicijo in sodobnostjo / Zdenka Gajser	<u>16</u>
Kaj pravijo knjižničarji? / Maja Kenda	<u>18</u>
O bibliopedagogiki / Kaj pravi ChatGPT?	<u>27</u>
Po SeM@FoRjevih poteh	<u>32</u>
SeM@FoRjev utrip - fotoreportaža	<u>67</u>
Literarna SVETilka: V Mestni knjižnici Ljubljana obujamo spomin na Janeza Bitenca / Karmen Jančar	<u>73</u>
Literarna SVETilka: 70 let mladinskega oddelka Knjižnice Ivana Potrča Ptuj / Sanja Selinšek	<u>80</u>
SeM@FORE	<u>85</u>
SeM@FoRček: arhiv 5. letnika	<u>86</u>

Uvodni nagovor

BIBLIOPEDAGOŠKE DEJAVNOSTI V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH: MED IZZIVI IN PRILOŽNOSTMI ZA RAZVOJ

*Naj bodo vse besede, ki morajo biti slišane – izgovorjene.
Naj bodo vse besede, ki so morale biti izgovorjene – slišane.*

Mag. Breda Podbrežnik Vukmir
direktorica Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik

Na križišču knjižničarstva, pedagogike, literarne zgodovine, psihologije in spretnih stikov z javnostjo so preproste besede, ki morajo biti izgovorjene, slišane in pomnjene. Besede so most, ki se pne od človeka k človeku, most, ki naključja povezuje v zgodbe in spoznanja. Zgodbe namreč ubesedujejo našo človečnost in osnovne življenjske izkušnje, strukturirajo izkušnje in znanje o kaotičnem svetu, spodbujajo empatijo, um in razum. Vse to je nujno za preživetje skupnosti, torej imajo evolucijsko vlogo. Zgodbe in znanje so temelj bibliopedagoškega dela v knjižnicah, torej s tem delom knjižnice vplivajo na skupnost,

sposobnost empatije in komunikacijske spretnosti.

Razlaga besede "bibliopedagogika" se nam zdi enostavna: upravičeno jo povezujemo z izobraževanjem za branje ali za izobraževanje z branjem, s poznavanjem procesov branja in posebnih knjižničnih metod dela z bralci. V strokovni literaturi najdemo nekaj opredelitev tega pojma, ki so ustrezale času, ko so nastale. A v današnjem času digitalizacije, množice aplikacij, ki jih obvladajo čedalje mlajši, in umetne inteligence je potrebno spremeniti pojmovanje, da se bibliopedagoško delo osredotoča predvsem na spoznavanje virov informacij in

njihove uporabe. Bibliopedagoška dejavnost je zakonsko določena, a ni definirana. Bibliopedagogika je interdisciplinarno področje, ki zahteva tudi pedagoško znanje in poznavanje didaktike, pa tudi psihologije. Kljub zahtevnosti tega področja knjižničarji in knjižničarke nimamo nobenega priročnika, izhodišč, navodil ali drugega gradiva, s katerim bi si lahko pomagali pri oblikovanju in izvedbi vseh bibliopedagoških dejavnosti.

V knjižnicah se dogaja toliko projektov, bralnih spodbud v takšnih ali drugačnih oblikah, pravljčnih ur, obiskov vrtčevskih in šolskih skupin, tekmovanj, ugank, različnih oblik dela z mladimi bralci, da bi moralo biti bibliopedagoško delo sistemsko, strokovno in vrednostno obravnavano. Knjižnica ima pomembno vzgojno-izobraževalno vlogo, saj uporabnike učimo in vzgajamo v bralce in kritične mislece. Strokovnemu knjižničnemu osebju je zato potrebno ponuditi podporno okolje za razvoj strokovnih kompetenc, ki so nujne za izvajanje bibliopedagoških dejavnosti. Potreba po strokovnem gradivu, ki bi vključevalo tudi pedagogiko, didaktiko, metodiko in literarnozgodovinske osnove za oblikovanje pravljčnih uric in drugih oblik dela z mladimi bralci, je torej več kot upravičena – prav tako kot nuja po dodatnem izobraževanju s tega področja!

Naslednji izziv za mladinskega knjižničarje je sodelovanje s šolami in vrtci. Z izobraževalnimi ustanovami si delimo iste cilje:

razvoj bralne pismenosti in bralne kulture, ustvarjalnosti, kritičnega mišljenja in empatije. Kljub temu je sodelovanje odvisno od naključnih dejavnikov in ne sistemskih spodbud. Obstajajo nacionalne iniciative, kot je projekt Rastem s knjigo, tudi druge, ki vpletajo šole in knjižnice, a se kljub temu mladinskim knjižničarjem in knjižničarkam pogosto zdi, da je partnerstvo s šolami in vrtci bolj ali manj omejeno na priložnostne projekte in osebne pobude tako knjižničarjev ali knjižničark in učiteljev ali učiteljic. Veliko je možnosti za komplementarni model sodelovanja, glavna ovira pa je ta, da splošne knjižnice spadamo v sektor kulture, šolske pa v izobraževanje, torej v dva različna družbena podsistema. Ena od anomalij, ki izhaja iz te delitve, je tudi oteženo prehajanje iz šolske v splošno knjižnico in obratno zaradi različnih strokovnih izpitov, nazivov, napredovanj in tudi določanja plačnih razredov.

Pred nami so torej vznemirljivi izzivi: pisanje smernic ali priročnikov za izvajanje bibliopedagoških dejavnosti, organizacija strokovnega

izpopolnjevanja s pedagoškimi in didaktičnimi vsebinami, oblikovanje trajnih modelov sodelovanja med splošnimi in šolskimi knjižnicami.

Hkrati se za vsakim izzivom skrivajo nove razvojne priložnosti: raziskave o učinkih bibliopedagoškega dela, nacionalne evalvacije, razvoj pristopov za digitalno pismenost in kritično razumevanje informacij v sodobnem digitalnem svetu.

Ker je bibliopedagoško delo tudi oblikovanje skupnosti, ki temelji na odnosih in skupnih izkušnjah, bom delila svojo izkušnjo. Za prve letnike kamniške gimnazije in srednje šole smo v okviru projekta Rastem s knjigo pripravili pripovedovanje – segli smo v antiko z zgodbami iz Iliade in naslednje šolsko leto pripravili še zgodbe iz *Odiseje*. Z vmesnimi glasbenimi in vizualnimi vložki smo dodali tudi sodobni čas,

saj se človekova sla po moči v tisočletjih ni spremenila, prav tako ne žalovanje ob izgubi bližnjih ali jeza ob prevarah. Dijake in dijakinje je pripovedovanje tako prevzelo, da bi slišali miško, če bi tekala po dvorani. To pomeni, da so odnosi, zgodbe in človeški stik še kako dobrodošli tudi v času digitalizacije. To je bila ena lepših bibliopedagoških izkušenj, saj so najstniki zelo zahtevna publika. Ob koncu dodajam še eno misel: dragi kolegi, kolegice, pomembna razvojna priložnost je razvijanje vaše karizme, vaše prisotnosti, predanosti in strasti. To je podstat, na kateri lahko gradimo strokovne kompetence.

Silva Kos

KO SE ČAROVNIJA ZGODI V 45 MINUTAH

Knjižnica A. T. Linharta Radovljica

Knjižnice imajo dolgo zgodovino. Veljale so za posvečene prostore, namenjene odraslim. Šele v 19. stoletju so v Ameriki začeli razmišljati, da bi v njih posebej oblikovali knjižne zbirke za otroke. Leta 1803 je knjigarnar Caleb Bingham v Salisburyju ustanovil prvo javno knjižnico z zbirko, ki je bila izrecno namenjena otrokom. Sledile so ji še druge od šole neodvisne knjižnice, ki so se počasi razširile tudi v Evropo.

Kot so bile knjižnice sprva namenjene odraslim, je bilo tudi pripovedovanje pravljic sprva namenjeno njim, saj njihov namen ni bil le zabava, temveč tudi poučevanje, moralno vodenje ter razlaga sveta in naravnih pojavov. Proti koncu 19. stoletja so začeli s pripovedovanjem pravljic za otroke. Zelo dejavna je bila Marie L. Shedlock (1854–1936), ki ni bila samo izjemna pripovedovalka, ampak je tudi napisala knjigo *The Art of the Story-Teller*. Iz te knjige veje prepričanje, da je pripovedovanje pravljic umetnost ter najbolj naravna pot za uvajanje otroka v književnost. V uvodu je izrazila upanje, da bodo nekega dne šolskim skupinam pripovedovali pravljice samo strokovnjaki, ki bodo umetnosti pripovedovanja posvetili dovolj časa in bodo dobro pripravljeni.

V današnjem času mladinski knjižničarji nismo le pravljíčarji, ki najmlajše s pripovedovanjem popeljemo v svet čarobnega. Izvajamo tudi bibliopedagoške ure, na katerih učence navdušujemo za branje in knjige ter spodbujamo družinsko pismenost. Kljub širši paleti dejavnosti skrbimo, da je naše delo opravljeno odgovorno in strokovno. Zavedamo se namreč, da glede na raziskavo o bralnih navadah v Sloveniji, ki jo je leta 2015 opravila Javna agencija za knjigo RS, 42 % Slovencev v zadnjem letu ni prebralo niti ene knjige, le slaba tretjina slovenskih staršev pa redno bere svojim otrokom.

Če starši odpovejo, imamo knjižničarji na svoji strani vzgojitelje in učitelje. Prvi pripeljejo predšolske otroke mesečno, drugi učence enkrat do dvakrat letno. Tako prag knjižnice prestopijo vsi otroci, tudi tisti, ki jih starši sicer ne bi pripeljali. Knjižničarji imamo na voljo 45 minut, da ustvarimo čarovnijo, ki se zgodi med pripovedovalcem in poslušalcem. Pridobiti moramo njihovo pozornost, jih prepričati, da branje ni zgolj šolska obveznost, ampak mnogo več. Ko najdejo prave knjige, branje postane užitek. V tem času jih moramo prepričati tudi, da knjižnica ni posvečen prostor, namenjen »pametnim«. Vedeti morajo, da je odprta za vse. Lahko si izposodijo knjigo, delajo domačo nalogo ali se v njej zgolj srečajo s prijatelji. Naše navdušenje mora biti nalezljivo. Ko bodo

naslednjič sami šli mimo knjižnice, se morajo spomniti naših besed – in morda bodo vstopili.

Spominjam se svojih negotovih začetkov. Nisem poznala didaktike in metodike poučevanja. Sledila sem svoji intuiciji, kakšne teme naj pripravim in na kakšen način naj jih predstavim. Pripovedovanja pravljic sem se učila na tečajih in v pravljčni šoli. Izobraževanj o izvajanju bibliopedagoških ur nisem zasledila. Na srečo se otroci ne pretvarjajo. Zelo hitro pokažejo, če jim kaj ni všeč. Sledila sem njihovim odzivom in se prilagodila, če so pogledi zatavali ali so se na obrazu zarisale poteze dolgočasja.

Za pripravo novih bibliopedagoških ur je v službi navadno premalo časa, saj mladinski knjižničarji delamo tudi v izposoji in imamo številne druge obveznosti. Za razliko od učiteljev, ki imajo zakonsko urejeno, da lahko določeno število ur (za priprave, popraviljanje in ocenjevanje) opravijo izven šole, knjižničarji tega nimamo. Zato knjižnice različno rešujejo ta problem. V radovljiški smo do novega Pravilnika o izrabi delovnega časa dobili za pripravo nove bibliopedagoške ure ali pravljice dve uri za delo na domu. Ko to ni bilo več

mogoče, je bila potrebna drugačna organizacija dela. Določili smo dneve, namenjene obiskom šol in vrtcev, ter pripravili zgibanko bibliopedagoških ur, ki jih nudimo za posamezne razrede. Vendar je kljub temu marsikateri večer namenjen službenemu delu.

Mladinski knjižničarji smo ambasadorji branja, smo pripovedovalci, lutkarji, kamišibajkarji, igralci, raziskovalci ... Imamo raznolike možnosti ustvarjanja, s katerimi se lahko izrazimo in delu damo svoj pečat. Največjo zahvalo pa prejmemo, ko starši pri vpisu povedo, da jih je v knjižnico pripeljal otrok. Rad bi jim pokazal najdebelejšo knjigo, ki jo je videl, ko so bili s šolo na obisku. Ali ko otrok pokaže staršem s prstom nate in zašepeta, da je to tista knjižničarka, ki jih je obiskala v šoli.

Za uspešno delo sta potrebna neprestano izobraževanje in izmenjava dobre prakse. Še po dvesto letih je aktualna ista misel, ki jo je zapisala Marie L. Shedlock: čeprav delamo z otroki, mora biti naše delo strokovno in kakovostno. Sama pa bi dodala, da je vse skupaj treba začiniti še s ščepcem srčnosti.

RAZMISLEKI O BIBLIOPEDAGOŠKEM DELU NA MLADINSKIH ODDELKIH SPLOŠNIH KNJIŽNIC

»Učenje je postalo vseživljenjski proces, knjižnice pa središča podpore temu procesu. Knjižnice so odraz razvitosti neke družbe in so pogoj za vsakršni napredek«.

(V. Čopič; Knjižnica 42)

Bibliopedagoške dejavnosti v svojih raznoterih oblikah se izvajajo dnevno v vseh splošnih knjižnicah. Za dobro delovanje na tem področju potrebujemo specializirane, strokovno močne in osebno zgrajene posameznike, ki opravljajo določeno pedagoško funkcijo; ta je prisotna pri vseh oblikah dela z mladimi bralci. Bibliopedagoško delo se prične že za izposojevalnim in informacijskim pultom. Pomeni vsako

obliko dejavnosti, ob kateri uporabljamo knjigo, knjižnično gradivo ali katero koli informacijo kot orodje za vzgojo, izobraževanje, kratkočasenje ali osebni razvoj uporabnikov, od katerih si predvsem v sodobnem času želimo obiska, kritičnega razmisleka in poglobljenega branja. Pomeni načrtno in

strokovno vzgojno izobraževalno dejavnost, ki jo knjižničarji izvajamo za svoje male in velike uporabnike. Gre za široko paleto dela z otroki in mladostniki, pogosto pa tudi za bibliopedagoške dejavnosti z odraslimi uporabniki.

Nekateri pomembnejši cilji so: spodbujanje branja, razvijanje informacijske pismenosti, oblikovanje odnosa do knjige in umetnosti, pomoč pri oblikovanju odnosa do znanja in kulture nasploh, svetovalno delo itd. Metode dela, ki jih uporabljamo za doseg ciljev, so najrazličnejše, odvisno od izbire posameznega izvajalca. Nabor raznovrstnih dejavnosti izvajamo mladinske knjižničarke in knjižničarji, ki smo v svojih prizadevanjih lahko kdaj tudi spregledani. Pričujoči razmisleki so namenjeni temu, da stopimo iz sence tam, kjer nismo dovolj vidni in slišani. Bibliopedagoško delo še zdaleč ni samo po sebi umevno, je drža, je veščina, je nenehno usposabljanje in notranja naravnost. Razpršeno je na mnoga področja, ki se morajo sestaviti v celoto ob podpori čustvene inteligence, posebne vrste senzibilnosti in empatije posameznika, da to delo lahko dosega zelene rezultate.

V prispevku* bom poskušala odgovoriti na Čopičev uvodni citat, ki sem ga izbrala za razmislek. Knjižnice bodo lahko središča podpore vseživljenjskemu učenju, lahko bodo odraz razvitosti napredne družbe, če bodo imele v svojih sredinah usposobljene, slišane, v prizadevanjih podprte in prijazne »bibliopedagoge«.

**Prispevek je bil predstavljen na posvetovanju SeM@FoRjev utrip: V (pre)velikih čevljih bibliopedagoga?*

URE PRAVLJIC

med tradicijo in sodobnostjo

ZDENKA GAJSER

*»Fantazija ni samo otrokov prvi užitek,
temveč je tudi znamenje njegove svobode.«*

(Paul Hazard)

Zakaj govoriti o nečem tako samoumevnem, kot so ure pravljic v splošni knjižnici? Zato, ker so nekaj tako samoumevnega. Dejavnost, ki jo goji domala vsaka knjižnica, izvajalci in izvajalke pa so običajno mladinski knjižničarji, včasih tudi zunanji sodelavci. Sama sem mnenja, da mora imeti splošna knjižnica svojega pripovedovalca, »pravljničarja«, vsaj enega, še bolje več. Če gremo s pogledom malce v zgodovino, gre za eno najstarejših dejavnosti za otroke, ki je v Sloveniji zaživela v drugi polovici šestdesetih let prejšnjega stoletja.

V Mariborski knjižnici, ki je dejavnost vpeljala takoj po Mestni knjižnici Ljubljana, pa je dejavnost zaživela v februarju leta 1971. Leta 1972 je izšel znameniti priročnik za pripovedovanje pravljic z naslovom *Ura pravljic*, ki sta jo spisali Martina Šircelj in dr. Marjana Kobe in je še zmeraj nepogrešljiv priročnik za pripovedovalke in pripovedovalce v knjižnicah. Ob samih pripravah na uro pravljic gre za specifično delo v knjižnici,

ki terja posebno budnost, pripravo, notranjo naravnost in čas, ki je tej pripravi namenjen. Pripovedovanje je v sodobnem času postalo pomembna veščina, ki sodi med uprizoritvene umetnosti, tudi če govorimo o običajni uri pravljic, ki od izvajalca ne terja nobene posebne preobleke in odrskih desk. Na voljo imamo samo svoj glas ter oder, ki nastane tam, kjer se pripovedovalec namesti in prične pripovedovati, bodisi s slikanico ali brez nje. Na urah pravljic srečujemo otroke, ki imajo željo po dobri zgodbi in po kvalitetni ilustraciji - kot v preteklosti, le da zdaj tekmujemo z veliko več dražljaji iz okolja kot nekoč. V sodobnem času je otrok postal odlična tržna niša, svet je eno veliko tržišče in prizorišče, ki otroku večkrat prisluhne zato, da bi mu znal prodati svoje izdelke. Ob poplavi bolj ali manj kvalitetnih čarovnic, žonglerjev, glasbenikov in drugih, ki tudi prirejajo pripovedovalske nastope po svoje, ostajamo oaza, kjer bo otrok zgolj in samo s svojo domišljijo potoval skozi pravljичne pokrajine dobre

zgodbe, kjer bo vzljubil pravljico in knjigo, se spočil od sveta in od samega sebe. Zato je še kako pomembno, da se urimo v pripovedovalskih veščinah in izmenjujemo izkušnje. V ure pravljic se vsako jesen znova toplo ugnezdi fantazija, ki je znamenje svobode, skozi pravljico, ki bo otroka nekega dne pomagala oblikovati v poglobljenega bralca in kritičnega premišljevalca.

KAJ PRAVIJO KNJIŽNIČARJI?

POGOJI ZA IZVAJANJE DEJAVNOSTI ZA OTROKE IN MLADE: ANKETA

Maja Kenda

Leta 2019 smo v Sekciji za mladinsko knjižničarstvo pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije raziskovali vse vidike dela mladinskega knjižničarja oz. njihovo pomembnost. Na podlagi rezultatov se v našem nadaljnjem raziskovanju osredotočamo na posamezne vidike v praksi.

Tako smo v letu 2024 zasnovali anketo, s katero bi dobili vpogled v pogoje za izvajanje dejavnosti, namenjene otrokom in mladim, v slovenskih splošnih knjižnicah. Dejavnosti za otroke in mlade namreč predstavljajo zelo pomemben segment delovanja splošnih knjižnic; z njimi knjižnice razvijajo bralno kulturo in različne vrste pismenosti, spodbujajo ustvarjalnost in omogočajo prostor za vključevanje ter povezovanje različnih generacij in uporabnikov.

Anketo smo med strokovnimi delavci v slovenskih splošnih knjižnicah izvedli konec leta 2024. Namenjena je bila tistim knjižničarjem, ki izvajajo različne dejavnosti za otroke in mladino. Začelo jo je reševati 206 oseb; od tega jih 173 izvaja dejavnosti in so z reševanjem nadaljevali.

Število veljavnih anket, ki smo jih pridobili, predstavlja nekaj več kot 10 % vseh strokovnih delavcev, zaposlenih v slovenskih splošnih knjižnicah v letu 2024.

Glavni cilj, ki smo si ga z anketo zadali, je bil raziskati, v kakšnih pogojih se dejavnosti za otroke in mlade v slovenskih splošnih knjižnicah izvajajo. Poleg tega smo želeli raziskati še:

- kateri ciljni skupini so dejavnosti v največji meri namenjene,
- katere dejavnosti se izvajajo,
- kdo dejavnosti izvaja,
- na kakšen način in v kakšni meri se izvajalci usposablajo in izobražujejo,
- kakšni so prostorski pogoji za izvajanje,
- na kakšen način je izvajalcem dejavnosti omogočena priprava na dejavnosti.

ANKETA

CILJI

ANKETIRANCI

Največ anketirancev dela v matični knjižnici (33,33 %) oz. tako v matični kot krajevni knjižnici (34,17 %), najmanj pa samo v krajevni (10,83 %).

Manj kot polovica (45,00 %) jih ima pedagoško izobrazbo.

Po času zaposlitve so anketiranci dokaj enakomerno razporejeni; največ jih je zaposlenih od 11 do 20 let (32,32 %) in najmanj od 5 do 10 let (16,16 %).

Večina knjižničarjev, ki izvaja dejavnosti za otroke in mlade, izvaja dejavnosti tudi za odrasle.

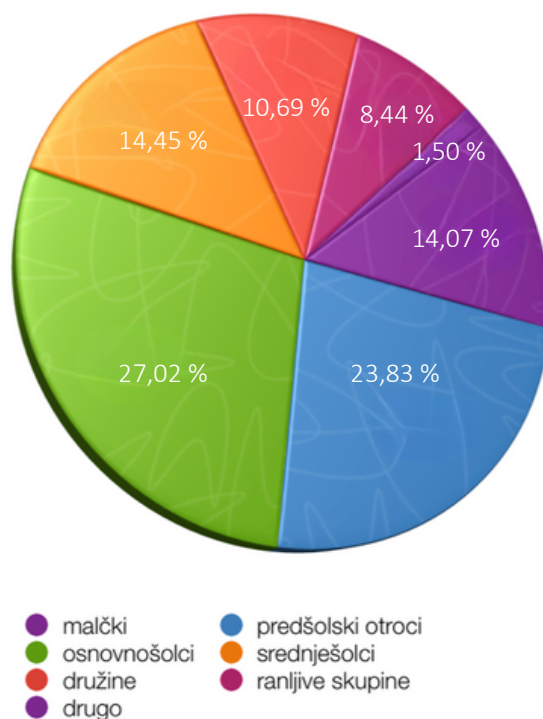
Rezultate ankete smo razdelili v naslednje sklope:

- ciljne skupine dejavnosti,
- izvajanje dejavnosti,
- pravilne ure,
- priprava na dejavnosti,
- izobraževanje in usposabljanje.

REZULTATI

Največ dejavnosti se izvaja za osnovnošolce in predšolske otroke (vključno z malčki); skupaj sta to skoraj dve tretjini.

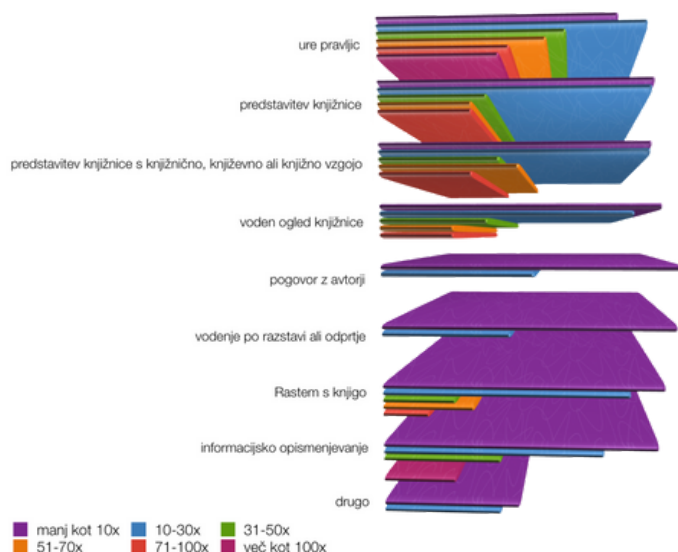
Programi za ti dve skupini so torej dobro utečeni, manj pa za mladostnike in odrasle spremljevalce. Tu se kaže potreba po večji fleksibilnosti in vključevanju novih oblik dela; npr. kombinacija klasičnih dejavnosti s sodobnimi pristopi (kot so digitalni mediji, interaktivne igre, projektno delo ipd.) ter celostnemu pristopu. Nizek odstotek dejavnosti za družine namreč kaže, da se dejavnosti osredotočajo na otroke in ne toliko na starše.

Graf 1: ciljne skupine dejavnosti (n=171)

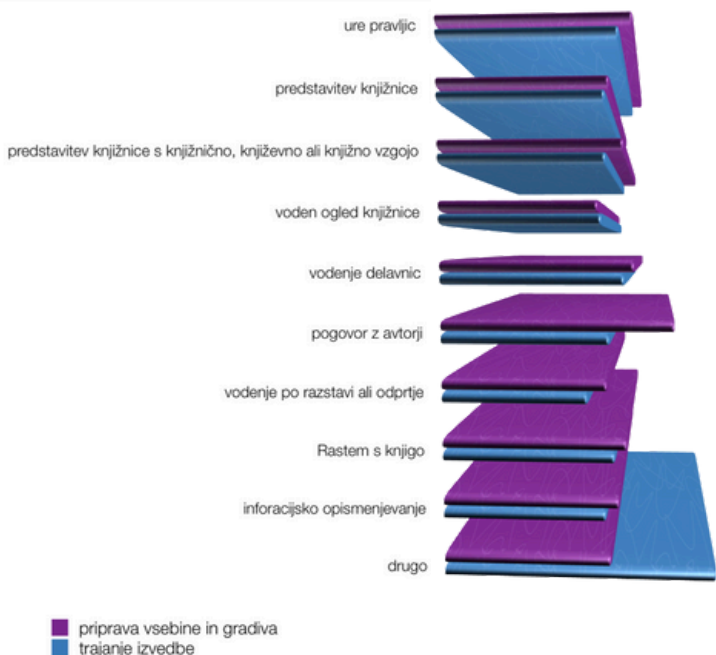
Pri izvajanju dejavnosti smo se osredotočili na:

- število izvajanj,
- trajanje dejavnosti,
- potek dejavnosti,
- prostor in
- izvajalce dejavnosti.

Graf 2: vrste dejavnosti

Anketiranci v največji meri izvajajo ure pravljic, predstavitev knjižnice (s knjižnično, književno ali knjižno vzgojo), voden ogled knjižnice in nacionalni projekt Rastem s knjigo. V povprečju pa navedene dejavnosti izvajajo do 10x. Gre torej za redni program, ki predstavlja velik del vsakodnevne dela knjižničarjev – izvajalcev dejavnosti.

Graf 3: priprave in izvajanje dejavnosti

V povprečju za vsebinsko pripravo dejavnosti izvajalci potrebujejo od pol ure do ene ure in pol, za izvedbo pa malo več kot pol ure. Pri navedbi časa je sicer prišlo do kar velikih odstopanj; predvidevamo, da so zlasti za izvedbo dejavnosti anketiranci navajali zgolj pripravo prostora in gradiva, ne pa tudi dolžine samega izvajanja.

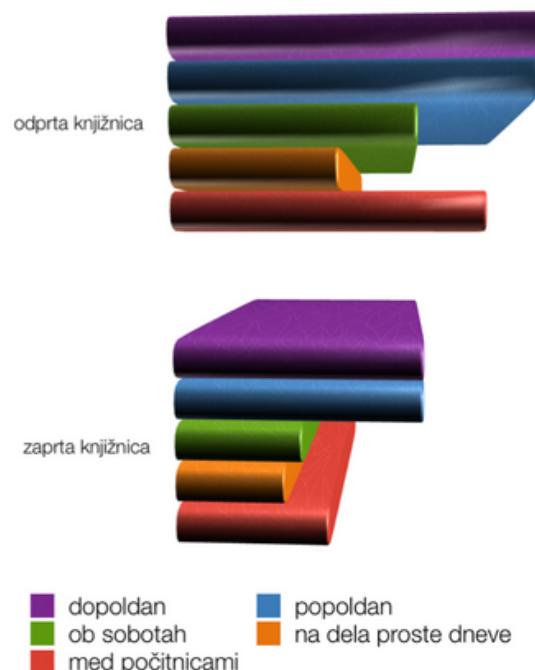
Dejavnosti večinoma potekajo v času odprtosti knjižnice in se v skoraj enaki meri izvajajo tako dopoldan kot popoldan.

Dejavnosti med počitnicami se ravno tako največkrat izvajajo v času odprtosti knjižnic, manj pa ob sobotah in na dela proste dneve.

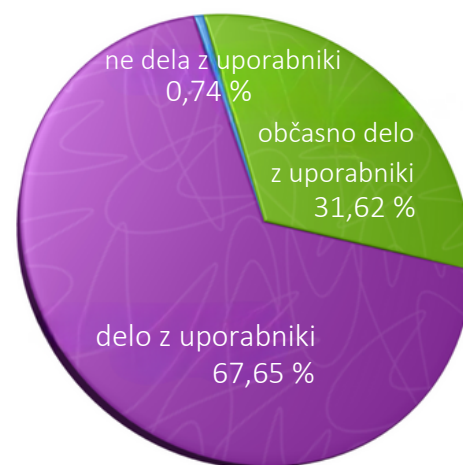
Redni program v največ primerih izvajajo knjižničarji (88,87 %), ki pa vedno nimajo na voljo namenskega prostora, kar vpliva na kakovost in obseg izvedbe.

Skoraj vsi izvajalci dejavnosti delajo na izposoji oz. kot informatorji in dejavnosti v veliki meri izvajajo tudi zunaj svojih knjižnic. Skratka, knjižničarji so proaktivni in vpeti v lokalno okolje. Videti je tudi, da v knjižnicah praviloma ni posebnih oddelkov, ki bi skrbeli samo za dejavnosti in njihovo izvajanje.

Pričakovano nekaj več kot tri četrtine anketirancev (78,26 %) izvaja ure pravljič; večinoma z in ob knjigi. Četrtna izvajalcev pravljič pripoveduje, več kot polovica pa pri izvajanju ali uporablja druge pripomočke ali pa pripravi dodatne aktivnosti.

Graf 4: potek dejavnosti

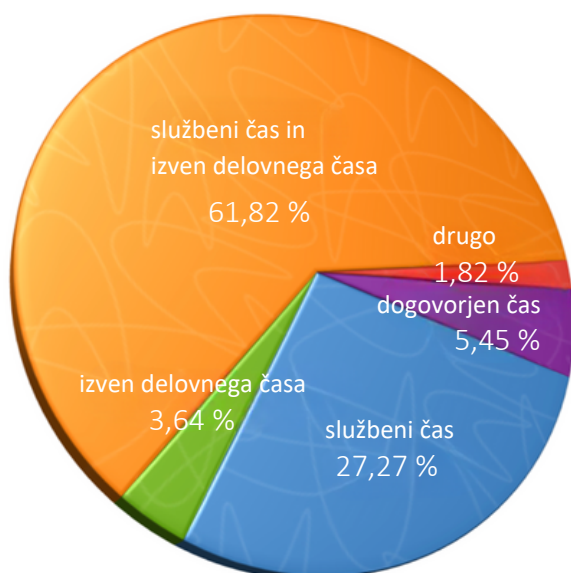

Graf 5: izvajalci dejavnosti (n=100)

Graf 6: izvajanje ur pravljič (n=89)

Dve tretjini respondentov z vodstvom nima vnaprej dogovorjenega časa za pripravo na dejavnost; kaže, da je jasno dogovorjen čas za pripravo kar redka praksa v knjižnicah.

Graf 7: priprave na dejavnosti (n=110)

Na dejavnosti se knjižničarji v največji meri pripravljajo tako v službi kot izven službe – večini (88,23 %) se priprave izven delovnega časa ne prizna kot delovno obveznost. V ostalih primerih navajajo različne prakse: delo od doma, nadure ipd.

Nekaj več kot polovica (55,45 %) izvajalcev ocenjuje, da nima dovolj časa za pripravo. Nekaj manj kot polovica (45,37 %) pa dodatno meni, da njihovo drugo delo "trpi" zaradi izvajanja dejavnosti.

Pred začetkom izvajanja dejavnosti se je izobraževanja oz. usposabljanja udeležila le dobra tretjina anketirancev, ki so začetno usposabljanje ocenili kot koristno. Od vseh anketirancev se velika večina udeležuje nadaljnjih izobraževanj tudi, odkar izvajajo dejavnosti in menijo, da jim to pomaga pri izvajanju. V povprečju so se v zadnjih treh letih udeležili 2,9 izobraževanja.

Glede začetnega usposabljanja anketiranci navajajo, da je potekalo na več ravneh in je vključevalo različne oblike izobraževanja ter praktičnega dela: vključena so tako formalna kot neformalna izobraževanja in hospitacije. Posebej je poudarjeno opazovanje sodelavcev izvajalcev in mentorstvo ter samoiniciativno izobraževanje.

Anketirance smo povprašali tudi, katera področja za izobraževanje priporočajo izvajalcem dejavnosti. Najpogosteje so navedli:

- pripovedovanje in javno nastopanje,
- psihologijo otrok in didaktiko,
- bibliopedagoško delo,
- mladinsko književnost in izbiro kakovostne literature,
- informacijsko pismenost in nove tehnologije.

KAJ SMO UGOTOVILI?

Dejavnosti za otroke zlasti v predšolskem (vključno z malčki) in šolskem obdobju zavzemajo pomembno mesto v delovanju splošnih knjižnic, manj pa za mlade in druge skupine.

Izvajanje dejavnosti je pogojeno s prostorskimi, časovnimi in organizacijskimi možnostmi oz. omejitvami.

Pogoji (predvsem časovni) za priprave na dejavnosti niso sistemsko urejeni.

Sistematičnega izobraževanja za področje izvajanja dejavnosti (zlasti bibliopedagoških) ni, čeprav je potreba po začetnem in kontinuiranem izobraževanju zelo močna.

Predvsem pa, in to velja posebej poudariti, se je pokazala visoka delovna etika in strokovna zavzetost, ustvarjalnost in prilagodljivost knjižničarjev, ki dejavnosti izvajajo kljub vsem težavam in preobremenjenosti.

V prihodnosti bomo torej morali razmišljati o sistemski ureditvi področja izvajanja dejavnosti, če želimo še naprej ohranjati in razvijati kakovostne dejavnosti in programe; predvsem:

- o jasni opredelitvi in definiciji področja,
- smernicah za izvajalce dejavnosti (načrtovanje, priprava in izvedba),
- identificiranju potrebnih znanj in veščin ter posledično
- o vzpostavitvi kontinuiranega izobraževanja za knjižničarje - izvajalce; tako formalnega kot neformalnega.

Celotno anketo lahko preberete na spletni strani.

O BIBLIOPEDAGOGIKI

Kaj pravi ChatGPT?

● Kdo je bibliopedagog?

Bibliopedagog je strokovnjak, ki se ukvarja z načrtovanjem in izvajanjem vzgojno-izobraževalnih dejavnosti v knjižnici, zlasti za otroke in mladino. Gre za osebo, ki povezuje književnost, bralno kulturo in pedagoške pristope z namenom:

- razvijanja bralnih navad,
- spodbujanja kritičnega mišljenja,
- vzgoje za knjigo in kulturo,
- socialnega in čustvenega razvoja preko branja.

● Kaj konkretno dela bibliopedagog?

- Pripravlja in vodi pravljичne ure, bralne skupine, ustvarjalne delavnice, literarne animacije.
- Izbira primerno književno gradivo glede na starost, razvojne značilnosti in interese otrok.
- Uporablja pedagoške metode (npr. didaktiko, psihologijo) pri interpretaciji zgodb.
- Pogosto sodeluje tudi s šolami, vrtci ali starši.

● Kdo običajno opravlja to vlogo?

V slovenskih knjižnicah je to običajno knjižničar, ki ima dodatna znanja s področja:

- pedagogike ali andragogike,
- mladinske književnosti,
- pripovedovanja in animacije,
- pogosto tudi usposabljanja za bibliopedagoško delo (npr. pravljična šola, strokovne srede ipd.).

✚ Opomba: V Sloveniji izraz bibliopedagog ni uradno poklicno nazivlje (kot npr. bibliotekar), ampak gre bolj za funkcijsko vlogo knjižničarja, ki se posveča pedagoškim dejavnostim znotraj knjižnice.

● Kako se je spremenila vloga knjižničarja – je danes bolj mentor, pedagog, animator?

V zadnjem desetletju se je vloga knjižničarja bistveno razširila in poglobila. Ni več zgolj »varuh knjig« ali tehnični posrednik med uporabnikom in gradivom. Danes je knjižničar v mnogih primerih predvsem mentor, pedagog in kulturni animator.

Kot mentor usmerja otroke in mlade pri iskanju kakovostnih vsebin, razvija njihove bralne interese in jih vodi k samostojnemu kritičnemu mišljenju.

Kot pedagog knjižničar sodeluje z učitelji, pripravlja bibliopedagoške ure, razvija bralno pismenost ter spodbuja različne oblike učenja skozi branje – ne le literarnih, ampak tudi strokovnih in multimedijskih vsebin.

Kot animator pa knjižničar ustvarja prijetno, spodbudno okolje, kjer se otroci srečajo z zgodbami tudi na igriv način – preko kvizov, ustvarjalnic, bralnih iger, gledaliških dejavnosti, srečanj z avtorji in drugih dogodkov.

Zato lahko rečemo, da je sodobni knjižničar več kot kadarkoli prej most med knjigo, otrokom in svetom znanja. Njegova vloga ni le posredovanje informacij, ampak gradnja odnosa do branja, spodbujanje ustvarjalnosti in razvoj bralne kulture, ki sega daleč preko zidov knjižnice.

● **Katere ključne spremembe pri otrocih in mladih, ki se udeležujejo bibliopedagoških dejavnosti v knjižnicah opazate v zadnjem desetletju?**

V zadnjih desetih letih opazamo več pomembnih sprememb pri otrocih in mladih, ki sodelujejo v bibliopedagoških dejavnostih v knjižnicah. Ena najizrazitejših je spremenjen odnos do branja – medtem ko so otroci v preteklosti branje doživljali kot naraven del vsakdanjika, je danes za mnoge to nekaj, kar »mora biti zabavno«, hitro in vizualno podprto. Branje dolgih, zahtevnejših besedil jim pogosto predstavlja izziv.

Koncentracija je pri mnogih krajša, raztresenost večja. Otroci so navajeni hitre menjave vsebin, kar vpliva na sposobnost poglobljenega branja in doživljanja literarnih svetov. Ravno zato postajajo ustvarjalne, izkustvene in interaktivne oblike bibliopedagogike še bolj pomembne – da otroke pritegnejo, obenem pa jih vodijo nazaj k zbranemu, smiselnemu branju.

Pozitivno pa je, da se vedno več otrok in mladih odziva na pristne stike, toplino knjižničarja in možnost, da so slišani. Zelo dobro se odzivajo na dejavnosti, kjer lahko izražajo mnenje, ustvarjajo, razpravljajo, povezujejo knjige s svojo realnostjo. Opažamo tudi, da je knjižnica za mnoge postala varen prostor, kamor radi prihajajo – ne le po knjige, temveč tudi po spodbudo, mir ali navdih.

Skratka, bibliopedagoške dejavnosti danes ne nagovarjajo več samo bralca, temveč celotno osebnost otroka ali mladostnika, ki raste v svetu hitrih informacij, a še vedno potrebuje zgodbe, ki ga oblikujejo.

● **Kako lahko knjižničarji danes motivirajo otroke in mladostnike, ki obiščejo bibliopedagoško dejavnost?**

Danes motivacija otrok in mladostnikov zahteva veliko več kot zgolj dobro knjigo na mizi – zahteva osebni pristop, ustvarjalnost in razumevanje njihovega sveta. Knjižničarji imajo pri tem ključno vlogo, saj lahko z domišljenimi bibliopedagoškimi dejavnostmi branje predstavijo kot nekaj živega, aktualnega in povezanega z mladimi bralci.

Ena najmočnejših oblik motivacije je, da otroci v zgodbi prepoznajo sebe – svoje izzive, zanimanja, čustva. Ko knjižničar izbere literaturo, ki je starosti, stopnji bralne pismenosti in interesom prilagojena, s tem pokaže, da jemlje otroka resno kot bralca. Ob tem pa postane literatura tudi most za pogovor o temah, ki mlade zares zanimajo.

Poleg tega so danes zelo učinkovite interaktivne metode: kvizi, ustvarjalne delavnice, pogovori, igranje vlog, dramatizacije, celo povezovanje knjig z glasbo, filmom ali digitalnimi orodji. Te dejavnosti ne služijo samo zabavi, temveč otrokom omogočajo aktivno vlogo – da niso le poslušalci, temveč soustvarjalci doživetja zgodbe.

Zelo močan motivacijski dejavnik pa je tudi osebna povezanost s knjižničarjem. Otroci in mladi se odzovejo na toplino, iskren interes, občutek sprejetosti. Ko občutijo, da jih knjižničar posluša in spoštuje njihovo mnenje, se poveča tudi njihova pripravljenost sodelovati in odkrivati svet knjig.

Na kratko – sodobni knjižničar motivira z zgodbami, ki nagovarjajo, z dejavnostmi, ki vključujejo, in z odnosom, ki povezuje.

● Kaj bi bilo treba prilagoditi, da bodo knjižnice tudi v prihodnje privlačne za mlade?

Če želimo, da bodo knjižnice ostale privlačne za mlade, morajo postati – in ostati – prostori živih izkušenj, dialoga, raziskovanja in soustvarjanja, ne le shrambe knjig. Mladim branje samo po sebi pogosto ni dovolj – pritegne jih predvsem izkušnja, ki jo doživijo ob njem. Zato je ključno, da knjižnice ponudijo vsebine, ki so povezane z njihovim svetom, in jih povabijo k sodelovanju, ne le k poslušanju.

Ključne prilagoditve za prihodnost:

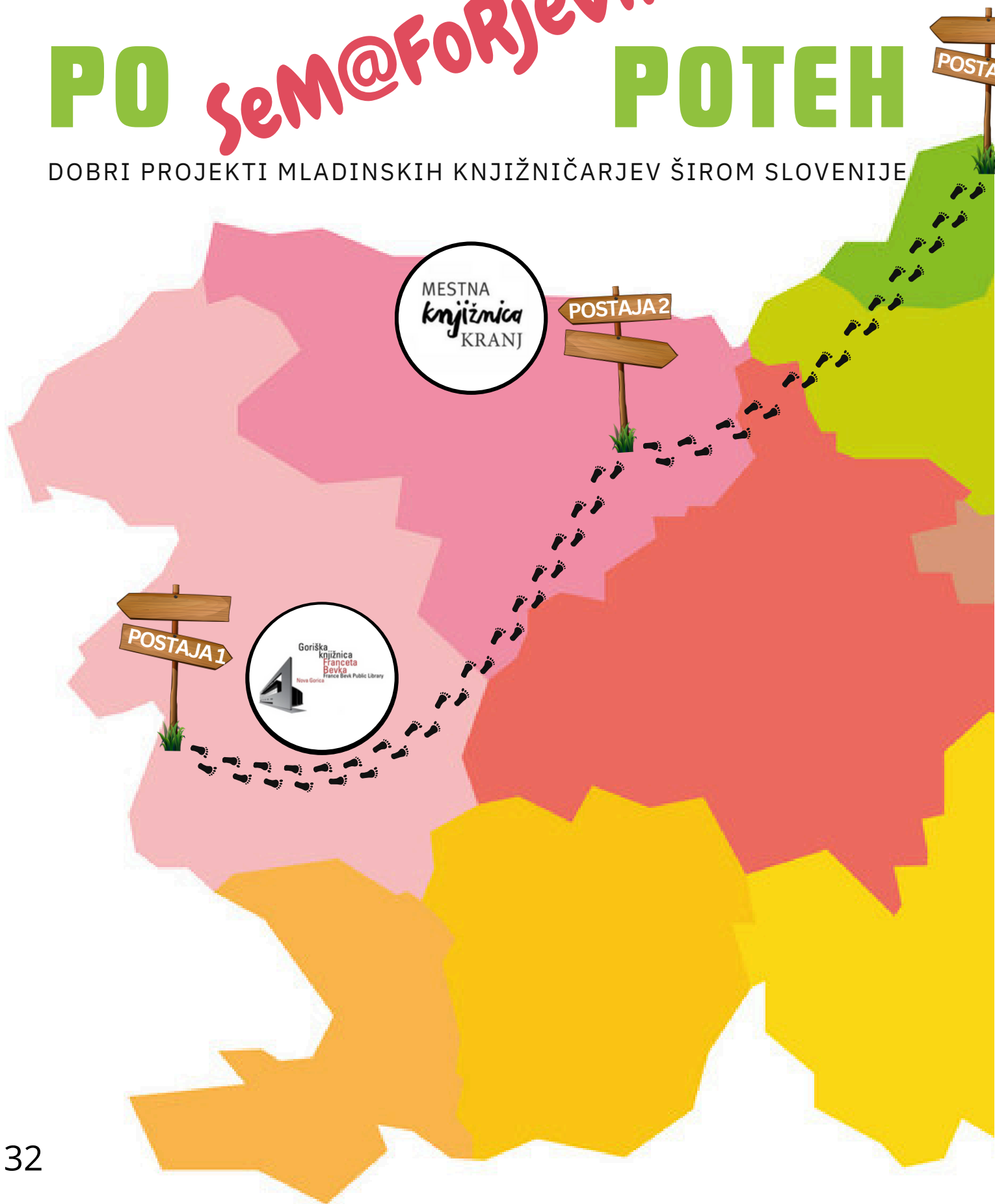
- Prostor: Knjižnica naj bo odprta, sproščena in mladim prijazna – s kotički za skupinsko delo, mirno branje, digitalno ustvarjanje. Ni nujno, da je tiha, če zna ponuditi prostor za raznolike oblike aktivnosti, kot so podkasti, stripovske delavnice, filmski večeri ali debate.
- Vsebine: Ponudba naj zajema tudi mladinske romane, grafične romane, zvočne knjige, družbeno relevantna besedila, vsebine o duševnem zdravju, identiteti, okoljski krizi ... – torej teme, ki mlade resnično zanimajo.
- Tehnologija kot orodje, ne kot ovira: Digitalno okolje naj bo vključeno kot del knjižnične izkušnje – npr. z multimedijskimi kotički, digitalnimi priporočili, možnostjo ustvarjanja vsebin. Mlade lahko nagovorimo z orodji, ki jih že poznajo, a jih usmerimo v kakovostno vsebino.
- Aktivno vključevanje mladih: Mlade je treba povabiti k sooblikovanju dejavnosti: naj sodelujejo pri izboru knjig, pripravi dogodkov, recenzijah, knjižnih razstavah. Če se počutijo kot del knjižnice, jo bodo tudi bolj cenili.
- Osebna povezanost: Ni zanemarljivo, da mladi danes iščejo prostore, kjer so slišani in sprejeti. V knjižnici, kjer jih knjižničar(ka) nagovori osebno, brez prisile, z razumevanjem, lahko najdejo ne le knjige, ampak zaupanje in podporo.

 Sklep:

Knjižnica prihodnosti ni samo informacijsko središče, temveč tudi kulturni laboratorij, prost prostor mišljenja in zatočišče za mlade, kjer so knjige le začetek poti – ne njen konec.

PO *seM@FoRjevih* POTEH

DOBRI PROJEKTI MLADINSKIH KNJIŽNIČARJEV ŠIROM SLOVENIJE

POSTAJA 3

POSTAJA 4

POSTAJA 1

Praznujemo s Piko Nogavičko

POLONA PALČIČ

str. 34

POSTAJA 2

Tečaj risanja in slikanja

v Mestni knjižnici Kranj

LARA GUJTMAN

str. 47

POSTAJA 3

Pravljичna joga v knjižnici

MAJA DRETNIK

str. 53

POSTAJA 4

Knjigotapljenje

BRIGITA LAVRIČ

str. 62

PRAZNUJEMO S PIKO NOGAVICKO

POLONA PALČIČ
Goriška knjižnica Franceta
Bevka Nova Gorica

Le kdo ne pozna pogumne in najmočnejše deklice na svetu? Tiste, ki si nikoli ne želi odrasti, ima oranžne lase, pegice na obrazu in svet vedno obrne na glavo – z nasmehom in pogumom. Seveda, govorimo o Piki Nogavički.

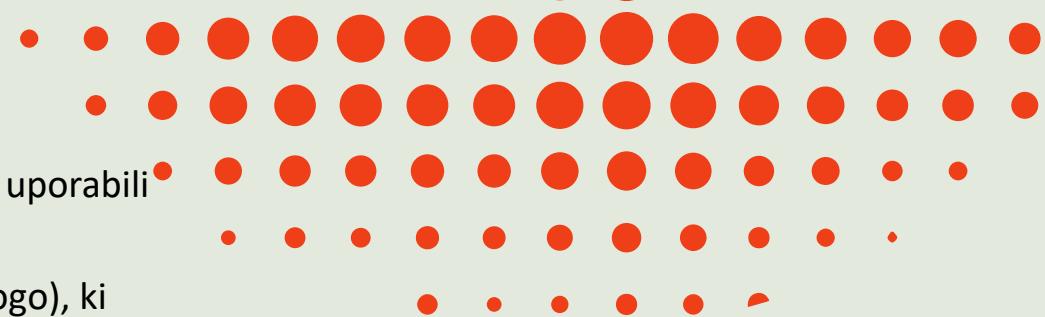
Letos Pika Nogavička praznuje svoj 80. rojstni dan. Pred osemdesetimi leti, 13. septembra 1945, je založnik sprejel prvi rokopis pisateljice Astrid Lindgren, ki je ustvarila nepozabne prigode o deklici z neustavljivo energijo in domišljijo.

Jubilej smo obeležili tudi v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, na Oddelku za mlade. Pripravili smo Pikin kotiček – Praznujemo s Piko Nogavičko –, ki smo ga vključili v program Nacionalnega meseca skupnega branja (NMSB 2025). Kotiček smo zasnovali z željo, da bi klasičen obisk knjižnice nadgradili in družinam z mlajšimi otroki omogočili kakovostno, igrivo in ustvarjalno preživljanje prostega časa. Med sprehodom po senzoričnem kotičku so otroci na zanimiv način spoznavali priljubljeno literarno junakinjo. V kotičku se krepí tudi družinsko branje in spodbuja medgeneracijsko branje, saj pri načrtovanih dejavnostih dejavno sodelujejo tako otroci kot starši in stari starši.

Za otroke, stare od treh do osmih let, smo pripravili štirinajst delovnih postaj, na katerih so se lahko pomerili v znanjih in spretnostih. Podobno kot je Pika Nogavička spretna, iznajdljiva, pametna, močna in prijazna, so bile tudi dejavnosti raznolike in namenjene razvijanju različnih veščin. S Piko smo praznovali ves september 2025.

Otroci so se po postajah razporejali samostojno, glede na razpoložljiva mesta, pri tem pa smo jih usmerjale knjižničarke. Samostojni bralci so navodila prebrali sami, mlajšim so pomagali starši, ki so jih tudi spremljali pri dejavnostih. Na vseh postajah je veljalo pravilo, da po končanem delu pospravijo pripomočke in pripravijo prostor za naslednje obiskovalce. Izpostavili smo tudi različne izdaje knjig o Piki Nogavički, ki so si jih otroci lahko izposodili in tako domov odnesli del Pikinega živahnega sveta.

Zaradi izjemno dobrega odziva pedagoških delavcev, staršev in otrok želimo z vami deliti primer dobre prakse tudi v obliki učne

priprave. Za izvedbo smo uporabili
Obrazec za učno pripravo
didaktične enote (gl. prilogo), ki
smo ga prilagodili značilnostim
naše dejavnosti, saj je potekala v
daljšem časovnem obdobju.

UČNA PRIPRAVA DIDAKTIČNE ENOTE

I SPLOŠNI EVIDENČNI PODATKI

Knjižnica: Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica

Oddelek: Osrednja enota – Oddelek za mlade

Učni predmet: Sklop bibliopedagoških ur

Bibliotekarka: Polona Palčič

Knjižničarka: Gordana Magdalenic

Datum: september 2025

Zaporedna številka did. enote: 1

Naslov didaktičnega sklopa: Knjižnična vzgoja

Naslov didaktične enote: Junakinja Pika Nogavička praznuje 80. rojstni dan

Nosilna didaktična etapa (tip učne ure):

☐ Uvajanje ☒ Obravnava ☐ Urjenje, vadenje ☐ Ponavljanje ☐ Preverjanje ☐ Ocenjevanje

II OPERATIVNI CILJI DIDAKTIČNE ENOTE

Otrok:

- spozna književno junakinjo Piko Nogavičko;
- si ogleda knjige, kjer nastopa Pika Nogavička;
- rešuje zastavljene naloge po postajah;
- uporabi vsa čutila (senzorična igra) in
- po končanem delu pospravi za seboj.

III VSEBINA DIDAKTIČNE ENOTE

Otroci s pomočjo knjižničarke, staršev ali samostojno v spremstvu staršev rešujejo naloge po postajah.

IV MIKROARTIKULACIJA DIDAKTIČNE ENOTE

Učne oblike:

☐ Frontalna ☐ Skupinska ☐ Delo v parih ☐ Individualno delo ☒ Delo v skupini

Učne metode:

☒ Razlaga ☒ Razgovor ☒ Demonstarcija ☐ Eksperiment ☐ Drugo:

☒ Delo z besedilom ☒ Delo z AV gradivi ☒ Igra vlog

POTEK DEJAVNOSTI

MOTIVACIJA

Oblečena v Piko Nogavičko se predstavim in motiviram otroke za delo. Razložim jim, kako bo potekalo delo po postajah, in jim dam osnovna navodila. Na vsaki postaji preberejo ime postaje, napisano na kartonček, in naloge. Ko razumejo navodila, izvedejo nalogo, pospravijo za seboj in se mirno sprehodijo do naslednje postaje.

DELO PO POSTAJAH

SLIKA PIKE NOGAVIČKE

Pripomočki: karton, ilustracija Pike Nogavičke

Naloge: »FOTOGRAFIRAJ SE S PIKO.«

Cilji:

- otrok prepozna Piko Nogavičko;
- opiše deklico (obleko idr.), prepozna barve;
- prepozna oblačila;
- prepozna čustva (izraz na obrazu) in
- se zna postaviti za fotografiranje (nasmeh).

KOVČEK IN ZEMLJEVID

Pripomočki: kovček, različni zanimivi predmeti, zemljevid

V kovčku so Pikini predmeti (kača, daljnogled, zemljevid, ponvica, kalejdoskop, meč, lopar, mreža).

Naloge: »LOV NA ZAKLAD. V KOVČKU JE NAČRT, KI TI BO POMAGAL NAJTI ZAKLAD. NAMIG: ZA PIKO SO ZAKLAD IGRE VSEH VRST.«

Cilji:

- pregleda kovček in se seznani z njegovo vsebino;
- otipa predmete, jih opiše ter ugotovi, za kaj jih uporabljamo in iz katerega materiala so;
- s pomočjo zemljevida se orientira v prostoru in rešuje pripravljene naloge ter
- razvija domišljijo.

ČAJANKA

Pripomočki: mizica, štirje stolčki, prt, igračke (lončki, skodelice, krožnički, pribor idr.)

Naloge: »ČAJANKA S PIKO. PIKA RADA PRIREDI ČAJANKO ZA SVOJA PRIJATELJA ANICO IN TOMAŽA. PRIDRUŽI SE JIM.«

Cilji:

- navaja se na domača opravila;
- pripravi mizo za štiri osebe (zanj, za Piko, Anico in Tomaža);
- spozna bonton obnašanja pri mizi in
- pospravi igrače za seboj.

VILA ČIRA ČARA

Pripomočki: lesena hišica, figurice (Pika, Tomaž, Anica, konj Piko, opica gospod Ficko)

Naloge: »VILA ČIRA ČARA. TO JE PIKIN DOM. POGOSTO JO OBIŠČETA TUDI NJENA PRIJATELJA ANICA IN TOMAŽ. POKUKAJ V VILO ČIRA ČARA IN SE JIM PRIDRUŽI.«

Cilji:

- igra igro vlog in
- se orientira v prostoru (v kuhinji, dnevni sobi, na terasi idr.).

COFKI

Pripomočki: cofki različnih barv, škatlica, pinceta krokodilček, prazna posoda z razdelki za razvrščanje

Naloge: »OJOJ! PIKI SO SE POMEŠALI COFKI. POMAGAJ JI JIH UREDITI. VSAK COFEK RAZVRSTI V SVOJ PROSTORČEK.«

Cilji:

- razvija fino motoriko;
- razvršča cofke po barvi;
- barve poimenuje tudi v drugih jezikih, npr. v italijanščini, angleščini;
- šteje cofke in
- niza zaporedje.

PARI – SPOMIN

Pripomočki: igra spomin (na sličicah so narisane živali)

Naloge: »PIKA MENI, DA JE VSE LAŽE NAREEDITI V PARU IN ZATO RADA IŠČE PARE. PREIZKUSI SE ŠE TI! NAJPREJ OBRNI VSE PLOŠČICE S SLIČICAMI NAVZDOL (DA JIH NE VIDIŠ) IN POTEM POIŠČI DVE ENAKI.«

Cilji:

- poimenuje živali;
- poišče pare;
- prepozna barvo v ozadju sličice;
- razvršča sličice glede na življenjski prostor živali, prepozna oglašanje in
- igra igro spomin (odkrito, zakrito).

HODULJE

Pripomočki: hodulje

Naloge: »PIKA OBOŽUJE HOJO. IN NAJRAJE HODI S HODULJAMI. POSKUSI TUDI TI.«

Cilji:

- razvija spretnost, ravnotežje in koordinacijo ter
- upošteva omejitve prostora.

SMEŠNE ŽIVALI

Pripomočki: odpisana knjiga iz treh razdelkov (Zmešnjava na kmetiji, Peter Allen, Oka 2011)

Naloge: »PIKA IMA RADA ŽIVALI. PIKA SI V SANJAH SESTAVLJA NOVE ŽIVALI. SESTAVI ČISTO NOVO ŽIVAL ŠE TI.«

Cilji:

– iz treh delov sestavi pravo žival (petelina, raco, osla, kozo idr.) ali smešno nenavadno/namišljeno žival in jo poimenuje.

OBEŠANJE PERILA

Pripomočki: vrv, ščipalke, oblačila, košara za perilo, košarica za ščipalke

Naloge: »PIKINO NAJLJUBŠE DELO JE OBEŠANJE PERILA. POMAGAJ JI ŠE TI.«

Cilji:

– navaja se na hišna opravila;
– razvija ročne spretnosti in fino motoriko ter
– pravilno obeša perilo.

HOJA PO VRVI

Pripomočki: vrv ali plastični gradniki

Naloge: »VAJA ZA HOJO PO VRVI. PREIZKUSI SE V HOJI PO POSTAVLJENIH OVIRAH IN IZBOLJŠAJ SVOJO HOJO PO VRVI. SEZUJ SE, PREDEN ZAČNEŠ, IN PROSI ODRASLO OSEBO ZA POMOČ.«

Cilji:

– razvija ravnotežje in koordinacijo ter
– razvija domišljijo.

PIKIN KONJ

Pripomočki: lesen konj, elastike, sirkova krtača

Naloge: »PIKIN KONJ. PIKA OBOŽUJE SVOJEGA KONJA. POSKRBI ZANJ IN GA ZAJEZDI. GLEJ, DA NE GREŠTA IZVEN OGRAJE (ČRTE).«

Cilji:

– razvija ročno spretnost (plete kitke);
– razvija ravnotežje (za ježo);
– razišče vsebino konja in ugotovi uporabnost predmetov (razvija domišljijo);
– igra igro vlog (se pogovarja s konjem) in skrbi za konja (spodbuja empatijo) ter
– upošteva omejitve prostora.

KOCKE

Pripomočki: tri velike igralne kocke različnih barv

Naloge: »KOCKE (ZA TISTE, KI ŽE RAČUNAJO TAKO DOBRO KOT PIKA). VRZI KOCKE. PREŠTEJ PIKE NA VSAKI KOCKI, PREŠTEJ PIKE NA VSEH KOCKAH. VRZI DVE KOCKI IN POKAŽI, NA KATERI KOCKI JE VEČ IN NA KATERI MANJ PIK.«

Cilji:

- osvoji pojem kocka (kot geometrijsko telo);
- prepozna barve;
- šteje pike ter
- išče odnose med števili pik (večje, manjše, enako) in jih nadgradi z računskimi operacijami (seštevanje, odštevanje, množenje, deljenje).

SLIČICE – GLAS

Pripomočki: sličice

Naloge: »PIKA SE UČI PISATI SVOJE IME. POIŠČI SLIČICE S PRVIM GLASOM, KI JE ENAK TISTEMU V PIKINEM IMENU. P I K A N O G A V I Č K A.«

Cilji:

- poimenuje predmete na sličicah;
- prepozna prvi glas;
- razvršča sličice glede na prvi glas: Pika – pismo ter
- iz 2–3 sličic sestavi svojo zgodbo.

ŠKOLJKE

Pripomočki: morske školjke, mivka, dve vedri

Naloge: »ŠKOLJKE. POIŠČI ŠKOLJKE, KI JIH JE PIKI Z OTOKA TAKA-TUKA POSLAL OČE KRALJ EVRAZIJI. NOGAVIČKA.«

Cilji:

- iz posode z mivko izkoplje različne vrste školjk različnih velikosti;
- prešteje školjke ter
- jih razvrsti glede na več meril (velikost, vrsta idr.).

Priloge, ki so del učne priprave:

Slikovni material

Opombe:**Prilagoditve izvajanja didaktične enote za uporabnike s posebnimi potrebami**

Uporabnikom s posebnimi potrebami se prilagodimo glede na njihov primanjkljaj in jim pomagamo.

Navodila za domače naloge uporabnikov:

Staršem pripoveduje o doživetju v knjižnici in jih spodbudi k ponovnemu obisku knjižnice ter nadaljuje delo po postajah.

V EVALVACIJA IZVEDBE DIDAKTIČNE ENOTE

Otroci so bili navdušeni nad takšnim načinom dela.

Večina ciljev je bila dosežena.

Težave so se kazale pri pospravljanju. Otroci so potrebovali dodatne spodbude za pospravljanje.

Dejavnost Praznujemo s Piko Nogavičko je znova pokazala, da je knjižnica mnogo več kot le prostor za izposajo knjig – je prostor doživetij, raziskovanja in ustvarjalnega učenja. Senzorične postaje so otrokom omogočile, da so književno junakinjo spoznavali na igriv in izkustven način ter pri tem razvijali bralne, socialne in motorične spretnosti. Posebej pomembno pa je, da je projekt okrepil družinsko branje ter spodbudil medgeneracijsko branje, saj je otrokom in odraslim omogočil skupno doživljanje zgodb in skupno učenje.

Starši in pedagoški delavci so dejavnost sprejeli z navdušenjem, saj je otrokom omogočila skupno branje, sodelovanje in veselje ob učenju. Mnogi so se v knjižnico vračali večkrat, da bi ponovno reševali Pikine naloge.

Projekt se je izkazal kot uspešen primer dobre prakse, ki ga je mogoče z manjšimi prilagoditvami izvesti tudi v drugih knjižnicah ali vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Takšne dejavnosti otrokom približajo knjigo in knjižnico kot prostor za razvijanje

radovednosti, ustvarjalnosti in skupnega odkrivanja zgodb.

Pika Nogavička nas je spomnila, da branje ni le tiha dejavnost – je pustolovščina, ki jo lahko doživljamo z vsemi čuti. In prav takšne pustolovščine želimo v knjižnicah ustvarjati še naprej.

Slika 1: Različne postaje na Pikini dogodivščini.

Priloga

Obrazec smo pridobili pri predmetu Didaktika pri programu Pedagoško-andragoška izobrazba za strokovne delavce v osnovnih in srednjih šolah (PAI) na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani v študijskem letu 2012/13.

UČNA PRIPRAVA DIDAKTIČNE ENOTE

struktura in smernice (vzorec)

I SPLOŠNI EVIDENČNI PODATKI

Šola:

Oddelek:

Učni predmet:

Učitelj/i:

Datum:

Zaporedna številka did. enote:

Naslov didaktičnega sklopa:

Naslov didaktične enote:

Nosilna didaktična etapa (tip učne ure):

☐ Uvajanje ☐ Obravnava ☐ Urjenje, vadenje ☐ Ponavljanje ☐ Preverjanje ☐ Ocenjevanje

II OPERATIVNI CILJI DIDAKTIČNE ENOTE

V operativni obliki navedete učne cilje, ki jih boste realizirali v didaktični enoti. Izpeljete jih iz etapnih ciljev in priredite pogojem in zahtevam v posameznem oddelku.

Cilji so oblikovani operativno, če so vsebinsko jasni in konkretni in hkrati povedo, kako bodo dijaki dokazali, da so jih dosegli.

III. VSEBINA DIDAKTIČNE ENOTE

Opišete konkretno vsebino didaktične enote, s katero boste realizirali zastavljene operativne cilje. Analizirajte razmerje med zastavljenimi cilji in izbrano vsebino.

Vsebina naj bo prilagojena spoznavnim zmožnostim dijakov, razmislite o možnostih njene aktualizacije.

IV MIKROARTIKULACIJA DIDAKTIČNE ENOTE

Učne oblike:

☐ Frontalna ☐ Skupinska ☐ Delo v parih ☐ Individualno delo ☐ Delo v skupini

Učne metode:

☐ Razlaga ☐ Razgovor ☐ Demonstacija ☐ Eksperiment ☐ Drugo:

☐ Delo z besedilom ☐ Delo z AV gradivi ☐ Igra vlog

POTEK DEJAVNOSTI

Po posameznih etapah čim bolj konkretno in natančno predvidite dejavnosti učitelja in dijakov, potrebna gradiva, sredstva in pripomočke ter trajanje posameznih aktivnosti.

etape DE	dejavnosti učitelja	dejavnosti učencev	gradiva, sredstva, pripomočki	trajanje (min)
uvodna				
osrednja				
sklepna				
Predviden skupni čas (največ 35 min za eno učno uro oz. 75 min za blok uro):				

Priloge, ki so del učne priprave:

Učni listi, ostala gradiva, slikovni materiali ipd. Naredite lahko tudi povezave do datotek, ki jih nameravate uporabiti pri izvedbi didaktične enote (npr. PPT predstavitev, naloge...).

Opombe:**Prilagoditve izvajanja didaktične enote za dijake s posebnimi potrebami**

Predvidite, ali so pri izvedbi didaktične enote potrebne prilagoditve za dijake s posebnimi potrebami. Če so, jih opišite.

Navodila za domače naloge dijakov:

Določite domače obveznosti dijakov. Formulirajte navodila, ki jih boste posredovali dijakom.

V. EVALVACIJA IZVEDBE DIDAKTIČNE ENOTE

Kratko zabeležite ugotovitve, ki jih želite upoštevati pri naslednjih izvedbah didaktične enote in bodo osnova za evalvacijo didaktičnega sklopa.

TEČAJ RISANJA IN SLIKANJA

v Mestni knjižnici Kranj

LARA GUJTMAN

ZAČETKI IN RAZVOJ TEČAJA

V Mestni knjižnici Kranj od leta 2021 poteka tečaj risanja in slikanja, namenjen otrokom od enajstega leta starosti. Udeleženci na tečaju spoznavajo različne likovne tehnike, raziskujejo materiale in orodja ter se skozi ustvarjanje seznanjajo z zgodovino umetnosti.

Kot diplomirana likovna pedagoginja sem tečaj zasnovala v upanju, da bi med poletnimi šolskimi počitnicami privabili mlade od enajstega leta starosti, ki radi rišejo in slikajo. Ker so likovni tečaji za marsikoga finančno nedostopni, je tečaj v knjižnici brezplačen, le število mest je omejeno. Sprva je trajal štirinajst dni – en teden je bil namenjen risanju, drugi teden slikanju. Risanje je potekalo v knjižnici Globus, slikanje pa v sodelovanju z društvom Krice Krace, kjer smo uporabljali njihove prostore. Do leta 2023 smo si slikarska stojala izposojali v Layerjevi hiši, leta 2024 pa smo v knjižnici pridobili lastna, kar je bila velika pridobitev za vse udeležence. Trenutno poteka tečaj v Knjižnici Globus, na območju Otroci. Prostor je velik in svetel, zato je ravno pravi za ustvarjanje.

Slika 1 : Nova slikarska stojala v letu 2024.

Tečaj se je skozi leta spreminjal in nadgrajeval. Leta 2022 se nam je pridružila akademska slikarka Kaja Urh. Leta 2023 sva s Kajo oblikovali program, ki poteka še danes:

- En teden tečaja v juliju in en teden v avgustu.
- Udeleženci teden dni ustvarjajo pod vodstvom akademske slikarke Kaje Urh in teden dni pod mojim vodstvom.
- Vsak dan je posvečen različnim tehnikam risanja in slikanja ter pogovoru o umetnosti.

Tečaj traja dve uri dnevno, od ponedeljka do petka. Aktivno rišemo in slikamo devetdeset minut, zadnjih trideset minut je namenjenih spoznavanju umetnostne zgodovine. Vsak dan predstavimo novega umetnika in obdobje, v katerem je deloval. Mladim želimo na prijazen način približati svet umetnosti skozi knjige, saj sami pri teh letih redko posegajo po literaturi s tega področja. Na ta način spoznajo imena velikih umetnikov in njihova dela ter si širijo obzorja.

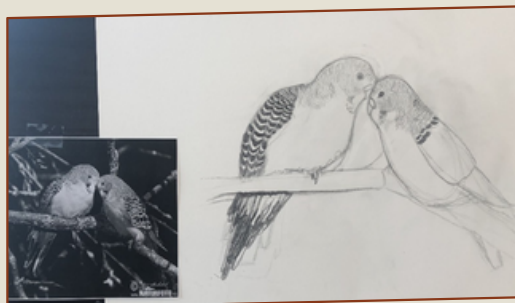
POTEK TEČAJA

1. Risanje tihožitja s svinčnikom in ogljem

Prvi del tečaja je namenjen risanju tihožitja. Udeleženci se spoznajo z:

- različno mehkobo in trdoto svinčnikov,
- uporabo oglja za senčenje,
- osnovami viziranja in perspektive.

Učimo se tudi likovnih pojmov, ki jih sproti zapisujemo na tablo, saj želim, da jih udeleženci ne le preizkusijo v praksi, ampak jih tudi razumejo.

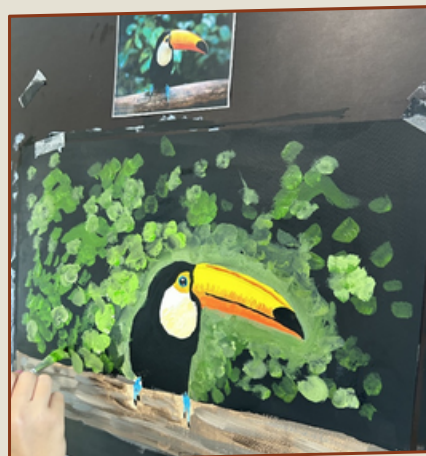

Slika 2: Prva fotografija oglje na papirju, ostale svinčnik na papirju.

2. Barvni krog in slikanje z akrilnimi barvami

V drugem delu se posvetimo barvam. Udeleženci spoznajo barvni krog in se učijo mešanja barv. Vsak si izbere fotografijo živali ali pokrajine, jo prenese na trši papir in nato obarva z akrilnimi barvami. Učimo se:

- pravilnega nanašanja barv in različnih tonov,
- kombiniranja barv, da dosežemo želeni učinek.

Slika 3: Slikanje z akrilnimi barvami.

3. Kolaž in risanje po domišljiji

Zadnji del tečaja je najbolj sproščen. Vsak udeleženec lahko riše po lastni domišljiji ali ustvarja kolaž. Uporabljamo:

- črne flomastre, barvice in voščenke, papir različnih barv, lepilo.

Ta sklop daje mladostnikom možnost, da izrazijo svojo domišljijo in preizkusijo različne pristope k ustvarjanju.

Slika 4: Risanje po domišljiji, mešana tehnika..

PRIPRAVA MATERIALOV IN ORGANIZACIJA

V knjižnici vsako leto naročiva material po potrebi:

- Akrilne barve dodajava glede na porabo iz prejšnjega leta.
- Tanjši papir za risanje s svinčnikom in ogljem naročiva na dve leti.
- Trši papir za barve naročiva vsako leto.
- Čopiče in svinčnike dokupiva, če se kakšen uniči.

Udeleženci vse potrebno dobijo v knjižnici. S seboj prinesejo le majico, ki je ni škoda popackati z barvami, in dobro voljo.

Pomemben del tečaja je tudi skrb za material. Udeleženci se naučijo:

- kako očistiti čopiče po uporabi,
- kako pravilno shraniti svinčnike in druge pripomočke ter
- kako uporabljati različne likovne tehnike brez nepotrebne porabe materiala.

PRAKTIČNI NAPOTKI ZA IZVEDBO TEČAJA

Vsako leto pred začetkom preverimo, ali imamo vse potrebne materiale. Poskrbimo za:

- zaščito površin pri slikanju (časopisni papir, blago),
- premišljeno postavitv tihožitja, ki ni preveč zahtevno za udeležence oziroma prilagodimo glede na njihovo starost,
- dodatno literaturo o umetnosti, ki jo imajo otroci na voljo.

Pri učenju uporabljamo metode, ki spodbujajo opazovanje in natančnost:

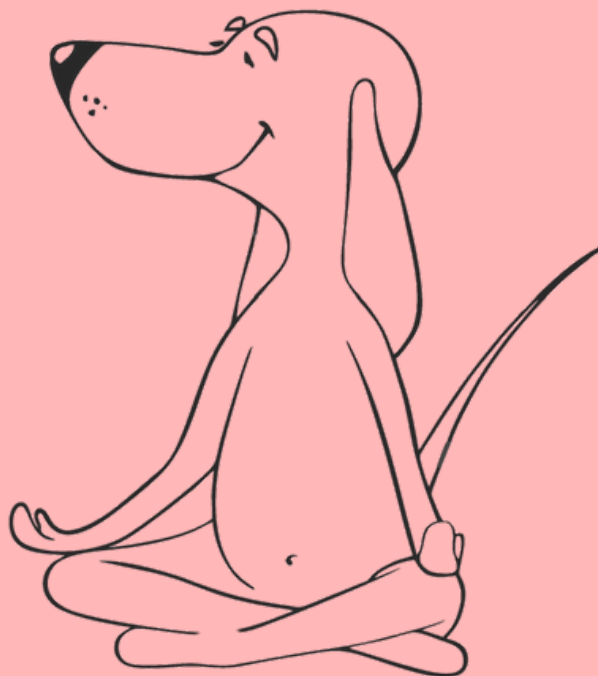
- Udeleženci se učijo viziranja s svinčnikom, da lažje določijo proporce.
- Risanje in slikanje poteka pod individualnim mentorstvom, saj vsak mladostnik napreduje drugače.

Poskrbimo za promocijo dogodka ob pravem času in skušamo poudariti, da je tečaj namenjen mladostnikom od enajstega leta starosti.

SKLEP

Cilj tečaja je mladim približati umetnost kot obliko izražanja, raziskovanja in razmišljanja, ter jim na tem področju razširiti in obogatiti obzorje. V Mestni knjižnici Kranj bodo tečaji potekali tudi v prihodnje, in sicer vsako leto med poletnimi počitnicami.

PRAVLJIČNA JOGA V KNJIŽNICI

*Preplet gibanja, domišljije
in bralne pismenosti*

Maja Dretnik

Koroška osrednja knjižnica dr.
Franca Sušnika Ravne na Koroškem

UVOD

Iskanje ravnovesja med virtualnim in resničnim svetom vse bolj postaja pomembna naloga tudi kulturnih ustanov, saj je vpliv digitalnih vsebin na vsakdanje življenje otrok in mladostnikov vse večji. Knjižnice imajo pomembno vlogo pri razvijanju bralne kulture, pismenosti in ustvarjalnosti. Tako smo v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem različnim dejavnostim za otroke in mladino pred časom dodali še novo dejavnost, in sicer pravljlično jogo, ki združuje pripovedovanje zgodb in gibanje. Ponuja izkušnjo, ki povezuje telo in domišljijo ter krepi sposobnost osredotočenja. Pomembna je aktivna udeležba otrok, ki pri posnemanju pravljličnih likov z gibanjem in dihanjem vstopajo v svet zgodbe. V Koroški osrednji knjižnici Ravne, v kateri sta knjižna in književna vzgoja tradicionalno usmerjeni predvsem v dostop do literature in bralno motivacijo, pravljlična joga odpira nove možnosti za razširitev programov. V članku so predstavljeni pomen pravljlične

joge in njen učinek ter vloga knjižnice pri ustvarjanju prostora, ki otrokom omogoča odmik od ekranov ter ponovni stik s telesom, domišljijo in skupnostjo.

PRAVLJIČNA JOGA

»Pravljlična joga je vodena vadba z elementi joge, posebej oblikovana za otroke že od najnežnejše starosti« (Božič, 2012, str. 11). Je igra in vadba za otroke, ki upošteva jogijska načela. Dejavnost je namenjena otrokom, da se spoznajo s svojim telesom in možnostmi, ki jih ponuja. Otroci se naučijo osnovnih položajev v jogi in preprostih dihalnih tehnik. Pravljlična joga poudarja nenasilen in spoštljiv odnos do sveta, ljudi in samega sebe. Usmerjena je v pozitivnost in poudarja netekmovalnost. Je »delo v nastajanju«, kar pomeni, da se ves čas razvija, postaja bogatejša, boljša in polnejša. Eno od jogijskih načel pravi, da naj se odmaknemo od cilja in naj ne bomo obremenjeni s končnim rezultatom (Božič, 2012).

Pravljlična joga tako vključuje: branje ali pripovedovanje pravljice, izvajanje jogijskih položajev (asan), ki sledijo zgodbi, dihalne in sprostitvene tehnike

ter elemente igre, petja in drugih ustvarjalnosti. Jogijski položaj oz. asana je poseben telesni položaj pri izvajanju joge. Pomaga nam, da se naše telo počuti dobro, da smo bolj močni, gibčni in mirni. Vsaka asana ima svoj namen – ena pomaga pri dihanju, druga pri ravnotežju, tretja pri sprostitvi, vse pa so pri pravljčni jogi prilagojene otroškemu telesu, njihovi moči, sposobnostim in prožnosti. Vsaka postane pravljčni lik, ki je vpet v zgodbo. Na urah pravljčne joge želimo, da bi otroci spoznali nekaj osnovnih dihalnih tehnik, dihanje ozavestili in se naučili dihati s celim prsnim košem, globoko in sproščeno. Pravljica je rdeča nit celotne pravljčne joge, ki posamezne asane poveže v smiselno celoto. V otroški domišljiji zaživijo živali, začarani gozdovi in čarovnice, zmaji, velikani ... (Božič, 2012). Otroci se preko gibanja povezujejo z zgodbo – ko lev zarjove, tudi sami izvajajo levji dih; ko se v zgodbi pojavi drevo, se postavijo v jogijski položaj drevesa. S tem se ne povezujejo le z vsebino, ampak zgodbo zaživijo s telesom.

KOMU JE NAMENJENA PRAVLJČNA JOGA

Pravljčna joga je namenjena predvsem otrokom od tretjega do desetega leta. Svet raziskujejo z igro, gibanjem in poslušanjem zgodb, zato je pravljčni pristop zanje bolj naraven. Še posebej je primerna za tiste otroke, ki imajo težave s pozornostjo, so gibalno manj spretni in se soočajo s čustvenimi težavami. Ta joga pa ni namenjena le otrokom, ampak tudi odraslim (knjižničarjem, vzgojiteljem, učiteljem, staršem itd.), ki delajo z njimi, saj jim pomaga spoznavati nove načine dela, ustvarjati mirno in varno okolje ter graditi občutek povezanosti. Pravljčna joga presega okvir klasične vadbe joge in se lahko uporablja v knjižnicah, vrtcih, osnovnih šolah, različnih krožkih, družinskem okolju itd.

VLOGA KNJIŽNICE PRI IZVAJANJU PRAVLJČNE JOGE

Knjižnica ponuja idealno okolje za izvajanje pravljčne joge, saj otroci hkrati krepijo svoje telo, domišljijo in ljubezen do branja. Pravljica se doživlja skozi gibanje, zato otroci z zgodbami vzpostavijo močno

povezavo. Tako knjige oživijo, postanejo zabavne in s tem vzbujajo pozitiven odnos do branja.

Pravljčna joga ni tekmovalna. Vsak otrok sodeluje po svoje, v svojem ritmu. Gibanje se izvaja v varnem okolju, zato se otroci bolj sprostitjo. Uro pravljice lahko pripravimo po dogovoru z vrtci in šolami ali pa se dejavnosti udeležijo posamezni zainteresirani otroci. V nekaterih knjižnicah izvajajo tudi družinsko jogo. Gre za posebno obliko joge, ki je priložnost, da se starši in otroci med seboj opazujejo in učijo drug od drugega. Njen namen je povezovanje (Podpečan, 2025). Na ta način pravljčna joga povezuje otroke, tudi starše in skupnost. Dejavnost lahko krepi bralno kulturo v družini, poleg tega ustvarja toplino, medsebojno povezanost in lepo izkušnjo. Med knjigami se otroci lažje umirijo, z dihalnimi vajami in kratkimi sprostitevami pa se naučijo, kako se soočiti s stresom. Pravljčna joga je lahko dopolnilo obstoječim dejavnostim (pravljčne ure, ustvarjalne delavnice, srečanja z ustvarjalci itd.) in s tem prinaša knjižnicam novo širino programa.

PREDNOSTI IN KORISTI PRAVLJČNE JOGE

Izvajanje pravljčne joge ima mnogo pozitivnih učinkov na razvoj in počutje otroka. Spodbuja njegovo bralno pismenost, s pripovedovanjem zgodb pa se povečuje tudi njegovo zanimanje za knjige, saj otrok zgodbe ne le posluša, temveč se vanjo vživi, kar mu poveča sposobnost razumevanja in bogati besedni zaklad. Ta dejavnost krepi tudi ustvarjalno mišljenje in domišljijo, na telesni ravni pa vpliva na izboljšanje motorike in telesne koordinacije. Jogijski položaji so preprosti in prilagojeni otrokom. Omogočajo jim, da razvijajo ravnotežje, moč in gibljivost. Pravljčna joga vpliva tudi na čustveni in socialni razvoj ter krepi samozavest. Z dihalnimi tehnikami in sprostitevami vajami se otroci učijo umirjanja. Pri skupinskem izvajanju morajo sodelovati, upoštevati navodila in spoštovati prostor drugih. Tako se učijo empatije, potrpežljivosti in sodelovalnih veščin.

Ker se pravljčna ura izvaja v knjižnici, je posebej izpostavljen vpliv pravljčne joge na razvoj jezika.

VPLIV PRAVLJIČNE JOGE NA RAZVOJ JEZIKA

Otroci se v zgodnjem otroštvu učijo izražati izkušnje, čustva, misli, poskušajo razumeti sporočila drugih ljudi. Ob poslušanju vsakdanjih pogovorov in glasnega branja odraslih, pripovedovanju literarnih besedil, izmišljevanju zgodbic in pesmic, opisovanju itd. se učijo jezika (Kurikulum za vrtce, 2025).

Cilji, ki jih z jogo dosegamo na področju jezika, so:

- poslušanje, razumevanje in doživljanje jezika;
- spodbujanje ustvarjalnosti;
- razvijanje neverbalnih komunikacijskih spretnosti;
- spodbujanje jezikovne zmožnosti (artikulacija, besedišče, komunikacija itd.);
- otrok posluša različne literarne zvrsti ter spoznava razlike in podobnosti med njimi;
- otrok razvija sposobnost domišljjskega sooblikovanja in doživljanja literarnega sveta;
- otrok ob poslušanju in pripovedovanju pravljic ter drugih literarnih del razvija zmožnost domišljjske rabe jezika (s književno osebo se identificira in doživlja književno dogajanje);

- otrok se izraža s kretnjami in gibi telesa;
- otrok ob knjigi doživlja ugodje, veselje, zabavo, pridobiva pozitiven odnos do literature;
- otrok spoznava besedo, knjigo kot vir informacij;
- otrok v vsakdanji komunikaciji posluša jezik in je vključen v komunikacijske procese z otroki in odraslimi;
- otrok se ustvarjalno izraža v jeziku (Kurikulum za vrtce, 2025).

PRIPRAVA URE S PRAVLJIČNO JOGO

Preden začnemo z izvajanjem ure pravljične joge, se moramo nanjo dobro pripraviti. Biti mora skrbno načrtovana, premišljeno vodena in prilagojena potrebam skupine. Pomembno je, da izberemo pravljico, ki je primerna starosti otrok. Zgodbe o živalih, naravnih pojavih, pravljičnih bitjih so dobra izbira, ker ponujajo veliko jogijskih položajev. Pravljico si lahko izmislimo tudi sami ali pa jo sestavimo skupaj z otroki. V uro lahko vključimo tudi didaktične

pripomočke, glasbo, pesmi ...
Pravljčna joga je igriva, vendar potrebuje jasno strukturo. Ura je sestavljena iz uvoda, jedra in zaključka. Uvod je namenjen spoznavanju in ogrevanju. Pri tem uporabimo različne igre in igrače. Na primer: otroci si podajajo igračo in vsak, ki jo drži, pove nekaj o sebi. V glavnem delu pripovedujemo pravljico in izvajamo jogijske položaje. V ta del lahko dodamo tudi različne igre in dihalne tehnike. V zaključku se otroci umirijo in sprostijo. Pri tem lahko uporabimo različne dihalne tehnike, meditacijo in sproščanje (Podpečan, 2025). Pred izvedbo ure poskrbimo, da je prostor primerno pripravljen; biti mora dovolj prostoren za izvajanje dejavnosti, čist, umakniti moramo moteče stvari, pospraviti mize, stole itd.

Za uspešno izvedbo pravljične joge v knjižnici so tako pomembni naslednji dejavniki:

- Ustrezno usposobljen izvajalec. Imeti mora osnovno znanje joge in izkušnje dela z otroki. Znanje si lahko pridobi na tečajih joge za otroke ali v drugih programih stalnega strokovnega izpopolnjevanja.

- Prostor. Potreben je dovolj velik, varen in prijeten prostor, v katerem se lahko otroci svobodno gibljejo.
- Izbor literature. Zgodbe naj bodo kratke, nazorne in primerne starosti otrok. Dobro se obnesejo pravljice z živalskimi liki, naravnimi pojavi ali mitskimi bitji.
- Pripomočki. Blazine za sedenje, mehke podlage, igrače, ilustracije, preprosta glasbila ali vizualni elementi lahko obogatijo izkušnjo.
- Promocija dejavnosti. Redne objave in napovedi dogodkov ter sodelovanje z vrtci, šolami in starši.

PRIMER PRAVLJIČNE JOGE

V nadaljevanju je predstavljen primer ure pravljične joge, ki je bil izveden v Koroški osrednji knjižnici Ravne.

1. UVOD IN OGREVANJE

Igra: *Povej svoje ime*

Z otroki smo se postavili v krog in izbrali mehko igračo. Otrok, ki je imel igračo v roki, je povedal svoje ime in nekaj o sebi, npr. koliko je

star, kako se počuti, katera je njegova najljubša barva itd. Ko je končal, je podal igračo drugemu otroku in ta je zopet povedal nekaj o sebi. Tako so se otroci spoznali med seboj, prav tako pa se je z njimi spoznala tudi knjižničarka.

Igra: Nabiranje kroglic

Po prostoru smo raztresli lesene kroglice. Otroci so jih pobirali s prsti na nogah in jih dali v kozarec.

Slika 1: Nabiranje kroglic

2. JEDRO

Knjižničarka je pripovedovala zgodbo avtorice Daniëlle Schothorst *Kozarec, poln ljubezni* in hkrati izvajala jogijske položaje.

Zunaj sije sonce (pozdrav soncu), ptički in črički pa prepevajo čudovite pesmi. Lisjaček (položaj bojevnik II) in psiček (položaj strešice) se igrata na gozdni jasi.

»Poglej, kaj sem našel,« je rekel psiček.

»Prazen kozarec,« je rekel lisjaček.

»Kaj boš z njim?«

»To ni navaden kozarec,« je rekel psiček. »To je kozarec, poln ljubezni.«

Kmalu so vse živali v gozdu izvedele za kozarec, poln ljubezni: sova (položaj lastovke), zajec (položaj zajca), opica (položaj opice), žirafa (položaj bojevnik I), slon (položaj mačke) in medved (položaj globokega počepa). Vsi so napisali nekaj lepega drug o drugem. Tako je bil kozarec napolnjen z lepimi besedami.

Nekega jutra je kozarec izginil. Živali so ga iskale vsepovsod: za drevesi (položaj drevesa), pod vejami, med grmovjem (roke odročimo, stopimo v razkorak ter gledamo levo in desno pod noge), pod skalami (položaj gore) ... Toda naj so še tako iskale, kozarca niso našle.

Živali so legle na gozdna tla (položaj mrtveca – sprostitev jogijski položaj). Potem so si izmenjale izrekle lepe besede. »Lisjaček je moj najboljši prijatelj.« »Psička imam zelo rad.« In tako je vsak o drugem povedal nekaj lepega.

»Kaj pa me tri?« so tedaj zaslišali droben glas mišk (položaj otroka).

»Nič lepega o nas?«

Toda slon je rekel: »Neumne ste! Ukradle ste kozarec, poln ljubezni.«

»Tega ne bomo nikoli več storile,« so rekle.

»Obljubimo!« »Dobro poslušajte z ušesi,« je zamomljajal slon. »S čudovitimi ušesi.« Psiček je hitro zapisal: »Čudovita ušesa!« Potem pa je lisjaček list položil v kozarec, poln ljubezni ...

Slika 1: Pripovedovanje pravljice in izvajanje jogijskih položajev

Slika 1: Pripovedovanje pravljice in izvajanje jogijskih položajev

3. ZAKLJUČEK

Otroci so se usedli v krog, na sredino smo dali kozarec. Na list papirja je vsak napisal nekaj lepega o sebi ali drugih in napisano dal v kozarec – kozarec, poln ljubezni. Nato so se ulegli na hrbet, zaprli oči in poslušali prijetno glasbo. Po sprostitvi so se zopet usedli in se s knjižničarko pogovorili o svojih občutkih oz. o tem, kako so doživeli pravljčno jogo.

ZAKLJUČEK

Pravljčna joga se je v Koroški osrednji knjižnici Ravne izkazala kot zelo zanimiva dejavnost, kot nekakšna poživitev, saj združuje branje in gibanje ter vpliva tudi na krepitev medsebojnih odnosov. Predstavlja primer dobre prakse knjižnične dejavnosti, saj upošteva potrebe otrok v hitro spreminjajočem se svetu ter prispeva k širjenju njihovega znanja, gibanja in domišljije. Izvajanje pravljčne joga ima

veliko pozitivnih učinkov: prispeva k boljši bralni pismenosti, podpira razvoj bralnih navad, izboljša koncentracijo, pomaga pri oblikovanju pozitivne samopodobe in vpliva na razvoj gibalnih sposobnosti. Ta dejavnost prav tako vpliva na povečan obisk knjižnice, ki s programi, v katerih so knjige in zgodbe jasno v središču dejavnosti, uspešno gradi pozitivne izkušnje, povezane z branjem. S pravljичno jogo knjižnica razširi program svojih aktivnosti, omogoča razvoj inovativnih, interdisciplinarnih in zdravju naklonjenih programov. Poudariti je tudi treba, da krepí vez med otroki, starši in knjižnico kot kulturnim središčem.

VIRI IN LITERATURA

- Božič Križaj, U. (2012): Pravljíčna joga: priročnik za vadbo joge za otroke, stare od 2 do 5 let. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kurikulum za vrtce 2025. Pridobljeno dne: 12. 11. 2025 iz <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Sektor-za-predskolsko-vzgojo/Dokumenti-smernice/KURIKULUM-ZA-VRTCE-2025.pdf>.
- Podpečan, M. (2025): Mali Ganeša: dihaj, gibaj, uživaj: priročnik za učitelje joge za otroke. Ljubljana: samozaložba.

KNJIGOTAPLJENJE

slovenska knjižna srečanja na Dunaju tudi za otroke in mladino

Da bi Slovenci na Dunaju lažje dostopali do literature v slovenskem jeziku, smo na pobudo Slovenske iniciative Dunaj^[1] leta 2016 v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto pripravili projekt Knjigotapljenje: slovenska knjižna srečanja. Ta je organiziran na način, da že od samega začetka podpira slovensko kulturno delovanje na Dunaju za otroke, mladino in odrasle ter hkrati predstavlja promocijo slovenske kulture, jezika in književnosti pri koroških Slovencih, slovenskih priseljencih, mešanih družinah in študentih.

Kot zaključek vsakoletnega programa, v katerega skozi leta vstopajo novi partnerji in podporniki (npr. Društvo knjižničarjev Dolenjske, Slovenski inštitut na Dunaju, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ...) pripravimo dejavnosti, ki jih z različnimi metodami dela izvedemo na Dunaju. Program dejavnosti pripravimo za vsako leto posebej. Prilagodimo ga aktualnim dogodkom in obletnicam, ker pa izhajamo iz novomeškega okolja, poleg slovenske kulture in jezika predstavljamo tudi Novo mesto,

19. in 20. NOVEMBER 2024

KNJIGOTAPLJENJE

slovenska knjižna srečanja na Dunaju

Slika 1: Primer grafične podobe programa

[1] Soustanoviteljica SID je bila tedaj na Dunaju živeča dr. Tjaša Gril, ki je dala pobudo za sodelovanje. Med bivanjem na Dunaju je spoznala Slovence, ki so izrazili željo po ohranjanju slovenskega jezika in kulture ter po povezovanju Slovencev, ki delajo ali študirajo na Dunaju ter s koroškimi Slovenci. Tjaša je bila tudi idejni vodja bralnega kluba Knjižni prigrizki po Slovensko, ki deluje še danes in je namenjen spodbujanju branja v slovenskem jeziku in pogovora o prebranem med člani bralne skupine.

novomeško kulturno dediščino,
novomeške ustvarjalce in ustanove, s
čimer gradimo na prepoznavnosti
našega lokalnega okolja in kulturne
zgodovine Novega mesta.

Slika 2: Promocijski material programa Knjigotapljenja

Delu programa Knjigotapljenja, ki je namenjen otrokom in mladini, se vsako leto še posebej posvetimo, saj nam je bilo s strani pobudnikov predstavljeno, da je ravno ta skupina tista, ki zaradi močne vključenosti v avstrijsko okolje hitro izgublja stik s slovensko besedo in kulturo. Zato se trudimo vzbuditi zanimanje z različnimi pristopi in sodobnimi metodami, kjer upoštevamo, da se nekateri izmed udeležencev s slovenskim jezikom srečajo tudi prvič. V nadaljevanju članka bom v ospredje postavila program Knjigotapljenja za otroke in mladino.

PRVI KORAKI

Prvič je zaključek projekta na Dunaju potekal novembra 2016.

Slika 3: Otroci v pričakovanju lutkovne predstave

Takrat smo v Center avstrijskih narodnih skupnosti (CANS) dostavili knjige, ki so se v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto namensko zbirale čez leto. Želeli smo omogočiti dostop do knjig v slovenskem jeziku, ki bi služile kot orodje tistim, ki si želijo prenesti ljubezen do tega jezika tudi na mlajše generacije.

Slika 4: Knjige kot darilo

V okviru programa za najmlajše smo pripravili pravljíčno urico z zgodbo Škratovo mesto.

Dopolnili smo jo s takratno maskoto knjižnice, škratom Rudijem. Otroci so skupaj z njim zaplesali, zapeli in ponavljali besede, s čimer so se na igriv način srečali s slovenskim jezikom. Sledilo je druženje, pogovor z otroki in njihovimi starši, starimi starši in ostalimi udeleženci, ki so se razveselili možnosti sporazumevanja v slovenščini.

Slika 5: Zabava s škratom Rudijem

Za mladino smo v prvem letu organizirali srečanje z Nejcem Gazvodo, novomeškim

pisateljem in filmskim režiserjem. Skupaj smo izvedli scenaristično filmsko delavnico, na kateri je bil prvi jezik sporazumevanja slovenščina. Mladi so pogumno spregovorili in z veseljem sodelovali ter se pri ustvarjanju še posebno zabavali, kar je bil verjetno povod, da so se nekateri izmed njih zaključnih srečanj Knjigotapljenja udeleževali tudi v naslednjih letih.

Slika 6: delavnica z Nejcem Gazvodo

LUTKOVNE PREDSTAVE, STRIPI, IMPROVIZACIJA IN ŠE KAJ

Leta 2017 se je Novo mesto tematsko predstavljalo kot jantarno leto, zato smo se na Dunaj odpravili s programom, ki je sovpadal z omenjeno vsebino. Dramska skupina Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto je za najmlajše nastopila z

lutkovno predstavo Neubogljivi mucek. Ker so se lutkovne predstave izkazale za izredno primerno metodo dela pri

predstavljanju in srečevanju z jezikom, smo z njimi nadaljevali tudi v naslednjih letih.

Slika 7: Kamišibaj predstava Mehurčki

Pri pouku slovenskega jezika, ki na Dunaju poteka v obliki dopolnilnega pouka in ga financira Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (MVZ) RS ob strokovni podpori Zavoda za šolstvo RS, so mladi v okviru delavnice pisanja zgodb s pomočjo didaktičnega pripomočka Lego Story Starter ustvarjali na temo "V iskanju jantarnega zaklada". Zgodbe, ki so nastale, so predstavili z obilo inovativnosti, ki je potrebna pri vseh, ki slovenščine ne uporabljajo vsakodnevno oziroma pogosto. S svojimi ustvarjalnimi in duhovitimi predstavitvami so navdušili vse obiskovalce, tudi predstavnike Slovenskega inštituta na Dunaju, ki so v naslednjih letih nastopili kot podporniki programa. Z lego

delavnicami smo v zaključnem programu Knjigotapljenja nastopili še v nekaterih prihodnjih letih, saj ta metoda delavnice ponuja kreativne možnosti večjezičnega pogovarjanja in poslušanja in mlade za to tudi motivira.

Slika 8: Delavnica z Luko Piletičem

Slika 9: Delavnica s knjižničarkami

V naslednjih letih smo program Knjigotapljenja povezali s Slavkom Grumom in literarnim sprehodom za mlade, z Otonom Župančičem ter njegovimi ugankami, z Janezom Trdino in kamišibajem, s stripom, Cirilom

Horjakom in Hinkom Smrekarjem, z Martinom Krpanom in delavnico “Ko zgodbe zaživijo”, na kateri so otroci in mladina spoznavali osnovna pravila in tehnike pripovedovanja, ter ustvarjali zgodbe v slovenskem jeziku in jih tudi predstavili.

Slika 10: Delavnica pripovedovanja zgodb

imajo kakršno koli povezavo s Slovenijo in slovensko kulturo.

Zaključimo lahko, da projekt Knjigotapljenje uspešno povezuje slovensko skupnost na Dunaju z ustvarjalno energijo slovenskih knjižničarjev. Z izvirnimi in skrbno pripravljenimi vsebinami bogati jezikovno kulturo otrok in mladine, ki v vsakdanjem okolju nimajo veliko priložnosti za stik s slovensko besedo. S tem prispeva k ohranjanju jezika, identitete in vezi med Slovenijo in zdomstvom.

LUTKOVNE PREDSTAVE, STRIPI, IMPROVIZACIJA IN ŠE KAJ

Knjigotapljenje izvajamo tudi v letu 2025. Z dramsko skupino Knjižnice Mirana Jarca že pripravljamo novo lutkovno predstavo in delavnico, s katero bomo nastopili na zaključku programa na Dunaju. Zavedamo se, da imamo posebno poslanstvo. Promoviramo slovenski jezik, literaturo in kulturo. Otrokom in mladini omogočamo učenje slovenskega jezika na sproščen, zabaven in igriv način in s tem spodbujamo bralno kulturo pri vseh, ki

SeM@FoRjev
utrip

V (pre)velikih čevljih bibliopedagoga?

13. november 2025
Knjižnica Ivana Potrča Ptuj

9.00–9.30	REGISTRACIJA
9.30–9.40	UVODNI POZDRAVI Milena Doberšek , direktorica Knjižnice Ivana Potrča Ptuj Damjana Vovk , predsednica Zveze bibliotekarskih društev Slovenije Lavra Tinta , predsednica Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
9.40–10.10	Zdenka Gajser , <i>Mariborska knjižnica</i> : Razmisleki o bibliopedagoškem delu v splošni knjižnici
10.10–10.30	Maja Kenda , <i>IO Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS, Mestna knjižnica Kranj</i> : Predstavitev rezultatov ankete Pogoji za izvajanje dejavnosti za otroke in mlade v splošnih knjižnicah
10.30–11.10	Debata : Kako se knjižnice pripravljamo na izvajanje dejavnosti za otroke in mlade?
11.10–11.50	ODMOR
11.50–12.30	mag. Breda Podbrežnik Vukmir , <i>Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik</i> : Zgodbe so mostovi: vloga bibliopedagoških dejavnosti v splošnih knjižnicah
12.30–13.10	Zdenka Gajser , <i>Mariborska knjižnica</i> : Ure pravljic med tradicijo in sodobnostjo
13.10–13.30	ODMOR
13.30–14.30	dr. Polona Legvart , <i>Oš bratov Polančičev Maribor</i> : Kako razvijati kritično pismenost v začetnih razredih osnovne šole
14.30–15.00	Zdenka Gajser, mag. Breda Podbrežnik Vukmir in Sanja Selinšek : Zgodbe za na pot
15.00–15.15	Razprava in zaključek

FOTOREPORTAŽA

Še zadnje priprave ...

... in registracija se lahko prične.

Uvodni pozdrav Polone Palčič, moderatorke posvetovanja, ki so mu sledili uvodni pozdravi ...

... Milene Doberšek, direktorice Knjižnice Ivana Potrča Ptuj, ...

... Lavre Tinta, predsednice Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS in Damjane Vovk, predsednice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije.

**Strokovni del je začela
Zdenka Gajser.**

**Maja Kenda nam je predstavila
rezultate ankete.**

**Nato smo udeležence povabili k
debati v skupinah.**

Debata je gladko stekla ...

... in je tekla ...

... in tekla.

**Udeleženci so poročali
o ugotovitvah.**

**Lea Hedl je zapisala
ideje, mnenja, želje ...**

**Z barvo frizbija so udeleženci
pokazali, da se (ne)strinjajo z
ostalimi.**

Med odmorom smo se nasmejani in dobre volje nastavljali fotoaparatu.

Sledilo je predavanje mag. Brede Podbrežnik Vukmir.

Nato je z nami svoje modrosti ponovno delila Zdenka Gajser.

Po odmoru smo se preselili v pravljico sobo.

Najprej nas je nagovorila dr. Polona Legvart.

Pripovedovalski posladek: Zdenka Gajser ...

... mag. Breda Podbrežnik Vukmir in ...

... Sanja Selinšek.

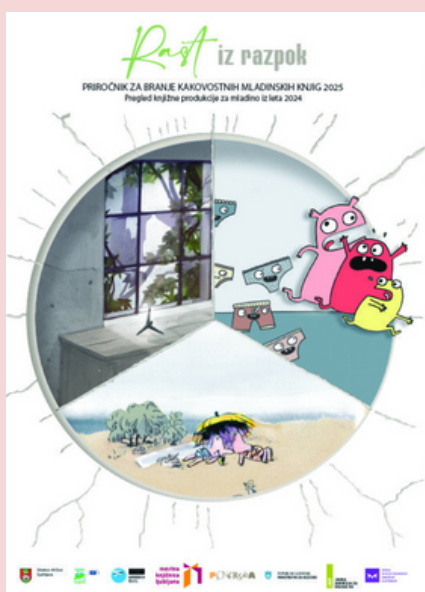

Moderatorica Polona Palčič je za konec poskrbela, da smo na pot domov odšli z nasmehom na obrazu.

Zahvaljujemo se

Pionirski – centru za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana za darovane *Priročnike za branje kakovostnih mladinskih knjig 2025*, strokovne publikacije, ki vsako leto predstavi kvaliteto produkcije slovenskih knjig za mladino.

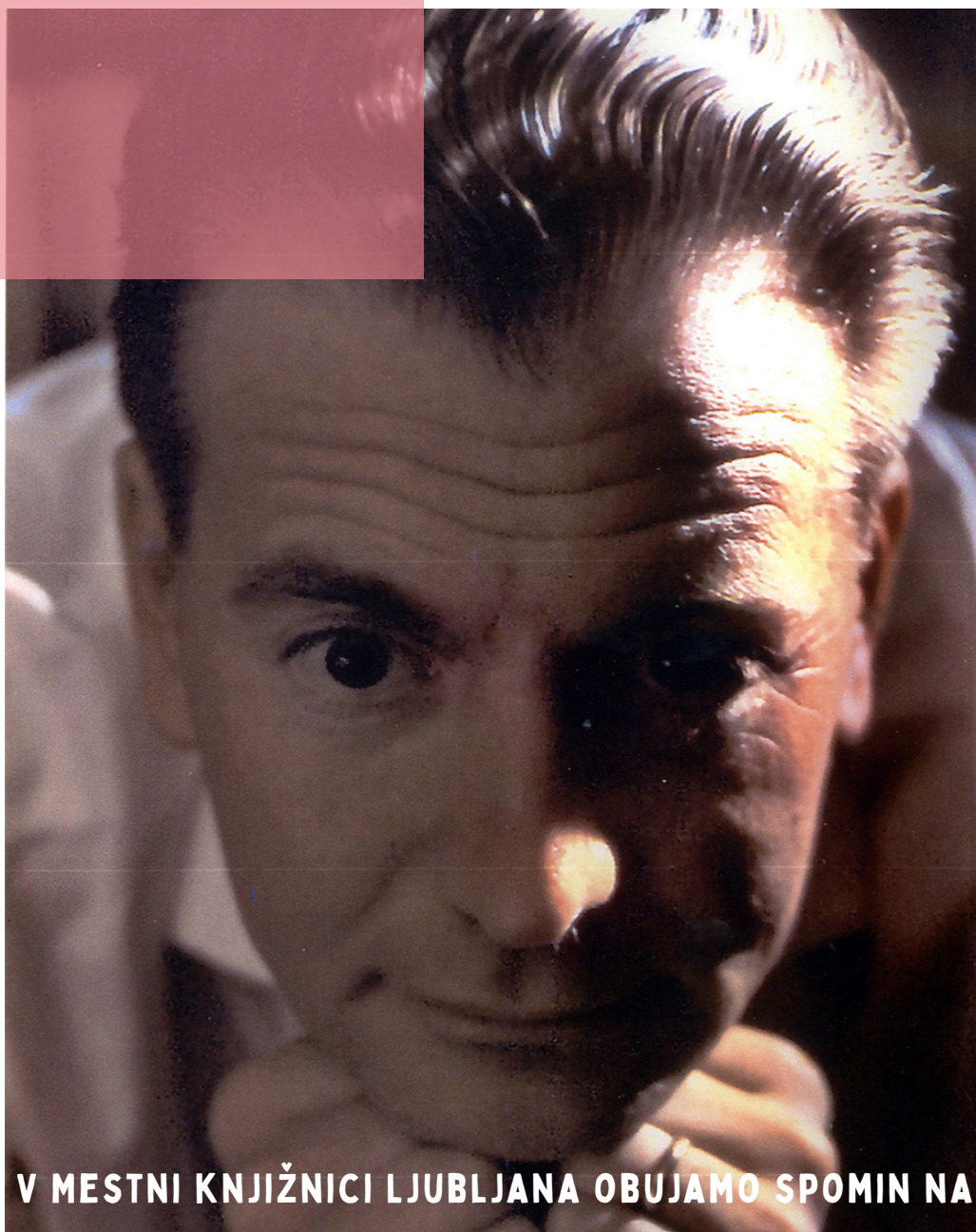

Rast iz razpok: Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2025

Mariborski knjižnici za podarjene revije *Otrok in knjiga*, edine slovenske revije, posvečene mladinski književnosti, književni vzgoji in z njo povezanimi mediji.

kolaž naslovnih revije *Otrok in knjiga*

V MESTNI KNJIŽNICI LJUBLJANA OBUJAMO SPOMIN NA

JANEZA BITENCA

KARMEN JANČAR

Literarna SVETILKA

V Mestni knjižnici Ljubljana smo se odločili obuditi spomin na pesnika, skladatelja, glasbenega pedagoga in pravljicarja Janeza Bitenca (25. oktober 1925 – 4. februar 2005) – avtorja, ki je bil predolgo prezrt, čeprav njegove pesmice poznamo vsi. Že generacije otrok in odraslih jih z veseljem prepevamo, saj so postale del našega otroštva in lahko rečemo tudi naše kulturne dediščine.

Bitenc je ustvarjal predvsem za otroke – za tiste najmlajše, na katere so veliki skladatelji pogosto pozabili. Njegova glasba in besedila pa še danes nagovarjajo s toplino, igrivostjo in iskrenostjo.

Kuža pazi, Metuljček Cekinček, Zajček Dolgoušček, Naša četica koraka, Siva kučma in številne druge pesmi so že skoraj ponarodele. Ta izjemno tankočutni avtor je napisal in uglasbil več kot 400 pesmi za otroke, ki so izšle v petdesetih knjigah, gramofonskih ploščah, kasetah in zgoščenkah, poleg tega pa je ustvaril več kot 30 glasbenih pravljič. Njegova dela so redno izhajala v otroških revijah, kot so *Ciciban*, *Galeb*, *Mladi rod*, *Kurirček*, *Kekec*, *Pastirček* in *Cicido*, pogosto pa so jih predvajali tudi na radiu in televiziji.

GLASBA MU JE BILA POLOŽENA V ZIBELKO

Janez Bitenc se je rodil v glasbeno družino. Mama Marija, gospodinja, je bila nadarjena pianistka, oče Peter, železniški uradnik, pa violinist, glasbeni pedagog in vodja otroškega pevskega zbora v Železničarskem glasbenem društvu Sloga. Oba sta bila velika ljubitelja glasbe in redna obiskovalca koncertov.

Ob dolgih jesenskih in zimskih večerih sta si pogosto vzela čas za glasbene popoldneve, ko sta igrala vsak svoj inštrument, družina pa se je zbrala ob skupnem muziciranju. Janez se je teh trenutkov rad spominjal z besedami: *»Kadar sta oče in mati muzicirala, je bil domač praznik«*.

Pomembno vlogo v njegovem otroštvu je imela tudi očetova mama Slavica, izjemna mezzosopranistka in članica slovenskega opernega gledališča, pri kateri je Janez preživel veliko časa. Spominu nanjo se je s hvaležnostjo poklonil v knjigi spominov na svoje otroštvo, ki jo je naslovil *Nona*.

SIMFONIJE ZA "MAMENKE"

Odločitev za študij glasbe je bila za Janeza Bitenca samoumevna. Po maturi se je vpisal na Glasbeno akademijo v Ljubljani. Njegov profesor in prijatelj France Marolt je že v tistem času preroško dejal, da bo Janez pisal »simfonije za mamenke«.

»Mamenki« — tako je imenoval najmlajše otroke, tiste, ki se še držijo mame za krilo. In res se je napoved uresničila. Bitenc je postal skladatelj, ki je ustvarjal predvsem za otroke, s toplino, igrivostjo in iskrenostjo, kakršne znajo začutiti le oni. Že med študijem se je po posredovanju Marolta zaposlil na Radiu Ljubljana, kjer je na novo zasnoval uredništvo za otroško in mladinsko glasbo. Na njegovo pobudo sta bila ustanovljena Otroški in Mladinski radijski zbor RTV Ljubljana, z obema pa je sodeloval tudi kot skladatelj, saj je zanje napisal številne pesmi.

Pod njegovim uredniškim vodstvom je na radiu nastalo več priljubljenih oddaj, med njimi še posebej znana Pet minut za novo pesmico, v kateri so poslušalci redno spoznavali njegove nove skladbe.

UČITELJ, GLASBENI VZGOJITELJ IN PRAVLJIČAR

Janez Bitenc je bil prvi, ki je v Sloveniji začel razvijati glasbeno vzgojo predšolskih otrok v glasbenih šolah, vrtcih in nižjih razredih osnovnih šol. Na Glasbeni šoli Franca Šturma je skoraj trideset let spodbujal in negoval otroško petje – najprej kot honorarni sodelavec, pozneje kot redni učitelj in ravnatelj. Poučeval je razred za predšolsko glasbeno vzgojo, ki mu je sam ljubkovalno rekel glasbeni vrtec.

Od leta 1964 je na založbi DZS skrbel za glasbene izdaje, od leta 1979 je bil tudi glasbeni urednik na Radiu Glas Ljubljane. Kot izkušen in uspešen pedagog je med letoma 1978 in 1982 med drugim predaval tudi metodiko

glasbenega pouka na muzikološkem oddelku Filozofske fakultete v Ljubljani.

Kot del svoje metode poučevanja novih pesmi je razvil glasbeno pravljico – izvirno didaktično obliko, ki združuje pripovedovanje, igranje na glasbila in petje. Napisal je tudi vrsto pesmaric in glasbenih priročnikov. Upokojil se je leta 1985, a tudi po tem ni miroval – še dolgo je obiskoval šole in vrtce doma in v zamejstvu, kjer so ga otroci vedno sprejeli z odprtimi rokami.

STRIČEK JANEZ – SOSED, UČITELJ IN PRIJATELJ OTROK

Janeza Bitenca so mnogi otroci radi klicali kar »striček Janez« — toplo, prijazno ime, ki se ga je veselil in nosil z nasmehom. Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja, a sam je dejal, da so zanj največ vredna otroška pisma in risbice, ki jih je hranil doma: »To so moja Prešernova nagrada,« je rad povedal.

Janez Bitenc je bil čisto zares naš sosed. Z ženo Majdo sta živela v stanovanju nad Knjižnico Šentvid, na Prušnikovi ulici 106 v Ljubljani. Kot se ga spominjajo naše knjižničarke, je večkrat – kar v copatih in s klaviaturami v rokah – skozi stranski vhod prišel na pravljичne urice. Otrokom je pripovedoval svoje pravljice in jih mimogrede naučil zapeti še kakšno pesmico.

Za seboj je zapustil obsežen opus otroških pesmi in glasbenih pravljic, s katerimi so in še vedno rastejo generacije otrok. V zgodovino se je zapisal kot utemeljitelj sistematične glasbene vzgoje, soustanovitelj otroškega in mladinskega pevskega zbora RTV Slovenija ter kot izjemen glasbeni urednik in pedagog, ki je znal prisluhniti otroškemu srcu, čeprav svojih otrok ni imel.

O njegovi svetli osebnosti in zapuščini je novinarka, publicistka in intelektuala Manca Košir povedala: »Bil je nekaj tako svetlega, da je prav zdravilen. Otroci danes potrebujejo njegove pesmi in pravljice. Resnično so zdravilne, treba je ohranjati njegovega duha. Janez Bitenc je sonce, ki bo večno žarelo.«

NAŠEMU DRAGEMU SOSEDU V SPOMIN

Ob stoletnici rojstva Janeza Bitenca smo se v Mestni knjižnici Ljubljana odločili, da obudimo spomin na pesnika, skladatelja, glasbenega pedagoga in pravljicarja, ki je zaznamoval otroštvo mnogih generacij. V njegov spomin smo pripravili bogat program dogodkov, razstav in ustvarjalnih delavnic, ki združujejo glasbo, pravljico in otroško domišljijo. Naj njegov svet glasbe, topline in otroške domišljije še naprej navdihuje prihodnje generacije.

Pri pripravi programa smo navezali stik z okoliškimi glasbenimi šolami, ki so z veseljem prispevale svoj del k obeleženju tega pomembnega jubileja. Z nami sodelujejo: Glasbena šola Franca Šturma, enota Šentvid, Glasbena šola Matije Tomca in Glasbeni center Zvočna zgodba. Skupaj smo oblikovali bogat spremljevalni program, ki otrokom, družinam in širši javnosti približuje Bitenčevo življenje in ustvarjalnost.

RAZSTAVA *SOSED JANEZ*

8. oktobra smo v Knjižnici Šiška otvorili razstavo o življenju in delu Janeza Bitenca z naslovom *Sosed Janez*. Ob odprtju smo za otroke in družine pripravili kulturni program, na katerem smo praznovali z glasbo in lutkami. Nastopili so učenci in učenke Glasbene šole Matije Tomca, ki so nam melodije Janeza Bitenca pričarali v različnih otroških komornih skupinah ter v malem godalnem orkestru, z uporabo kljunastih in prečnih flavt, violine, violončela, harmonike, klavirja, pevskih glasov in trobente. Program je obogatila tudi izbrana baletna skupina glasbene šole. Po glasbenem delu je Lutkovna skupina Pika poka uprizorila lutkovno predstavo z naslovom *Pod pikastim dežnikom*, prirejeno po Bitenčevi pravljici.

Razstava bo v Knjižnici Šiška in Knjižnici Šentvid na ogled do konca decembra. Ob razstavi vabimo tudi k udeležbi na spremljevalnem programu ustvarjalnih delavnic za otroke.

KULTURNA DEDIŠČINA ZA DRUŽINE: JANEZ BITENC

Slovanska knjižnica – Center za domoznanstvo in specialne humanistične zbirke pri Mestni knjižnici Ljubljana je ob stoletnici rojstva Janeza Bitenca izdala knjižico iz zbirke *Kulturna dediščina za družine* z naslovom *Janez Bitenc (1925 – 2005)*, ki prinaša vpogled v skladateljevo življenje in delo. Pripoved o njegovih otroških in mladih letih se prepleta s skladbicami in starimi razglednicami Ljubljane, v kateri je živel in ustvarjal vse življenje.

USTVARJALNE DELAVNICE – KNJIŽNICA ŠIŠKA IN KNJIŽNICA ŠENTVID

Sonce se smeje – Simona Kopinšek

Na glasbeni in likovni delavnici so se poklonili življenju in ustvarjalnemu opusu Janeza Bitenca. Skupaj so napisali zgodbo, jo uglasbili, posneli in spremenili v glasbeno pravljico.

Zajčkova senca – Katja Gorečan

Kako nastanejo sence? In kako iz senc ustvarimo gledališče? Na delavnici so se seznanili z izdelavo senčnih lutk in scenografije ter po motivih pesmice Zajčka Dolgouščka ustvarili kratke prizore, ki so jih z igro svetlobe in teme tudi uprizorili.

URE PRAVLJIC – KNJIŽNICA ŠIŠKA IN KNJIŽNICA ŠENTVID

Tinkin dežnik

Kamišibaj: Učenci OŠ Šentvid in
Glasbeni center Zvočna zgodba

O palčku Čopku in čudežni skrinjici

Uprizoritev Dramskega krožka OŠ Šentvid
in Glasbenega centra Zvočna zgodba

Kovačka, ki kujeta čas

Glasbena pravljica Glasbenega centra
Zvočna zgodba

DODATNE VSEBINE

Lov na zaklad

Ob spoznavanju življenja in dela Janeza Bitenca smo za šolske skupine pripravili zabavni lov na zaklad. S pomočjo namigov, pesmic in zgodb so odkrivali, kdo je bil sosed Janez.

Pesmice na steni

Na blokce smo natisnili najbolj znane Bitenčeve pesmice in jih pritrdili na steno, da si vsak otrok lahko odtrga listek z blokca in odnese besedilo s seboj. Tako lahko zapojemo, beremo in se igramo z Bitenčevimi pesmimi tudi doma!

Literarna SVETilka

SANJA SELINŠEK

Nesem sončnico na rami,
v njej so zlata, zlata zrna ...

(S. Kosovel)

70 let

Mladinskega oddelka
KNJIŽNICE IVANA POTRČA PTUJ

V knjižnici Ivana Potrča na Ptuju smo letos praznovali prav poseben jubilej - sedemdeset let mladinskega knjižničarstva. Da je bilo to mogoče, je bilo potrebnega veliko truda generacij pred nami, ki so zgradile in postavile trdne temelje na katerih še danes delujemo.

Osnovni namen Mladinskega oddelka je spodbujanje branja med otroki in mladostniki, hkrati spodbujanje bralne pismenosti ter ponudba gradiva za predšolske in šoloobvezne otroke in ponudba kakovostnih kulturnih vsebin, namenjenih najmlajšim. Poslanstvo knjižnic, namenjenim otrokom in mladim, se skozi zgodovino ni spreminjalo; s to zavezanostjo so na Slovenskem začele nastajati prve t. i. Pionirske knjižnice. Na Ptujskem je ena prvih knjižnic bila zasnovana v okviru Muzejskega društva, ki je začelo delovati leta 1893, njegov ustanovitelj Franz Ferk, ki je društvu podaril svoj fond knjig, pa je postavil pogoj, da morajo knjige biti na voljo šolajoči se mladini.

Prva knjižnica, namenjena predšolskim in šoloobveznim otrokom, je bila Pionirska knjižnica v Ljubljani, ki je bila ustanovljena leta 1948 kot Mestna pionirska knjižnica, leta 1954 pa se je osamosvojila in postala Pionirska knjižnica. Tudi v Mariboru je v petdesetih letih nastala prva Pionirska knjižnica, ki je začela delati v okviru organizacije Zveze prijateljev mladine in je z delovanjem v drugem največjem slovenskem mestu začela leta 1953.

Podobno je bilo tudi na Ptuj.

Slika 1: Pionirska knjižnica na Ptuj (1955 - 1959)

ZGODOVINA PTUJSKEGA MLADINSKEGA KNJIŽNIČARSTVA

V času druge svetovne vojne so bile na Ptujskem uničene praktično vse predvojne slovenske javne knjižnice, knjižnice šol in uradov, tudi mnoge zasebne knjižne zbirke. Takoj po vojni so zato stekla prizadevanja za ustanovitev ljudske knjižnice. Ljudska knjižnica in čitalnica na Ptujju je začela poslovati leta 1946, kasneje pa je večkrat zamenjala tako ime kot naslov. Zaradi vse večjega števila mladih uporabnikov knjižnice so kmalu začeli razmišljati o ustanovitvi pionirske knjižnice, namenjene otrokom do 14. leta starosti.

Pionirska knjižnica, predhodnica današnjega Mladinskega oddelka, je nastala kot posebni oddelek v sklopu takratne Okrajne knjižnice. S poslovanjem je pričela 18. februarja 1955. Izposoja je bila pultna, bralci

Slika 2: Pisateljica Branka Jurca predaja ključe novega Mladinskega oddelka, ki se je odprl 6. avgusta 1994.

so si knjige izbirali s knjižnega seznama. Leta 1982 se je Mladinski oddelek preselil v prostore minoritskega samostana, kar pa ni bistveno izboljšalo prostorske stiske. Leta 1994 se je preselil v južni trakt Malega gradu. Takrat je 1500 otrok v živi verigi v novo knjižnico simbolično preneslo 600 knjig. Mladinski oddelek je prvič v zgodovini svojega delovanja dobil sodobne in lepo opremljene prostore.

PRIMERJAVA NEKOČ IN DANES

Pionirska knjižnica je delovala na skromnih 18 kvadratnih metrih, današnji Mladinski oddelek ima 426 kvadratnih metrov površine. Začetni knjižni fond Pionirske knjižnice je predstavljalo 667 knjig. Konec leta 2024 je Mladinski oddelek hranil 61.802 enot gradiva, od tega 2519 enot neknjižnega (zgoščenk, nosilcev za filme, igrač). V sedemdesetih letih se je količina gradiva torej skoraj postoterila. Ob koncu leta 1955 je

Pionirska knjižnica štela 392 članov, ob koncu leta 2024 Mladinski oddelek 4380 aktivnih članov. V letu 1955 so v Pionirski knjižnici zabeležili 8379 enot izposojenega gradiva. V preteklem letu so v Mladinskem oddelku opravili 196.669 transakcij, kar vključuje izposoje na dom in v čitalnico ter uporabo v knjižnici. Oddelek je v tej zadnji veliki prenovi leta 1994 pridobil tudi Pravljično sobo Branke Jurca, ki je bila zasnovana dovolj sodobno, da še danes služi kot odličen prostor, namenjen pripovedovanju in drugim bibliopedagoškim dejavnostim.

BIBLIOPEDAGOŠKO DELO

Ob redni dejavnosti Mladinskega oddelka, kamor vključujemo seveda izposajo, izvajamo tudi številne oblike bibliopedagoškega dela, namenjene spodbujanju branja. Pripravljamo razstave, izvajamo dejavnosti, kot so Pravljičnice z jogo, Igralne urice s knjigo in Poletne počitniške urice. Mlade vabimo k sodelovanju v Pikini bralni znački in bralnem izzivu fantazijske literature Fan-o-

Slika 3: Izvajanje bibliopedagoških dejavnosti

Mag. Pridružujemo se tudi otroškemu programu mednarodnega glasbenega Festivala Arsana, medgeneracijskemu festivalu ptujske knjižnice in nacionalnemu projektu Rastem s knjigo, izvajamo pa tudi otroški program za festival Dnevi poezije in vina. Letos smo uvedli novost: bralni izziv branja fantazijske literature Fan-O-Mag, namenjen otrokom od 10. leta naprej, in Bralni cekinček, namenjen družinskemu branju. Bralci si lahko izposodijo lične tekstilne vrečke, v katerih se skrivajo raznoliko čtivo, spominska knjiga in presenečenje za vso družino.

Intenzivno se posvečamo spodbujanju branja in ozaveščanju o pomenu branja v sodobni družbi. Razvoj bralne kulture in ljubezni do knjig se pravzaprav začne že v rani mladosti, zato si na oddelku prizadevamo ozaveščati o pomenu branja za otroke pri njihovem celostnem razvoju – otroci se s pomočjo knjig učijo socialnih vlog, o čustvih, bontonu in primernem vedenju, ne spoznavajo zgolj črk ali se učijo brati. Tisti pa, ki je dober bralec in ima rad knjige, bo v življenju v knjigah zmeraj našel oporo, na tak ali drugačen način, bodisi v obliki leposlovja ali strokovne literature. S tem se znatno viša kvaliteta življenja posameznika in tukaj vidimo ključno vlogo Mladinskega oddelka – prednosti branja želimo približati predvsem staršem ter v sodelovanju z njimi otroke zgodaj vzgajati v bralce. To dosežemo tudi z dobrim delom in našimi mnogimi oblikami bibliopedagoškega dela, kjer izvajamo bibliopedagoške ure tudi za vrtce, ki organizirano pridejo k nam skupaj z vzgojiteljicami in starši.

Rečemo lahko, da sta se v sedemdesetih letih delovanja odderek in njegova dejavnost dobro razvila, bile so ustvarjene tudi unikatne oblike bibliopedagoškega dela. Spomnimo samo na našo odlično pravljíčarko Liljano Klemenčič, ki je pričela s pravljíčnimi urami z jogo kot ena prvih v Sloveniji. Ves čas iščemo nove poti in možnosti, kako otrokom in predvsem mladim še bolj približali svet branja. Pri pripovedovanju smo začeli uvajati tudi terapevtska glasbila, ob tem pa namenjamo posebno pozornost ustvarjanju rituala ob začetku pripovedovanja, ki otroke uvede v pravljíco, ob koncu pa jim tudi pomaga, da iz pravljíčnega sveta izstopijo nazaj v realni svet. Zavedamo se moči govornene besede, ki v skupinski obliki pripomore k občutku skupnosti, ustvarja skupen prostor, poslušalci pa so soudeleženi v unikatni izkušnji.

V Mladinskem oddelku Knjižnice Ivana Potrča Ptuj venomer poskušamo izboljševati dejavnost v okviru naših zmožnosti. Te so pogosto kadrovske ali prostorsko omejene. Pa vendar ohranjamo vizijo in pozitivna pričakovanja, usmerjena v prihodnost, ko bomo, upamo, lahko naše delo še nadgrajevali in širili.

SeM@FORE

Otroke smo v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica in Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto vprašali: "Kdo je bibliopedagog?" Takole so odgovarjali:

Stripa je narisala bibliotekarka in likovna pedagoginja **Lara Gujtman** iz Mestne knjižnice Kranj.

SeM@FoRček

mesečni novičnik

Sekcije za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

Arhiv 5. letnika

- 81 December 2024
- 83 Januar 2025
- 85 Februar 2025
- 87 Marec 2025
- 90 April 2025
- 92 Maj 2025
- 94 Junij 2025
- 97 September 2025
- 100 Oktober 2025
- 103 November 2025
- 107 December 2025

X. decembrski sejem ilustracije

December že deseto leto zapored prinaša sejem ilustracije, na katerem si lahko ogledate ali kupite ilustracije 30 najvidnejših domačih ustvarjalcev vseh generacij. Na sejmu najdete tudi izbor ilustriranih knjig sodelujočih avtoric in avtorjev.

6.–24. 12. 2024 na Vodnikovi domačiji.

Na spletu že od 1. 12!

Čopove nagrade

Znani so prejemniki Čopovih nagrad za leto 2024: Čopovo diplomo prejmeta mag. Damijana Hrabar in Tjaša Mrgole Jukič, Čopovo plaketo 2024 pa Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani in Institut informacijskih znanosti. Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

Branju prijazna občina

Na Ta veseli dan kulture, 1. decembra 2024, so Združenje splošnih knjižnic, Skupnost občin Slovenije in Ministrstvo za kulturo RS podelili nazive občinam, ki posebno pozornost posvečajo knjigi in branju. Naziv, ki je namenjen spodbujanju aktivnosti lokalne skupnosti za izboljšanje bralne pismenosti in kulture, so tokrat prejele občine: Dravograd, Semič, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž, Šoštanj, Tolmin in Vojnik.

Scwentnerjeva nagrada

Komisija za podelitev Schwentnerjeve nagrade pri Zbornici knjižnih založnikov in knjigotržcev Schwentnerjevo nagrado letos namenja Janezu Mišu, s katerim želi počastiti njegovo življenjsko delo in izjemen prispevek k slovenski založniški dejavnosti. Iskrene čestitke gospod Miš!

Nagrada Hinka Smrekarja

Ob odprtju 15. Slovenskega bienala ilustracije so v Cankarjevem domu nagrado Hinka Smrekarja podelili ilustratorki Ani Zavadlav. Nagrado je prejela za ilustracije v knjigi Italijanske pravljice I Itala Calvina, ki so izšle pri založbi Mladinska knjiga.

IFLA Journal je mednarodna revija, ki objavlja recenzirane članke o knjižničnih in informacijskih storitvah ter družbenih, političnih in ekonomskih vprašanjih, ki vplivajo na dostop do informacij prek knjižnic.

[Oktobrska številka IFLA Journal 2024](#) predstavlja raznolike raziskovalne članke, ki poudarjajo ključno vlogo knjižnic pri spodbujanju trajnostnega razvoja, spodbujanju informacijske pismenosti in razvoju sodelovanja skupnosti. V tej številki je ponazorjena večplastna vloga knjižnic pri spodbujanju družbenih ciljev, krepitvi informacijske pismenostitve spodbujanju vključenosti in sodelovanja znotraj institucij in med skupnostmi.

[LOGOUT, Center pomoči pri prekomerni rabi interneta](#), v sodelovanju s Tom Telefonom in Zavodom Vozim v okviru projekta »[Ko bom velik/-a, bom ...](#)« ozavešča starše in odrasle, kako (p)ostati dober zgled za najmlajše.

[Novi predsednik Društva slovenskih pisateljev](#) je v Trstu rojeni pesnik, pisatelj, dramatik in kritik Marij Čuk.

[Priložnostno poštno znamko](#) ob 100. obletnici rojstva Mikija Mustra bo Pošta Slovenije izdala 31. januarja 2025. Se že veselimo!

Knjižnica Koper je v sodelovanju s PiNO in OŠTRO zasnovala [komplet igralnih kart FulFejk](#), s pomočjo katerih lahko izvedemo interaktivne bibliopedagoške ure z namenom krepitve medijske pismenosti med osnovnošolci zadnje triade in dijaki.

Združenje Viva Comix, revija Stripburger in mednarodni festival animiranega filma Animateka v okviru projekta [ŽIVEL STRIP! ŽIVELA ANIMACIJA! 25](#) razpisujeta nagradni natečaj za strip in animacijo.

Navdih za sodelovanje lahko najdete v liku iz stripa Smrt in čevljar slovenskega stripavtorja Jureta Engelsbergerja ter Kintara glavnega junaka stripa italijanske avtorice Elise Menini.

Zavod za gozdove Slovenije letos obeležuje 50-letnico zasnove prvih gozdnih učnih poti v Sloveniji. Te so ključna infrastruktura za spoznavanje in grajenje spoštljivega odnosa do gozda in narave. Na katero [gozdno učno pot](#) se boste podali?

**(Po)stanimo otrokom dober
zgled!**

Društvo slovenskih pisateljev

Miki Muster

**Mladinski natečaj Živel strip!
Živela animacija 2025!**

**50 let gozdnih učnih in
tematskih poti v Sloveniji**

1. januar

Na ta dan se je leta 1919 rodil ameriški pisatelj [J. D. Salinger](#). Kdaj ste nazadnje prebrali Varuha v rži?

3. januar

Nov življenjski list bo obrnil ilustrator [Marjan Manček](#).

4. januar

Nemški jezikoslovec in pravljicar [Jacob Ludwig Karl Grimm](#) bi praznoval 240 let.

18. januar

Rojstni dan očeta medvedka Puja [Alana Alexandra Milneja](#).

21. januar

Na ta dan mineva 100 let od rojstva avstrijsko-angleške mladinske pisateljice [Eve Ibbotson](#).

Shepard, Ernest Howard. V: A. A. Milne: *Hiša na Pujevem oglu*. Mladinska knjiga, 2007

Andersenova nagrada

Mednarodna zveza za mladinsko književnost IBBY bienalno podeljuje [Andersenovo nagrado \(Hans Christian Andersen Award\)](#). Za leto 2026 sta nominirani naši ustvarjalki – ilustratorka Alenka Sottler in pisateljica Anja Štefan. Iskrene čestitke!

Izobraževanja

Objavljeni so programi za izobraževanja v letošnjem letu: [MKL](#) in [IZUM](#).

Sejem v Bologni

[Društvo Bralna značka](#) ponovno organizira dvodnevni ogled [knjižnega sejma v Bologni](#), 31. marec–1. april 2025.

Otrok in knjiga

Izšla je 121. številka [revije Otrok in knjiga](#), v kateri najdete zanimive vsebine. Tokrat izpostavljam:

- Iz tujine: Italian voices. The current landscape of the Italian children's literature and publishing industry – članek, pripravljen v uredništvu italijanske revije Andersen; The Power of Discarded Books avtorice Dore Komnenović.
- O stripu Bobri: Katja Štesl – Likovna vsebina stripa Bobri; Maša Ogrizek – intervju z avtorjema Tadejem Golobom in Petrom Škerlom.
- Ob 110. obletnici rojstva Branke Jurca: dr. Vladka Tucovič Sturman (Univerza na Primorskem): Tematika NOB v mladinski književnosti Branke Jurca.
- Recenzije: Lisička sestrička, Dekle, obljubljeni soncu, Ive ni in Baba sede v balon (avtorji in avtorice zapisov so dr. Gaja Kos, dr. David Bedrač, dr. Tina Bilban in Maj Matias Strle).
- Povezave med književnostjo, filmom in gledališčem: Gaja Poschl – Ko na filmskem platnu oživijo knjižni junaki; Nika Arhar – Pepelka kot begunka v družbi privilegiranega Zahoda.
- Utemeljitev nagrad: Priznanja zlata hruška 2024; Nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico 2024; Zlatirepec 2024.

Društvo Bralna značka 13. februarja 2025 vabi na [bralno čajanko](#) "Supermoč knjižnic" in Šolska knjižnica v praksi: Metka Kostanjevec.

Bralne čajanke

Konferenca za učitelje in šolske delavce: Izzivi umetne inteligence

Datum: 12. 2. 2025

Ura: 8:30- 15:00

Lokacija: Velika dvorana, Fakulteta za družbene vede, Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana

Izzivi umetne inteligence

Razstava Pravljичni svetovi Ančke Gošnik Godec bo v [Mestni knjižnici Kranj](#) na ogled še do 28. 2. 2025

Razstave

Razstava ilustracij ob 20. obletnici podeljevanja nagrade Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico, bo na ogled v [knjižnici Vodice](#) od 13. januarja do 28. 2. 2025.

V Galeriji Instituta Jožefa Stefana v Ljubljani bo od 15. januarja do 15. februarja 2025 razstava Marjana Jemec Božič: Ko se nasmehne barva.

[Razstava Eva Mlinar](#) bo od 23. 1. do 20. 2. 2025 v Galeriji Krka v Novem mestu na ogled ponujala del opusa ilustratorke, grafične oblikovalke in umetnostne zgodovinarke Eve Mlinar.

Mestna knjižnica Kranj vabi, da si 26. 3. 2025 rezervirate za raziskovanje področja družinske pismenosti. Tema letošnjega posveta bo porajajoča se in zgodnja pismenost.

Posvet Družinska pismenost = modra popotnica za življenje

Vabljeni na strokovno ekskurzijo bibliotekarjev v Beograd od 28. do 30. 3. 2025.

Strokovna ekskurzija v Beograd

4. februar

Leta 1960 se je rodila britanska pisateljica in aktivistka [Siobhan Dowd](#). V slovenščino so prevedena vsa njena dokončana dela, tik pred smrtjo pa je ustanovila [sklad](#) za pomoč socialno ogroženim otrokom pri branju.

3. januar

Mineva 25 let od smrti ameriškega striparja [Charlesa M. Schulza](#), avtorja zabavnih stripov *Peanuts*.

4. januar

Rojstni dan češkega animatorja in ilustratorja [Zdeněka Milerja](#). Se še spomnite [Krtka](#)?

Miler, Zdeněk in Katarina: *Krtek in zima*. Narava, 2009.

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
mladinske@zbds-zveza.si

Začetni koraki v pismenost

V Mestni knjižnici Kranj bo v sklopu posvetov Družinska pismenost = modra popotnica za življenje 26. marca 2025 med 9. in 15. uro potekal posvet Začetni koraki v pismenost.

Vabljeni vsi, ki vas zanima razvoj bralne pismenosti pri otrocih, pomen pripovedovanja in vloga družine pri tem. Program in prijavnica sta dostopna [tukaj](#).

Kulturni bazar 2025

20. marca se bo v Cankarjevem domu v Ljubljani odvil Kulturni bazar 2025. Osrednja tema brezplačnega nacionalnega medresorskega usposabljanja bo kulturno-umetnostna vzgoja v digitalni dobi.

Sejem otroških knjig Bologna 2025

V Bologni se bo od 31. marca do 3. aprila 2025 odvijal že 62. Sejem otroških knjig. Častna gostja je letos Estonija, ki bo pripravila poseben program razstav in delavnic.

Obisk knjižnega sejma v Bologni organizira tudi [Društvo bralna značka](#). Ste se že prijavili?

Nagrada »Sončnica na rami«

Kulturno umetniško društvo Sodobnost International razpisuje nagrado za pedagoške delavce, knjižničarje in vse tiste, ki se ukvarjajo s spodbujanjem branja med otroki in najstniki. Rok za prijavo je 5. marec 2025.

Mančin dan branja, ljubezni in navdiha

V večer spomin na preminulo promotorko branja Manco Košir bomo 5. marca (na Mančin rojstni dan) širili »bralno kulturo z navdihovalno družabnimi uricami pod naslovom Beremo z Manco Košir«.

Založba Miš v okviru letošnjega mladinskega literarnega festivala Bralnice pod slamn timer vabi na strokovno srečanje Kaj pa ti bereš?, ki bo 6. marca 2025 v Domžalah. Letos se bomo na srečanju spraševali, kako lahko mlade bralce usmerimo k branju in knjigam.

Če vas zanima negovanje bralne kulture in kultura pogovora v bralnih klubih, se udeležite cikla spletnih seminarjev.

33. svet in letna konferenca EBLIDA bo med 7. in 9. aprilom 2025 potekal v Rigi v Latviji. Letošnja tema je »Power and Resilience: Books and Reading in the Age of AI« (Moč in odpornost: Knjige in branje v dobi umetne inteligence). Dogodek organizirata [EBLIDA](#) (The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) in [Nacionalna knjižnica Latvije](#) v sodelovanju s Public Libraries 2030 in NAPLE Forumom.

IBBY vsaki dve leti v drugi državi organizira mednarodni kongres. Naslednji kongres bo potekal med 6. in 9. avgustom 2026 v Ottawi v Kanadi. Registracije so že odprte, saj bo kongres sprejel omejeno število obiskovalcev.

Ste že slišali za »Brain rot« ali »možgansko gnilobo«? Preberite članek, ki pozornost namenja negativnim učinkom uporabe digitalne tehnologije. Pobrskate lahko tudi med [MiPi priporočili](#). Zanimivo branje!

Preberite najnovejše [glasilo](#) Sekcije za knjižnične storitve IFLA, namenjene večkulturnim populacijam.

Kaj pa ti bereš?

**Webinar za moderatorje
bralnih klubov**

**33rd EBLIDA Council and
Annual Conference**

Kongres

**Ali nam nekakovostne spletne
in medijske vsebine »skisajo
možgane«?**

**Library Services to Multicultural
Populations**

19. marec

Slovenska slikarka in ilustratorka [Kamila Volčanšek](#) bo praznovala 75. rojstni dan. Vse najboljše!

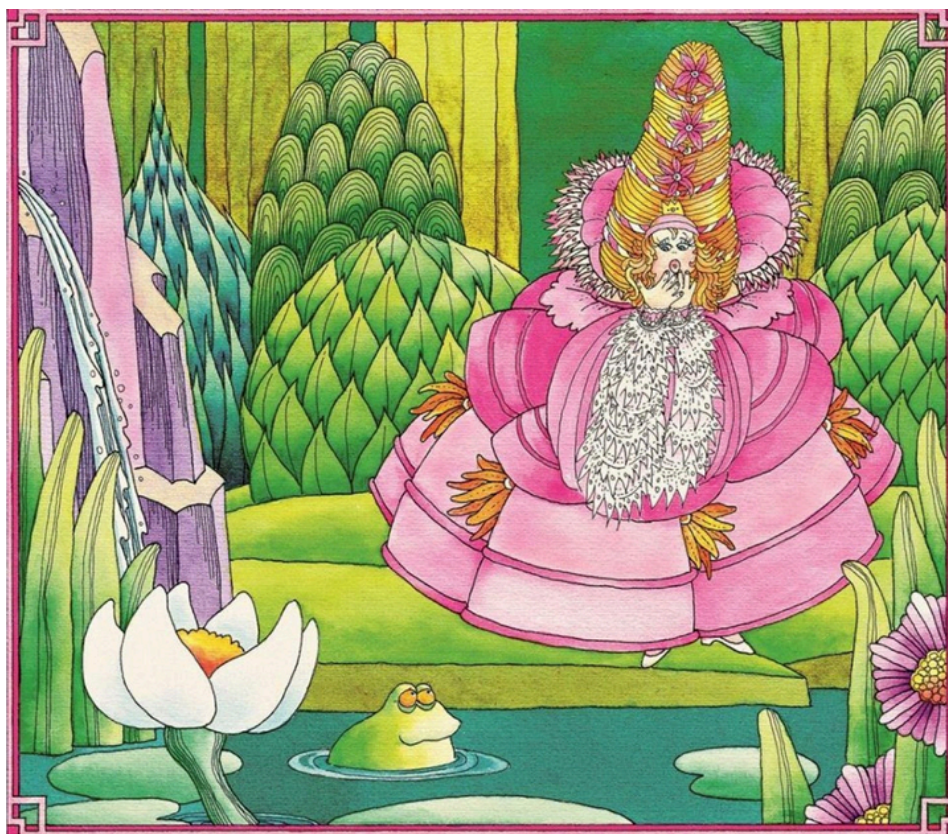
24. marec

Mineva 120 let od smrti francoskega pisatelja [Julesa Verna](#). Semaforčku je najbolj pri srcu njegovo delo *Skrivnostni otok*. Kaj pa vam?

30. marec

205. rojstni dan angleške pisateljice [Anne Sewell](#), avtorice enega izmed najbolj prodajanih mladinskih romanov vseh časov, *Črnega lepotca*.

Pred 55. leti je izšla prva knjiga, v kateri sta se predstavila [Regec in Kvakec](#). Ustvaril ju je ameriški pisatelj in ilustrator Arnold Lobel.

Ilustrirala Kamila Volčanšek. *Žabji kralj* / Jakob in Wilhelm Grimm. Mladinska knjiga, 1986.

Ančka Gošnik Godec

2. april, mednarodni dan knjig za otroke

ALMA

V 98. letu starosti se je poslovila slikarka in ilustratorka [Ančka Gošnik Godec](#).

Ob letošnjem mednarodnem dnevu knjig za otroke je plakat in poslanico pripravila [Nizozemska sekcija IBBY](#).

[Te besede, nekdanj moje, so zdaj tvoje](#)

Tudi letos Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo v sodelovanju s Slovensko sekcijo IBBY pripravlja bralnospodbujevalno akcijo Te besede, nekdanj moje, so zdaj tvoje, ki se tematsko povezuje z mednarodno poslanico otrokom vsega sveta. Več o bralnospodbujevalni akciji in bralne predloge najdete na spletni strani [Pionirske](#).

["Samo to bi vam rada povedala"](#)

Spominski pripovedovalski večer ob mednarodnem dnevu knjig za otroke je poklon dr. Marjani Kobe, prvi dami teorije slovenske mladinske književnosti. Dogodek skupaj pripravljajo Slovenska sekcija IBBY, Bralna značka Slovenije - ZPMS, revija *Otrok in knjiga* - Mariborska knjižnica, Sekcija za otroško in mladinsko književnost pri DSP in Vodnikova domačija, ki jo vodi Zavod Divja misel. Vabljeni 8. aprila 2025 ob 17.00 na Vodnikovo domačijo v Šiški.

IBBY sodeluje tudi s Švedskim svetom za umetnost (Swedish Arts Council), ki od leta 2003 avtorjem in ilustratorjem mladinske književnosti, pripovedovalcem pravljic ter promotorjem branja, tako posameznikom kot skupinam, podeljuje mednarodno [Spominsko nagrado Astrid Lindgren](#). Nominaciji Slovenske sekcije IBBY za nagrado ALMA 2025 sta prejela pisatelj Peter Svetina in ilustratorka Maja Kastelic. Nagrajenci bodo znani 1. aprila 2025.

Slikanica *Tu blizu živi deklica* nagrajena v Grčiji

Eno največjih nagrad za otroško literaturo v Grčiji, nagrado revije Elniplex, je prejela slikanica Ide Mlakar Črnič in Petra Škerla *Tu blizu živi deklica*. Nagradili so jo v kategoriji najboljša knjiga za otroke od 8 do 11 let.

Antologija sodobne slovenske otroške in mladinske književnosti

Antologija je izšla konec leta 2024 kot dopolnitev in nadgradnja angleške antologije BeeCurious, ki jo je Društvo slovenskih pisateljev pripravilo ob gostovanju na frankfurtskem in bolonjskem knjižnem sejmu. Antologija vključuje več kot petdeset sodobnih avtoric in avtorjev izvirne slovenske otroške in mladinske književnosti. Knjiga je na voljo tako v tiskani kot v elektronski verziji, ki je dostopa preko spletne strani Društva slovenskih pisateljev.

Bolonjski sejem

Ne pozabite, sejem bo potekal od 31. marca do 3. aprila.

Nagrade BolognaRagazzi

Objavljene so vse zmagovalne in omenjene knjige nagrad BolognaRagazzi, ki letos praznujejo 60. obletnico. 23 mednarodnih strokovnjakov, razdeljenih v šest žirij, je izbralo najboljše naslove, ki so bili prijavljeni za BRAW (v kategorijah Fiction, Non-Fiction, Opera Prima, New Horizons, Toddler, Comics in Sustainability), in najboljše, ki so se potegovali za BRAW Crossmedia. Zmagovalci in posebne omembe obeh [BRAW](#) in [BRAW Crossmedia](#) so že na voljo, medtem ko bodo zmagovalci Bologna Licensing Awards in Talking Pictures Awards razglašeni v Bologni 31. marca 2025. V Bologni boste našli tudi težko pričakovano razstavo The BRAW Amazing Bookshelf z izborom izjemnih naslovov. Letos se ponaša z impresivnimi 150 izbranimi med prijavami BRAW v vseh kategorijah.

V Mestni knjižnici Kranj bo v sklopu posvetov Družinska pismenost = modra popotnica za življenje 26. marca 2025 med 9. in 15. uro potekal posvet Začetni koraki v pismenost.

Vabljeni vsi, ki vas zanima razvoj bralne pismenosti pri otrocih, pomen pripovedovanja in vloga družine pri tem. Program in prijavnica sta dostopna [tukaj](#).

Začetni koraki v pismenost

Brezplačni spletni seminar za pedagoške delavce z naslovom Krepitev vključujoče razredne skupnosti kot pristop preprečevanja spletnega nasilja bo na Točki osveščanja o varni rabi interneta Safe.si, 27. marca ob 13.00.

ALA's International Relations Round Table Webinar Committee vabi na webinar "Reading for Pleasure: Initiating and sustaining a love of reading among children and young people", sreda, 2. april, ob 07:00 po vzhodnem času (ZDA in Kanada) / 20:00 v Singapurju (12 GMT).

Registrirate se [tukaj](#).

Spletna delavnica bo posneta; povezava bo objavljena na strani delavnice IRRT in poslana registriranim udeležencem.

[Časoris](#) vabi na Konferenco o vplivu lažnih novic in dezinformacij na naše vsakdanje življenje. Skupaj bomo razmišljali, kako se lahko zoperstavimo dezinformacijam, ki nas v Sloveniji in v Evropski uniji vse bolj ogrožajo in razdvajajo. Brezplačna konferenca, ki je namenjena učiteljem, novinarjem, študentom, strokovnjakom in zainteresirani javnosti, bo v četrtek, 3. aprila 2025 v Hiši EU.

Na simpozij, ki je posvečen 80. rojstnem dnevu otroške revije *Ciciban*, vabita Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo (Mestna knjižnica Ljubljana) in Mladinska knjiga Založba. Praznovalo se bo v sredo, 16. aprila 2025, v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani.

IBBY vsaki dve leti v drugi državi organizira mednarodni kongres. Naslednji kongres bo potekal med 6. in 9. avgustom 2026 v Ottawi v Kanadi. Registracije so že odprte, saj bo kongres sprejel omejeno število obiskovalcev.

Preberite najnovejše [glasilo](#) Iffline Sekcije za knjižnične storitve, namenjene večkulturnim populacijam.

Pomagaj preprečiti nasilje

**Webinar »Branje za užitek:
Uvajanje in ohranjanje ljubezni
do branja med otroki in
mladimi«**

Lažne informacije

**Moj Ciciban je lahko ... :
simpozij ob Cicibanovem 80.
rojstnem dnevu**

Konferenca IBBY 2026

**Library Services to Multicultural
Populations**

Sekcija je izdala nov časopis. V številki so predstavljene predstavitve in izkušnje članov sekcije na 16. mednarodnem simpoziju o knjižničnih storitvah za otroke in mlade v Busanu v Republiki Koreji (junij 2024), na kongresu Mednarodnega odbora za knjige za mlade (IBBY) v Trstu v Italiji (avgust 2024) in na Iflinem zasedanju o informacijski prihodnosti v Brisbanu v Avstraliji (september 2024).

Pogovarjajte se z otroki o varni uporabi interneta!

Rezultati raziskave kažejo, da današnji otroci bistveno več časa preživijo pred zasloni, a so v računalniški in informacijski pismenosti ter računalniškem mišljenju slabši, kot so bili njihovi vrstniki pred desetimi leti. Rezultati raziskave kažejo, da današnji otroci bistveno več časa preživijo pred zasloni, a so v računalniški in informacijski pismenosti ter računalniškem mišljenju slabši, kot so bili njihovi vrstniki pred desetimi leti.

Zavod za gozdove Slovenije je predstavil letošnje izbrane gozdne učne poti. Gozdne učne poti so postale most med naravo in družbo.

IFLA Sektija za otroke in mlade

Dobro spletno branje:
Nevaren »Paracetamol izziv« na
družabnih omrežjih

Čas, preživet pred zasloni, še ne
odraža otrokove sposobnosti
rokovanja z njimi

Naj gozdne učne poti leta 2025

1. april

Pred 125. leti se je rodil slovenski pisatelj [Tone Seliškar](#).

2. april

Praznujemo 220. rojstni dan danskega pravljicarja [Hansa Christiana Andersena](#). Na isti dan praznuje tudi naša [Anja Štefan](#).

5. april

70. svečko na rojstnodnevni torti bo upihnil angleški mladinski pisatelj [Anthony Horowitz](#).

24. april

55 let bo dopolnila akademska slikarka in ilustratorka [Ana Zavadlav](#).

Gošnik Godec, Ančka. V: Štefan, Anja: Iščemo hišico. Mladinska knjiga, 2016

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
mladinske@zbds-zveza.si

Neža Maurer

V 94. letu starosti se je poslovila pesnica in pisateljica [Neža Maurer](#).

2. april, mednarodni dan knjig za otroke

[Poslanica ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke 2025 in mednarodni natečaj](#)

Letos je ob 2. aprilu poslanico pripravila Nizozemska sekcija IBBY. Pesem Slika jezika je iz pesniške zbirke Alle wensen van de wereld (Vse želje sveta, 2021), ki jo je napisala Rian Visser, ilustrirala pa Jenneke Ipenburg. V slovenščino jo je prevedla Mateja Seliškar Kenda. Nizozemska sekcija je pripravila tudi mednarodni natečaj. Na njem lahko sodelujejo vsi otroci med 4. in 12. letom starosti. Navedeni so tudi predlogi za ustvarjanje. Natečaj poteka med 2. 4. in 31. 5. 2025.

[Bralnospodbujevalna akcija "Te besede, nekdanj moje, so zdaj tvoje"](#)

Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo je v sodelovanju s Slovensko sekcijo IBBY v povezavi z mednarodno poslanico otrokom celega sveta pripravila BSA. Ob jubilejni 80 letnici izhajanja revije Ciciban so želeli izpostaviti pomen in vlogo kakovostnega revijalnega tiska za otroke in mladino. Pripravili so seznam 100 knjig, katerih vsebina je deloma ali v celoti že izšla v revijah za otroke in mladino.

ALMA

Spominsko nagrado Astrid Lindgren je prejela francoska pisateljica [Marion Brunet](#).

NOMINIRANA DELA ZA LEVSTIKOVO NAGRADO 2025 ZA IZVIRNO LEPOSLOVJE ZA OTROKE IN MLADINO:

[Babica gre na morje](#) Tinke Bačič z ilustracijami Mihe Ha

[Na hribu je praprot](#) Žiga Kosca z ilustracijami Maje P. Kastelic

[Bine Butara](#) Ambroža Kvartiča z ilustracijami Petra Škerla

[Gospodična z monstero](#) Maše Ogrizek z ilustracijami Eve Mlinar

[Lahko bi umrl na tem kavču z mano](#) Andreja E. Skubica

Levstikova nagrada 2025

NOMINIRANA DELA ZA LEVSTIKOVO NAGRADO 2025 ZA IZVIRNE KNJIŽNE ILUSTRACIJE ZA OTROKE IN MLADINO:

Rumeni slon, Suzi Bricelj

Mišji ženin, Ana Zavadlav (Anja Štefan)

Precej drugačen zmaj, Peter Škerl (Roman Rozina)

Kuharica Uharica, Igor Šinkovec (Svetlana Makarovič)

Povabilo, Maja Kastelic

Obe komisiji sta podelili posebno priznanje avtorjema Tomažu Lavriču in Lovru Matiču za ustvarjalni presežek za serijo knjig:

MALA UŠ IVA in druga mrgolazen,

MALA VEŠČA LUČKA in drugi žužki,

MALI SLON ANTON in druge zverine iz tujine in

GALA V GALERIJ.

Na brezplačni predstavitvi bomo izvedeli kako izbrati najbolj ustrezno igračo za določeno starost otroka. Predstavljena bo tudi igroteka Mestne knjižnice Ljubljana; Knjižnica dr. France Škerl je največja igroteka v Ljubljani – na dom iz svoje zbirke izposoja igrače in igre. Dogodek bo 8. maja 2025 v pritličju Knjižnice dr. France Škerl.

Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pripravlja majsko strokovno sredo, ki bo 14. maja 2025 v Knjižnici Otona Župančiča (MKL).

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS pripravlja predstavitev zbirke Zlata bralka/zlati bralec (okrogla miza z gosti): Manca Perko. Zoom predavanje s predhodno prijavo preko [Google obrazca](#).

[Igroteka in izbor igrač](#)

[Strokovna sredo: Majski
kalejdoskop](#)

[Bralne čajanke na daljavo
2024/2025](#)

Dvodnevno mednarodno posvetovanje na temo ciljev trajnostnega razvoja z naslovom *Where do we stand: libraries and the sustainable development goals*. S strokovnjaki z različnih področij bomo iskali odgovore na vprašanja: Ali knjižnice uresničujemo cilje trajnostnega razvoja? Smo jih že usvojile ali nas čaka še veliko dela? Se znamo dovolj hitro odzvati na spremembe? Smo nanje pripravljeni?

Vabljeni 14. in 15. maja 2025 v Goriško knjižnico Franceta Bevka Nova Gorica.

Center za spodbujanje bralne pismenosti v Mariborski knjižnici vabi na strokovni dogodek Pismenost na prepihu 2025.

Naslov posveta je (Ne)pismenost in družbena razslojenost. Posvet bo potekal v tednu med 19. in 22. majem 2025, v popoldanskem času prek Zoom aplikacije.

Ekipa mladinskega literarnega festivala Bralnice pod slamnikom vabi šolske skupine, mentorice in mentorje na zaključno prireditev festivala Bralnice pod slamnikom 2025, ki bo v petek, 23. maja 2025, ob 10.00 v Kulturnem domu Franca Bernika v Domžalah.

Založba KUD Sodobnost International vabi na celodnevni strokovni seminar na temo branja in bralne pismenosti z naslovom *Branje v 3. tisočletju: strategije motiviranja za branje v digitalni dobi*, ki je namenjen vsem, ki so vpeti v proces opismenjevanja, spodbujanja veselja do branja in dvigovanja ravni bralne pismenosti. Več o bralnih izzivih v digitalni dobi boste izvedeli 27. maja 2025 v Stari elektrarni na Slomškovi ulici 18, 1000 Ljubljana.

Branje otrok in mladostnikov v digitalni dobi ter kako jih povabiti med knjižne police je tema 2. Stepinškovega posvetovanja. Predstavljeni bodo tudi projekti, ki temeljijo na spodbujanju branja pri otrocih in mladostnikih. Letošnje Stepinškovo posvetovanje bo ob 50. letnici ustanovitve Pionirske knjižnice Slovenska Bistrica. Posvetovanje bo 29. maja 2025 v Viteški dvorani Gradu Slovenska Bistrica

Mednarodno posvetovanje
Where do we stand: libraries
and the sustainable
development goals

Pismenost na prepihu

Zaključek festivala Bralnice pod
slamnikom

Branje v 3. tisočletju: strategije
motiviranja za branje v digitalni
dobi

Stepinškovo strokovno
posvetovanje 2025 Beremo
življenj

Knjižni Sejem na zraku, ob svetovnem dnevu knjige in avtorskih pravic, organizira pisarna Ljubljana, Unescovo mesto literature v sodelovanju s skupnostjo založnikov. Celodnevni knjižni sejem na prostem je odlična priložnost za druženje, srečanja, predstavitve in nakup knjig. V soboto, 17. maja 2025 se dobimo v parku Zvezda!

[10. sejem na zraku](#)

Mariborska knjižnica pozdravlja 2. april, mednarodni dan knjig za otroke, z razstavo umetniških podob Huiqin Wang in Lili Saje Wang, ki s svojo ustvarjalnostjo povezujeta kitajsko in slovensko kulturo ter spodbujata ljubezen do branja. Ilustracije bodo v enotah Mariborske knjižnice na ogled do 31. maja 2025.

[Razstava ilustracij: HUIQIN WANG IN LILI SAJE WANG](#)

Zabavno orodje za prepovznavanje dezinformacij, družabno igro s kartami, je skupaj s partnerji razvila Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper. Igra je namenjena mladim, ki so dopolnili 12 let. Karte FulFejk si trenutno lahko izposodite v 22 knjižnicah po vsej Sloveniji. Poučno in zabavno!

[Ful fejk karte](#)

Dandelin gre v šolo je brezplačna spletna aplikacija, ki je nastala v projektu Pripravljeni na šolo. Projekt, ki ga financira Evropska unija, nudi otrokom in družinam orodja za spodbujanje učenja slovenščine.

[Dandelin gre v šolo](#)

Uredništvo otroških in mladinskih oddaj RTV Slovenija želi s kampanjo Odpikajmo nasilje spodbuditi pogovor o medvrstniškem nasilju. Vse vsebine so dostopne na [RTV 365](#) oziroma posebej za otroke na portalu [Čist hudo](#).

[#odpikajmonasilje – ker si pomembna pika v množici tudi ti!](#)

8. maj

Praznični dan za ilustratorja in grafičnega oblikovalca [Petra Škerla](#).

9. maj

[James Matthew Barrie](#) bi praznoval 165. rojstni dan.

14. maj

Irski pisatelj [Eoin Colfer](#) bo praznoval 60. rojstni dan.

25. maj

[Andrej Rozman Roza](#), vse najboljše za 70. rojstni dan!

Peter Škerl. V: J. Malík: *Žogica Nogica*. Mladinska knjiga, 2025. Vir: <https://centerilustracije.si>

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
mladinske@zbds-zveza.si

Desetnica

Nagrado [desetnica](#) za izvirno otroško in mladinsko leposlovje je prejel Andrej E. Skubic za mladinski roman *Lahko bi umrl na tem kavču z mano*. Čestitamo!

Društvo Bralna značka Slovenije

Nova predsednica [Društva Bralna značka Slovenije](#) je dr. Gaja Kos. Iskrene čestitke!

Pismenost. Vrata v boljši svet. / Literacy. The Door To a Better World

Odprt je poziv za oddajo povzetkov za 24. Evropsko konferenco o bralni pismenosti. K sodelovanju vabijo vse, ki delujejo na področju opismenjevanja in bralne kulture. Konferenca, ki jo ob podpori nacionalnih in lokalnih partnerjev organizirajo Društvo bralna značka Slovenije, ZPMS in Zveza evropskih bralnih društev ([FELA](#) – Federation Of European Literacy Associations) bo potekala od 6. do 8. julija 2026 v Ljubljani.

ALMA

Spominsko nagrado Astrid Lindgren je prejela francoska pisateljica [Marion Brunet](#).

Obiskovalci Bolonjskega knjižnega sejma so lahko v živo spremljali razglasitev te prestižne nagrade. Slavnostna podelitev bo 9. junija 2025 v Koncertni dvorani v Stockholmu.

Letos je bilo za nagrado nominiranih 265 kandidatov iz 72 držav in regij. Iz Slovenije so bili nominirani ilustratorka Andreja Peklar ter avtorji Boris A. Novak, Ismet Bekrić, Maja Kastelic in Peter Svetina.

Carnegie Medals

Kdo bo letos dobil Carnegijevo medaljo za najboljše mladinsko delo in za ilustracijo na Otoku, bomo izvedeli 19. junija ob 12.00. Do takrat lahko preučujete [ožji izbor](#) avtorjev in ilustratorjev

Otrok in knjiga

Izšla je nova, dvojna številka revije *Otrok in knjiga*. V njej med drugim lahko preberete zanimive razprave (Nuša Jurjevič, Vesna Geršak: Poezija kot izhodišče ustvarjalnega procesa (bodočih) vzgojiteljev na stičišču umetnosti in sodobnih tehnologij; Matej Hriberšek: Nekaj drobcev o življenju antičnega basnopisca Ezopa), preglede (Andrej Ilc o fenomenu Maček Muri), intervju (Gašper Stražišar: 70 let Andreja Rozmana Roze), novice (Tilka Jamnik: Slovenski prevodi književnih del Andersenovih nagajencev in nagajencev ALMA) in poročila (Lavra Tinta: Strokovne usmeritve v mladinskem knjižničarstvu – nacionalna in mednarodna sekcija).

Vabljeni k branju.

[Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne](#) v sodelovanju s Knjižnico Mirana Jarca Novo Mesto vabi na strokovni dogodek, ki je namenjen novozaposlenim v splošnih knjižnicah in ostalim, ki želijo nadgraditi svoje znanje o dostopnosti knjižničnih storitev za slepe in slabovidne. Brezplačno izobraževanje bo 5. junija 2025 v Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne v Ljubljani.

Sekcija za splošne knjižnice pri ZBDS najavlja dogodek Knjižničar – knjižničarju enajstič: dan dobrih praks. Predstavljeni bodo inovativni projekti, s katerimi so se knjižnice v preteklem letu prijavile na letni razpis Združenja slovenskih splošnih knjižnic za najboljši knjižnični projekt. Dogodek bo potekal v torek, 10. junija 2025, v Valvasorjevi knjižnici Krško.

Mestna knjižnica Ljubljana organizira cikel izobraževalnih srečanj za (bodoče) vodje bralnih skupin in svetovalcem za branje.

Na Točki osveščanja o varni rabi interneta Safe.si Rok Gumzej, socialni pedagog, v spletnem seminarju pojasni, kakšen je dejanski vpliv nasilja v videoigrah na otroke in mladostnike. V videu dobite razlago kakšno je odgovorno in varno igranje, kaj videoigre pomenijo mladostnikom in napotke staršem.

[Predstavitev slepote in slabovidnosti ter Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne](#)

[Knjižničar – knjižničarju enajstič: dan dobrih praks](#)

[Vezi v besedi: izobraževalna srečanja za moderatorje bralnih skupin in svetovalce za branje](#)

[Dobro spletno branje: Nasilne videoigre](#)

Na Točki osveščanja o varni rabi interneta Safe.si v torek, 27. maja 2025, ob 18.00 pripravljajo brezplačni spletni seminar za starše z naslovom Vaš otrok na družbenih omrežjih.

[Vaš otrok na družbenih omrežjih](#)

Po spletu kroži vedno več zavajajočih ali napačnih informacij, vse bolj narašča tudi pomen sposobnosti kritičnega mišljenja ter medijske in informacijske pismenosti.

[Tudi ti nasedaš zavajajočim novicam?](#)

Ideje za dejavnosti za spodbujanje pismenosti mladostnikov (15+ let).

[Mladostniki \(ne\)berejo?](#)

5. junij

Mineva 60 let od smrti angleške pisateljice [Eleanor Farjeon](#), prve prejemnice Andersenove nagrade.

8. junij

[Narte Velikonja](#) bi praznoval 80. rojstni dan.

9. junij

155. obletnica smrti angleškega pisatelja [Charlesa Dickens](#).

10. junij

Rojstni dan ilustratorke [Andreje Peklar](#).

27. junij

[Ervin Fritz](#) bo praznoval 85. rojstni dan.

»Ko zapoje zvonček v uri, prebudi se maček Muri ...«
[Neca Falk](#) bo 19. junija dopolnila 75 let.

Andreja Peklar. V: A. Peklar: Buba. KUD Sodobnost International, 2020. Vir: <https://centerilustracije.si>

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
mladinske@zbds-zveza.si

Semaforjev utrip

Na letošnjem posvetu Sekcije za mladinsko knjižničarstvo 13. novembra bomo (mladinske) knjižničarje postavili v čevlje bibliopedagogov. Datum si zabeležite v koledarčke in se vidimo v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj. Program in prijave sledijo jeseni.

Levstikova nagrada

Letošnji prejemniki [Levstikovih nagrad](#) so pesnica Bina Štampe Žmavc, pesnik Žiga Kosec, ilustratorka Maja P. Kastelic in ilustrator Damijan Špančič.

Čestitke vsem Levstikovim nagrajencem!

Nagrada Vasje Cerarja

Društvo slovenskih književnih prevajalcev je leta 2021 ustanovilo novo stanovsko nagrado za najkakovostnejše prevode mladinskih leposlovnih besedil iz tujih jezikov v slovenščino. Prejemnica [nagrade Vasje Cerarja za leto 2025](#) je Katja Zakrajšek, ki je nagrado prejela za prevod romana v verzih Pesnica X (Morfemplus, 2024) avtorice Elizabeth Acevedo.

Iskrene čestitke nagrajeni prevajalki.

NMSB 2025

Osrednja tema letošnjega [Nacionalnega meseca skupnega branja](#) je glasno branje in pripovedovanje. Že veste s katerim dogodkom boste med 8. septembrom in 12. oktobrom 2025 sodelovali?

IFLA World Library and Information Congress

Naslov letošnjega, že devetinosemdesetega svetovnega knjižničnega in informacijskega kongresa IFLA World Library and Information Congress je Uniting knowledge, building the future. Kongres bo potekal med 18. in 22. agustom v Atani v Kazahstanu. [Program](#) je že na voljo. Več informacij najdete na strani [IFLA WLIC 2025](#).

Pravljični svetovi Ančke Gošnik Godec

Razstava [Pravljični svetovi Ančke Gošnik Godec](#) bo v Goriški knjižnici na ogled od 12. junija do 10. avgusta 2025.

Razstava je nastala v sodelovanju z Mladinsko knjigo ob posvetovanju Semaforjev utrip v letu 2024.

Na poletni oddih ne pozabite vzeti:

Semaforčkovi poletni cukrčki

- Diana Wynne Jones: Čarovnik Howl in gibljivi grad
- Jonathan Stroud: serija Lockwood & Co.
- Gulraiz Sharif: Ej, poslušaj!
- Elizabeth Acevedo: Pesnica X
- Barry Jonsberg: Drobna iskrica
- T. Kingfisher: Čarovniški vodnik za peko vražjih piškotov
- Marianne Kaurin: Na jugu
- Tomaž Lavrič: Mali Anton in druge zverine iz tujine
- Elizabeth Acevedo: Na močnem ognju
- Gary Lonesborough: Zaj*ali smo
- Lisa Fipps: Morska zvezda
- Lindsey Roth Culli: Poletje, ko sem rekla da
- Jaanus Vaiksoo: Čevelj št. 39
- Annet Huizing: Tiho–tapci
- Igor Karlovšek: Plezalec
- R. J. Palacio: Poni
- Maša Ogrizek: Gospodična z monstero
- Janja Vidmar: Koliko še?
- Igné Zarambaité: Čmrlovodci
- Max de Radiguès: LOS
- Feri Lainšček: Ljubi me, kot sonce sije

Julij

Roza Piščanec, ki je dala podobo Vidku iz Kdo je napravil Vidku srajčico, se je rodila 10. julija 1923. Prisluhnite [pogovoru](#).

[Gorazd Vahen](#), oblikovalec in ilustrator, bo 11. julija praznoval 55. rojstni dan.

[Peter Svetina](#), slovenski pisatelj, pesnik, prevajalec in literarni zgodovinar, bo 19. julija praznoval 55. rojstni dan.

[J. K. Rowling](#), ki je zaslovela s serijo knjig o Harryju Potterju, bo 31. julija praznovala 60 let.

Avgust

Angleški ilustrator in pisatelj [Tony Ross](#) bo 10. avgusta dopolnil 86 let.

19. avgusta, pred 53 leti, se je rodil ilustrator in karikaturist [Adriano Janežič](#).

28. avgusta bo minilo 35 let od smrti nemškega pisatelja [Michaela Endeja](#).

[Desa Muck](#) bo 29. avgusta upihnila 70 rojstnodnevnih svečk. Na isti dan jih bo 16 več upihnila [Jelka Reichman](#).

Roza Piščanec. V: F. Levstik: *Kdo je napravil Vidku srajčico?* Vir: <https://graficni-atelje.com>

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
mladinske@zbds-zveza.si

SeM@FoRjev utrip:
V (pre)velikih čevljih
bibliopedagoga?

V [Sekciji za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS](#) v sodelovanju s Knjižnico Ivana Potrča Ptuj letošnje posvetovanje posvečamo bibliopedagoški dejavnosti in njenemu pomenu v sodobnem knjižničnem okolju. Tema bibliopedagoškega dela bo tudi rdeča nit našega posvetovanja v letu 2026.

V Knjižnici Ivana Potrča Ptuj se vidimo 13. novembra 2025! Program bo kmalu objavljen.

[Zveza bibliotekarskih društev Slovenije](#) vabi na Posvetovanje sekcij ZBDS 2025.

Posvetovanje sekcij ZBDS 2025

Letošnji kongres z naslovom Novi horizonti?: podatki, knjižnice in tehnologije bo od 17. do 19. septembra 2025 potekal v živo v IZUM-u v Mariboru in v spletnem okolju. Več informacij o programu, prijavah in kotizacijah najdete na [spletni strani ZBDS](#).

Osrednja tema letošnjega [Nacionalnega meseca skupnega branja](#) je glasno branje in pripovedovanje.

Pridružite se projektu ter med 8. septembrom in 12. oktobrom 2025 »postanite glasnik besed in pustite, da vaše zgodbe navdihnejo tudi druge!«.

[Bralno društvo Slovenije](#) v sodelovanju s partnerji pripravlja strokovni posvet Branje za vse, ki bo potekal 8. septembra 2025, na mednarodni dan pismenosti, in bo osredotočen na vključenost in inkluzijo pri branju ter bo zajemal različne vidike bralne kulture in pismenosti.

Nacionalni strokovni posvet Branje za vse

Kulturni center Lojze Bratuž v sodelovanju s Skupnostjo družin Sončnica in z Društvom kamišibaj Slovenije vabijo na [13. slovenski festival kamišibaja](#). Predstavili se bodo izbrani slovenski kamišibajkarji, ki bodo med 5. in 7. septembrom 2025 poskrbeli, da se bo na Ulici San Giovanni v Gorici odvijal popoln kamišibaj vikend.

Ogled predstav, ki so namenjene publiki vseh starosti, je brezplačen.

Četrto predavanje letošnjega [Infoverzuma](#), ki ga organizira [Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper](#), bo potekalo 8. septembra 2025 ob 11. uri v spletnem okolju.

Na brezplačen dogodek je obvezna [prijava](#).

V Pionirski – Centru za mladinsko književnost in knjižničarstvo, 10. septembra 2025 med 10. in 13. uro pripravljajo predstavitev nacionalnega projekta [Rastem s knjigo](#) za OŠ in SŠ. [Dogodek](#) je brezplačen in nanj se ni potrebno predhodno prijaviti.

Dobimo se v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, v 3. nadstropju.

13. slovenski festival kamišibaja

Infoverzum. Medijska pismenost med mladimi: izzivi, potrebe in prakse

Strokovna Sreda: Predstavitev nacionalnega projekta JAK Rastem s knjigo za OŠ in SŠ

Društvo Bralna značka Slovenije vabi na bralno čajanko na daljavo Bralni maraton: Predstavitev slikanice za prvošolce (okrogla miza z gosti) in Spodbujanje družinskega branja z revijami. Čajanko bo 18. septembra 2025, prek zooma, vodila Manca Perko.

Bralna čajanka

[Bralne čajanke](#) so v šolskem letu 2025/2026 brezplačne; preko zooma bodo potekale ob četrtkih, med 17. in 19. uro.

Na razstavi Pravljični svetovi Ančke Gošnik Godec je predstavljen izbor ilustracij iz knjige Zlata ptica, zgodbe in pesmi s podobami Ančke Gošnik Godec (Mladinska knjiga Založba, 2011, 2016). Razstava je bila pripravljena v sodelovanju Mestne knjižnice Kranj in založbe Mladinska knjiga ob posvetovanju Semaforjev utrip: Svet = ilustr., ki ga je organizirala Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS.

Pravljični svetovi Ančke Gošnik Godec

Razstava bo v [Knjižnici Mirana Jarca Novo Mesto](#) od 1. 9. do 30. 9. 2025.

Izšla je nova številka [IFLA Journal](#), Volume 51, No. 2 (June 2025).

Številka se začne s pregledi zgodovine in razvoja knjižnic, vključno z razvojem knjižnic v Kazahstanu pred sejmom IFLA WLIC 2025 v Astani. Nadaljuje se z raziskovalnimi članki o zaporniških knjižnicah v Indiji, dostopnosti za slepe in slabovidne v Tanzaniji, trajnostnih praksah v ZDA ter podatkovnem kapitalizmu. Vključuje tudi razprave o podnebni pismenosti, strategijah akademskih knjižnic in vlogi knjižnic pri digitalnem zdravju.

IFLA Journal

4. september

Mineva 40 let od smrti pisateljice in prevajalke [Mire Mihelič](#).

8. september

100. obletnica rojstva slikarja in ilustratorja [Štefana Planinca](#).

9. september

Pisatelj [Slavko Pregl](#) praznuje 80. rojstni dan.
Na isti dan obeležujemo 50 let od smrti slikarja [Toneta Kralja](#).

11. september

Ilustrator in slikar [Kostja Gatnik](#) bi praznoval 80. rojstni dan.

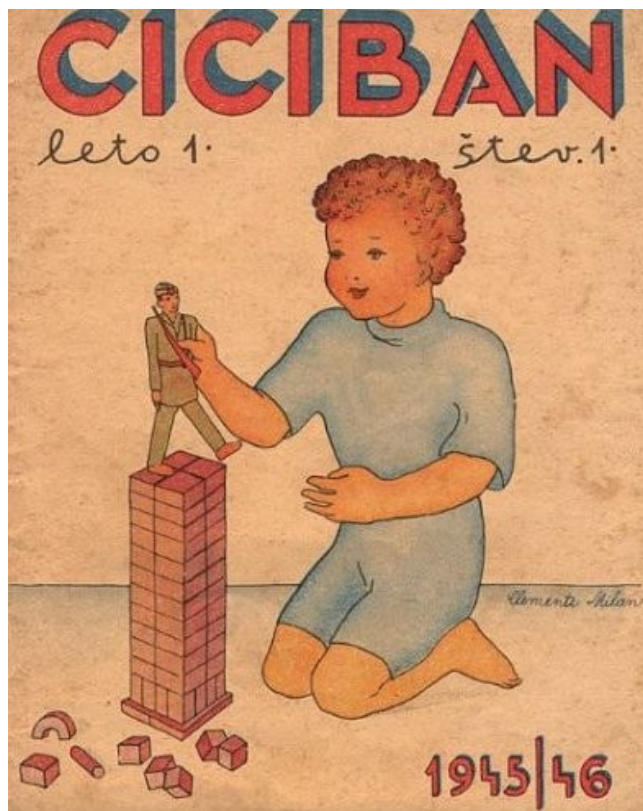
17. september

Na dan rojstva in smrti slovenskega mladinskega pisatelja Franceta Bevka, tradicionalno počastimo dan zlatih knjig. Prav tako se začenja branje za bralno značko.

28. september

70-letnica avtorice in ilustratorke [Lilijane Praprotnik Zupančič](#) oz. Lile Prap.

Septembra 1945 je izšla prva številka revije [Ciciban](#). Od takrat je izšlo več kot 900 števil v visoki nakladi - več kot milijon. Ob tem jubileju je pri Mladinski knjigi izšla antologija [Štiri tačke, psi in mačke](#).

Naslovnica prve številke revije Ciciban (Mladinska knjiga, 1945).

SeM@FoRjev utrip:
V (pre)velikih čevljih
bibliopedagoga?

Vabljeni na strokovno posvetovanje o bibliopedagoški dejavnosti!

[Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS](#) v sodelovanju s Knjižnico Ivana Potrča Ptuj letošnje strokovno srečanje namenja bibliopedagoški dejavnosti ter njenemu mestu in pomenu v sodobni knjižnični praksi. Ta pomembna tema bo vodilna tudi na našem posvetovanju v letu 2026. Srečamo se v sredo, 13. novembra 2025, v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj. Program dogodka bo objavljen kmalu – spremljajte nas!

Osrednja tema letošnjega [Nacionalnega meseca skupnega branja](#) je glasno branje in pripovedovanje.

Pridružite se projektu ter med 8. septembrom in 12. oktobrom 2025 »postanite glasnik besed in pustite, da vaše zgodbe navdihnejo tudi druge!«.

22. oktobra, na rojstni dan Kristine Brenkove, bomo izvedeli, katera slikanica bo letos prejela nagrado za najlepšo slikanico.

[Nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico](#) vsako leto podeljuje Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Nagrada Kristine Brenkove za
izvirno slovensko slikanico

Na festivalu stripa [Tinta](#) v Ljubljani bodo v soboto, 11. 10. 2025 v Kinu Šiška podelili nagrado [Zlatirepec](#). Na letošnjem tekmovanju se za najvišjo slovensko stripovsko nagrado poteguje [110 stripovskih naslovov](#).

Nominiranci:

Domači stripi za otroke in mlade

- Lažninka – Manca Krošelj, Maša Ogrizek (Založništvo tržaškega tiska, 2025),
- Na koncu Rimske ceste – Damijan Stepančič, Majda Koren (KUD Sodobnost International, 2025),
- Rdeča raketa na sanjskih počitnicah – Ivan Mitrevski (Brundevski, 2024).

Prevedeni stripi za otroke in mlade

- Mohi – Noemie Marsily, Isabella Ciely (Mladinska knjiga, 2024),
- Momo. prvi del – Jonathan Garnier, Rony Hotin (VigeVageKnjige, 2024),
- Zlate češke pravljice – Lucie Lomova (Narava, 2024).

Domači stripi za odrasle

- Fritz Lang: Ljutomer – Berlin – Hollywood – Zoran Smiljanić, Miha Mehtsun, Tomaž Horvat (Kulturno turistično društvo Festival, Založba ZRC, 2024),
- Iz jame – Katarina Šeme (VigeVageKnjige, 2024),
- Neč nouga: kku ne? – Karolina Marušič (Stripolis, 2025).

Prevedeni stripi za odrasle

- Frank: 14 klasičnih črno-belih zgodb – Jim Woodring (Forum Ljubljana, 2024),
- Ideal – Thomas Hayman, Baptiste Chaubard (VigeVageKnjige, 2025),
- Moška koža – Hubert, Zanzim (VigeVageKnjige, 2024).

Prevod stripa za otroke in mlade

- Ariol [13] Račji ples – Marc Boutavant, Emmanuel Guibert (VigeVageKnjige, 2025),
- Astrobučman – David Walliams (Mladinska knjiga, 2025).
- Supervikend ob oceanu – Gaelle Almeras (Morfemplus, 2024).

V [Pionirski – Centru za mladinsko književnost in knjižničarstvo](#) bodo 8. oktobra 2025 v okviru [Strokovne srede](#) predstavili Zlate hruške 2025 – otroške in mladinske knjige, ki so izšle v letu 2024.

Obisk strokovne srede je brezplačen in nanj se ni potrebno predhodno prijaviti. Dobimo se v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, v 3. nadstropju.

[Sekcija za šolske knjižnice](#) vabi na 2. Strokovni simpozij V krogu: pomen in vloga šolskih knjižničarjev v šolskem sistemu. Simpozij bo potekal 15. oktobra 2025 v [Mestni knjižnici Kranj](#).

Vabljeni v Pravljično šolo, ki jo pripravlja [Mariborska knjižnica](#). Neja Tomšič, raziskovalna vizualna umetnica, pripovedovalka zgodb, performerka in ustvarjalka ritualov bo predstavila proces nastajanja [Opijskih ladij](#).

Pridružite se nam v Mariborski knjižnici v četrtek, 23. Oktobra 2025.

[Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto](#) in [Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačič«](#) iz Karlovca vabita na jubilejno, že 20. strokovno srečanje z mednarodno udeležbo Knjižnica – igrišče znanja in zabave, ki bo letos potekalo pod sloganom Knjižnica – prostor povezovanja.

Srečanje bo potekalo v četrtek, 23. oktobra 2025, v Gradski knjižnici „Ivan Goran Kovačič“ v Karlovcu.

Na razstavi Pravljični svetovi Ančke Gošnik Godec je predstavljen izbor ilustracij iz knjige Zlata ptica, zgodbe in pesmi s podobami Ančke Gošnik Godec (Mladinska knjiga Založba, 2011, 2016). Razstava je bila pripravljena v sodelovanju Mestne knjižnice Kranj in založbe Mladinska knjiga ob posvetovanju Semaforjev utrip: Svet = ilustr., ki ga je organizirala Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS.

Razstava bo v [Mariborski knjižnici](#) od 5. 10. do 31. 12. 2025.

Strokovna sredi: Najnovejša bera zlatih hrušk

2. Strokovni simpozij Sekcije za šolske knjižnice

Pravljična šola 2025

Knjižnica – igrišče znanja in zabave: Knjižnica – prostor povezovanja

Pravljični svetovi Ančke Gošnik Godec

Ob začetku novega šolskega leta je [Kinodvor](#) izdal svež šolski katalog celovečernih in kratkih filmov, namenjenih otrokom in mladim. V okviru programa šole lahko izbirajo tudi med raznolikimi filmskimi delavnicami, prilagojenimi različnim starostnim skupinam.

Med 22. avgustom in 22. novembrom 2025 si bo možno na [RTV 365](#) brezplačno ogledati vseh sedem epizod nove serije za mlade [Zmenki v živo \(Dates in Real Life\)](#). Kasneje bo serija predvajana tudi v rednem televizijskem sporedu. Gre za serijo norveške javne televizije NRK, ki skozi zgodbo o odraščanju in ljubezni osvetljuje sodobne izzive mladih. V središču dogajanja je pripadnica generacije Z, ki večino svojega družbenega življenja preživlja v digitalnem okolju. S fantom, ki ga še nikoli ni spoznala v resničnem svetu, si v virtualni resničnosti ustvarita skupen prostor in odnos. Serija, ki je primerna za starejše najstnike, odpira vprašanja osamljenosti med mladimi, razkriva zabrisane meje med resničnim in virtualnim ter ponuja vpogled v to, kako digitalna doba preoblikuje intimne vezi.

Film in filmska vzgoja v digitalni dobi

Nova mladinska TV serija: Zmenki v živo

1.oktober

[Olivija](#), junakinja slikanic [Iana Falconerja](#), nas zabava že četrto stoletja.

5. oktober

Pisatelj [Mate Dolenc](#) praznuje 80. rojstni dan.

13. oktober

Režiser, lutkar in pedagog [Edi Majaron](#) bo dopolnil 85 let.

16. oktober

Pred 75 leti je izšla prva knjiga iz serije Zgodbe iz Narnije: [Levy, čarovnica in omara](#) avtorja [C. S. Lewisa](#).

20. oktober

Mineva 20. obletnica smrti književnika [Daneta Zajca](#).

21. oktober

70 letnica kitajsko-slovenske slikarke [Wang Huiqin](#).

23. oktober

Italijanski pisatelj in pedagog [Gianni Rodari](#) bi praznoval 105. rojstni dan.

25. oktober

100. obletnica rojstva skladatelja in pesnika [Janeza Bitenca](#).

Wang Huiqin. V: Dekleva, M.: MALA ALMA NA VELIKI POTI. Mladinska knjiga, 2020. Vir: <https://centerilustracije.si>

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
mladinske@zbds-zveza.si

SeM@FoRjev
utrip

**V (pre)velikih
čevljih
bibliopedagoga?**

13. november 2025
Knjižnica Ivana Potrča Ptuj

SeM@FoRjev utrip:
V (pre)velikih čevljih
bibliopedagoga?

Nacionalni dan stripa

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS v sodelovanju s Knjižnico Ivana Potrča Ptuj letošnje strokovno srečanje namenja bibliopedagoški dejavnosti ter njenemu mestu in pomenu v sodobni knjižnični praksi. Ta pomembna tema bo vodilna tudi na našem posvetovanju v letu 2026. Podružili se bomo v sredo, 13. novembra 2025, v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj.

Oglejte si program in se prijavite.

Ministrstvo za kulturo je z Javno agencijo za knjigo Republike Slovenije (JAK) predstavilo projekt Nacionalni dan stripa, s katerim želi »krepiti bralno kulturo in vizualno pismenost ter spodbujati zanimanje za stripovsko umetnost v vsej njeni raznolikosti«. Osrednji dogodek projekta bo 22. novembra 2025, na 100. obletnico rojstva Mikija Mustra, enega od pionirjev slovenskega stripa.

Slovenski knjižni sejem

[41. Slovenski knjižni sejem](#) s sloganom »Branje je potovanje« vabi ljubitelje knjig, da med 24. in 30. 11. 2025 obiščemo sejmišče. Z nakupom knjige bomo podprli slovensko založništvo.

Namig: Približuje se zimski čas obdarovanj; za darilo izberi knjigo.

Nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico

[Nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico](#) 2025 prejmeta pesnica Andreja Borin in ilustratorka Ana Zavadlav, ki sta navdušili s slikanico Pesmice za najmanjši žep (Mladinska knjiga, 2025). Posebno priznanje za izvirno slikanico "nove poti" je prejela Maja P. Kastelic za slikanico Povabilo (Mladinska knjiga, 2025). Čestitke vsem nagrajenkam!

Bele vrane

[Mednarodna mladinska knjižnica v Münchnu](#) je pripravila seznam najboljši otroških in mladinskih knjig z vsega sveta in jih uvrstila v zbirko [Bele vrane](#) (The White Ravens). Letos je uvrstila [tri slovenske knjige](#): Modrosti mačjega vojvode (Tina Arnuš Pupis z ilustracijami Iztoka Sitarja, Pivec, 2024), Vse živali družine Cmok (Mateja Gomboc z ilustracijami Marte Bartolj, Miš, 2024) in Dekle obljubljeno soncu: bosanske, hrvaške, makedonske, slovenske in srbske pravljice (v izboru, prevodu in avtorski priredbi Špele Frlic, z ilustracijami Ane Zavadlav, Mladinska knjiga, 2024). Vsem [nagrajencem](#) iskreno čestitamo in se veselimo z njimi!

Nominacije

Objavljene so nominacije za [Spominsko nagrado Astrid Lindgren](#) (ALMA), med katerimi je pet nominirancev iz Slovenije oziroma z njo povezanih: Mojca Fo, Maja Kastelic, Janja Vidmar, Peter Svetina, Luigia Negro & Sandro Quaglia ter Muzej rezijanskih ljudi. Slovenska sekcija IBBY je za [nagrado](#) nominirala pisatelja Petra Svetino in ilustratorko Majo Kastelic. Vsem nominirancem iskrene čestitke!

Slikarka Alenka Sottler in pripovedovalka ter pisateljica Anja Štefan sta nominirani za prestižno [Andersenovo nagrado](#) – najvišje mednarodno priznanje na področju mladinske književnosti in ilustracije, ki ga pisateljem in ilustratorjem podeljuje Mednarodna zveza za mladinsko književnost (IBBY). Iskrene čestitke Alenki Sottler in Anji Štefan! Nagrajenci bodo razglašeni na novinarski konferenci IBBY na knjižnem sejmu v Bologni aprila 2026.

Kaj ti je deklica

Slovenski kandidat za oskarja za najboljši mednarodni film je Kaj ti je deklica, prvenec režiserke Urške Djukić. Film je bil nagrajen na več mednarodnih festivalih. Širši izbor petnajstih finalistov za nominacije bo znan 16. decembra.

Film Kaj ti je deklica prikazuje odraščanje 16-letne Lucije, ki med pevskimi vajami v samostanu skozi prijateljstvo, prvo zaljubljenost in preizkušnje v dekliškem zboru raziskuje svojo identiteto, čustva in vrednote.

Film je prejel nagrado [vesna](#) na 28. Festivalu slovenskega filma v Portorožu.

Film je nominiran tudi za evropsko filmsko nagrado. Poleg Kaj ti je deklica so nominirani še manjšinska koprodukcija Fiume o Morte!, Zgodbe iz čarobnega vrta in kratki film Navadna hruška. [Nominiranje](#) bodo v večini oznanili 18. novembra, podelitev nagrad pa bo 17. januarja v Berlinu.

Letos se je za [nagrado zlatirepec](#) potegovalo 110 stripovskih naslovov: 26 domačih stripov za otroke in mlade, 53 prevodov stripov za otroke in mlade, 15 domačih stripov za odrasle in 16 prevodov stripov za odrasle.

Tokrat so nagrado prvič podelili v šestih kategorijah:

- ZLATIREPEC 2025 – Najboljši domači strip za otroke in mlade: Lažninka, Manca Krošelj, Maša Ogrizek (Založništvo tržaškega tiska, 2025).
- ZLATIREPEC 2025 – Najboljši domači strip za odrasle:
 - Iz jame, Katarine Šeme (VigeVageKnjige, 2024).
- ZLATIREPEC 2025 – Najboljši prevedeni strip za otroke in mlade: Mohi, Noemie Marsily, Isabella Ciely (Mladinska knjiga, 2024; prevod Mojca Medvedšek)
- ZLATIREPEC 2025 – Najboljši prevedeni strip za odrasle:
 - Moška koža, Hubert, Zanzim (VigeVageKnjige, 2024; prevod Saša Jerele).
- NAGRADA SOPHIE CASTILLE 2025 – Najboljši prevod stripa za otroke in mlade: Jedrt Maležič – za prevod stripa Supervikend ob oceanu, Gaelle Almeras (Morfemplus, 2024).
- NAGRADA SOPHIE CASTILLE 2025 – Najboljši prevod stripa za odrasle: Julija Potrč Šavli – za prevod strip Oksi, Mari Ahokoivu (VigeVageKnjige, 2024).

Zlatirepec

V [Pionirski – Centru za mladinsko književnost in knjižničarstvo](#) bodo 12. novembra 2025, v okviru Strokovne srede, predstavili Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2025. Obisk strokovne srede je brezplačen in nanj se ni potrebno predhodno prijaviti. Priročnik bo predstavljen v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, v 3. nadstropju.

[Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper](#) vabi na zadnje predavanje letošnjega Infoverzuma. Mag. Manja Skočir bo predstavila »katere metode lahko knjižničarji uporabimo za ozaveščanje in naslovitev pristranskosti v knjižnični praksi, kakšno vlogo ima knjižničar kot posrednik informacij ...«. Dogodek bo potekal 17. novembra 2025 ob 11. uri v spletnem okolju. Udeležba je brezplačna, [prijava](#) pa je obvezna.

[Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne](#) v sodelovanju s [Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto](#) vabi na strokovni dogodek: [Predstavitev slepote in slabovidnosti ter predstavitev Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne](#). Vsi novo zaposleni v splošnih knjižnicah in željni nadgradnje svojega znanja na področju knjižnične dostopnosti, vabljeni v petek, 21. novembra 2025 ob 10. uri v Knjižnico slepih in slabovidnih Minke Skaberne na Kotnikovi ulici 32 v Ljubljani.

[Društvo Bralna značka Slovenije](#) vabi na osrednji simpozij »[Knjigo v roke, pot pod noge](#)«. Predstavljene bodo dobre prakse medgeneracijskega branja, sveži mentorski pristopi, raznoliki pogledi na prihodnost Bralne značke, cilji in vsebine 24. Evropske konference o bralni pismenosti in bralni kulturi, predstavniki založb bodo predstavili kakovostno slovensko založniško produkcijo otroške in mladinske literature ipd. Simpozij se bo odvil 25. novembra 2025 v Ljubljani, na Slovenskem knjižnem sejmu.

[Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem](#) vabi na strokovno usposabljanje [Šola za lahko branje](#), ki bo potekalo v torek, 25. novembra 2025 v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem. Program usposablja knjižničarje in druge strokovne delavce za prepoznavanje, uporabo in promocijo gradiva v lahkem branju ter za izboljšanje dostopnosti knjižničnih storitev za vse bralce.

Strokovna sredi: Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2025

INFOVERZUM: Vpliv kognitivnih pristranskosti na iskanje in zaznavo informacij

Predstavitev slepote in slabovidnosti ter predstavitev Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne

Osrednji simpozij Bralne značke: Knjigo v roke, pot pod noge

Šola za lahko branje

IZUM vabi na druge [Dneve COBISS](#), ki bodo pod sloganom »Povezovanje, digitalizacija in moč umetne inteligence« potekali 25. novembra 2025 v prostorih IZUM-a v Mariboru. Dogodek bo možno spremljati tudi preko spleta.

Dnevi COBISS 2025

[Gaja Kos: "Za vsakega otroka obstaja prava knjiga, samo najti jo je treba"](#)

V podkastu Številke so izhodišče te epizode knjige in vprašanje, kako otrokom nevsiljivo privzgojiti željo po branju. Vabljeni k poslušanju celotnega pogovora z Gajo Kos, predsednico društva Bralna Značka in/ali branju krajšega povzetka.

16. november

120. obletnica rojstva pesnika in prevajalca [Mileta Klopčiča](#).

22. november

100. obletnica rojstva ilustratorja in karikaturista [Mikija Mustra](#).

23. november

Mineva 35 let od smrti angleškega pisatelja [Roalda Dahla](#).

26. november

1865 izide [Alica v Čudežni deželi](#).

30. november

Ameriški pisatelj [Mark Twain](#) bi praznoval 190. rojstni dan.

Radijska oddaja [Lahko noč, otroci!](#) praznuje 60 let – vsak večer, že 60 let, ob 19.45 na Prvem programu Radia Slovenija najmlajše popelje v svet sanj. Ob tej priložnosti so pravlјice dobile tudi svojo knjižno izdajo. Jo že imate v knjižnici?

Miki Muster: Zvitorepec, Trdonja in Lakotnik. Vir: wikiknjige.

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
mladinske@zbds-zveza.si

Napoved glasila

Bodite pozorni. V naslednjih dneh bo izšlo glasilo SeM@FoR.

XI. decembrski sejem ilustracije

Na Vodnikovi domačiji lahko že enajsto leto zapored kupite ali si ogledate ilustracije 32 najvidnejših domačih ustvarjalcev.

Sejem bo trajal od 2. do 24. decembra, na [spletu](#) pa bodo ilustracije na voljo od 1. decembra od 10.00 dalje!

Nagrade in priznanja Slovenske sekcije IBBY 2025

Izvršni odbor [Slovenske sekcije IBBY](#) je potrdil letošnje prejemnice [Nagrade in priznanj Slovenske sekcije IBBY](#). Nagrado prejme Irena Matko Lukan, priznanja pa Tatjana Pregl Kobe, Lea Hedl in revija Galeb. Nagrado in priznanja so že podelili 28. 11. 2025, na prireditvi [Te besede, nekdamo, so zdaj tvoje](#) na [Slovenskem knjižnem sejmu](#). Nagrajenki in dobitnikom priznanj iskreno čestitamo, prav posebej pa se veselimo z našo Leo Hedl, ki je tudi članica izvršnega odbora [Sekcije za mladinsko knjižničarstvo](#) pri ZBDS.

Strokovna komisija za priznanje [zlata hruška](#) pri ZBDS je razglasila prejemnike priznanj.

Priznanje zlata hruška v kategoriji izvirna slovenska mladinska leposlovna knjiga:

[Pasje poletje](#) (Gaja Kos. Ilustrirala Ana Zavadlav. Miš, 2024).

Priznanje zlata hruška v kategoriji prevedena mladinska leposlovna knjiga:

[Tihotapci](#) (Annet Huizing. Prevedla Mateja Seliškar Kenda. Zala, 2024).

Priznanje zlata hruška v kategoriji prevedena mladinska poučna knjiga:

[Invazija požrešnih spodnjic!](#) (Napisala in ilustrirala Elise Gravel. Prevedla Mina Mušinović. Pipinova knjiga, 2024).

Priznanje zlata hruška v kategoriji izvirna slovenska mladinska poučna knjiga letos ni bilo podeljeno.

Priznanje zlata hruška

Ko ilustracije oživijo

Priznanja so bila podeljena 25. 11. 2025 na Prazniku zlatih hrušk na 41. Slovenskem knjižnem sejmu.

Prejemnicam priznanja zlata hruška čestitamo in vas vabimo, da si v [Priročniku za branje kakovostnih mladinskih knjig 2025](#) preberete celotne utemeljitve nagrajenih knjig. S pomočjo priročnika si poiščite še druge kakovostne knjige za otroke in mlade.

Obiščite [Ljubljanski grad](#) in si do 10. 1. 2027 oglejte sodobno predstavitev knjižnih ilustracij. S pomočjo prostorske projekcije si boste lahko ogledali bogato tradicijo ilustracije na Slovenskem; izbor ilustracij iz različnih obdobj, od sredine prejšnjega stoletja do danes. »Ta grajski« v sodelovanju z Založbo Mladinska knjiga obljublajo veličasten ples svetlobe in barv.

Vabljeni na spletno predstavitev razpisa Erasmus+ 2026, ki bo 1. decembra ob 9. uri.

4. decembra se bodo začela izobraževanja za moderatorje bralnih skupin, ki jih bo vodila Breda Biščak. Odvijala se bodo v Knjižnici Bežigrad.

Na ministrstvu za kulturo bodo 10. decembra ob 10. uri predstavili rezultate evropske strokovne skupine, ki je v okviru odprte metode koordinacije (OMC) raziskovala vlogo splošnih knjižnic v sodobni Evropi.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne in Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika se pri svojem delovanju posebej posvečajo vključevanju vseh prebivalcev v knjižnično okolje in s tem v družbeno življenje. 11. decembra skupaj z Učnim centrom MKL organizirajo posvet, na katerem bodo področje podrobno osvetlili.

Predstavitev razpisa Erasmus+ 2026

Vezi v besedi: izobraževalna srečanja za moderatorje bralnih skupin in svetovalce za branje

Gradnja mostov: vloga splošnih knjižnic v sodobni Evropi

Vključevalnost splošnih knjižnic: S sodelovanjem do večje dostopnosti

Izšla je nova (dvojna) številka [Revije Knjižnica](#). Objavljen je članek [Bralne prakse generacije Z v Sloveniji: med fizičnimi prostori in digitalnimi platformami](#). Prispevek raziskuje, kako fizični prostori in digitalne platforme vplivajo na bralne prakse, izbire in identiteto generacije Z v Sloveniji.

Revija Knjižnica

Po sprejetju Akta o digitalnih storitvah (DSA), ki želi zagotoviti varnejše spletno okolje, je Evropska komisija letos poleti objavila [smernice](#) za zaščito mladoletnikov. Smernice ponudijo spletnim platformam praktična priporočila, kako zasnovati storitve, ki upoštevajo potrebe in ranljivost otrok že od začetka.

[TOM – telefon](#) za otroke in mladostnike je svetovalna linija, namenjena mladim, ki se soočajo z dilemami ali vprašanji med odraščanjem. Mladi, lahko brez strahu kaj vprašajo ali zaupajo svojo težavo svetovalcu na drugi strani slušalke. Tom telefon [praznuje 35 let](#).

3. december

Obeležujemo 225. obletnico rojstva pesnika Franceta Prešerna.

5. december

[Niko Grafenauer](#), avtor navihanega Pedenjpeda, bo upihnil 85 svečk na rojstnodnevni torti.

8. december

50 let je minilo od izida ponarodele pravljice [Maček Muri](#) Kajetana Koviča z ilustracijami Jelke Reichman.

9. december

Lutkar in režiser [Jože Zajec](#) bo praznoval 75 let.

17. december

Angleška pisateljica [Jacqueline Wilson](#) bo praznovala 80. rojstni dan.

22. december

Pesnica [Neža Maurer](#) bi praznovala 95. rojstni dan.

24. december

140. obletnica rojstva pesnice in prevajalke [Lili Novy](#).

Reichman, Jelka. V: K. Kovič: Maček Muri. Mladinska knjiga, 1975.

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS
mladinske@zbds-zveza.si

SeM@FoR

SEKCIJA ZA MLADINSKO KNJIŽNIČARSTVO PRI ZBDS

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

SeM@FoR

6

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ

Sekcija za mladinsko knjižničarstvo pri ZBDS

GLAVNA UREDNICA

Lavra Tinta

UREDNIŠKI ODBOR

Lavra Tinta (predsednica), Helena Brulc, Maja Dretnik, Lea Hedl, Maja Kenda, Polona Palčič, Primož Potočnik

JEZIKOVNI PREGLED

Lija Gantar Verbič
Praznujemo s Piko nogavičko / Irena Troha Jejčič

OBLIKOVANJE

Maja Kenda in Lavra Tinta

FOTOGRAFIJE

Fotografije so objavljene z dovoljenjem lastnika

KONTAKT

mladinske@zbds-zveza.si

www.zbds-zveza.si